

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN
PSİKOLOJİK BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ: CİNSİYET, İLİŞKİ
DURUMU VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

PELİN AKMANGİL

İstanbul, 2020

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ROMANTİK İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN
PSİKOLOJİK BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ: CİNSİYET, İLİŞKİ
DURUMU VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN ROLÜ**

Yüksek Lisans Tezi

PELİN AKMANGİL

Danışman: DR. ÖĞR. ÜYESİ MİRAY AKYUNUS

İstanbul, 2020

ÖZ

ROMANTİK İLİŞKİLERDE ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN PSİKOLOJİK BELİRTİLER İLE İLİŞKİSİ: CİNSİYET, İLİŞKİ DURUMU VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN ROLÜ

Akmangil, Pelin

Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Miray Akyunus

Temmuz 2020, 105 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, romantik bir ilişkiye sahip olan bireylerin ilişki içerisinde kullandıkları çatışma çözüm stratejilerinin bireylerin cinsiyeti, ilişki durumu ve kişilik özelliklerine göre farklılıklarını araştırmak ve bu değişkenlerin bireyin psikolojik belirti düzeyindeki yordayıcı etkisini incelemektir. Araştırmanın örneklemini yaşları 18-53 arasında değişmekte olan ve romantik bir ilişkisi bulunan 698 (392 kadın 306 erkek) gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri, Beck Anksiyete Envanteri, Beck Umutsuzluk Envanteri ve Beş Faktör Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada psikolojik belirti değişkeni Beck Depresyon, Beck Anksiyete ve Beck Umutsuzluk Ölçeklerinden elde edilen toplam puanlar ile oluşturulmuştur. Verilerin analizinde grup farklılıklarını incelerken çatışma çözüm stilleri için Tek Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA), psikolojik belirti düzeyi için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve İlişkisiz (Bağımsız) Örneklem T-testi uygulanmıştır. Kişilik özellikleri, çatışma çözüm stilleri ve psikolojik belirti düzeyi arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Son olarak ise demografik değişkenler, kişilik özellikleri ve çatışma çözüm stillerinin psikolojik belirti düzeyi üzerindeki yordayıcılığını belirlemek için Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulguları, cinsiyet, ilişki durumu ve kişilik özelliklerine göre çatışma çözüm stillerinin ve psikolojik belirti düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu farklılaşmanın bireylerin psikolojik belirti düzeylerini yordama etkisi incelendiğinde ise, yüksek çatışma sıklığı, ilişkide resmiyetin olmayışı, yüksek

nevrotiklik ve düşük dışadönüklük kişilik düzeyine sahip olunması ve boyun eğme çatışma çözüm stilinin uygulama düzeyinde artış olması psikolojik belirti düzeyinin yükselmesine neden olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çatışma Çözüm Stilleri, Psikolojik Belirti, Cinsiyet, İlişki Durumu, Kişilik Özellikleri



ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN CONFLICT RESOLUTION STYLES AND PSYCHOLOGICAL SYMPTOMS IN ROMANTIC RELATIONSHIPS: ROLE OF GENDER, RELATIONSHIP STATUS AND PERSONALITY TRAITS

Akmangil, Pelin

MA in Clinical Psychology

Thesis Advisor: Asst. Prof. Miray Akyunus

July 2020, 105 Pages

The purpose of this study is to investigate the differences of conflict resolution styles used by individuals who have a romantic relationships based their gender, relationship status and personality traits and to examine the predictive role of these variables on the level of effect of psychological symptoms. The sample of the study consists of 698 (392 women and 306 men) volunteers who have romantic relationships, and aged between 18 and 53. Conflict Resolution Styles Scale, Beck Depression Inventory, Beck Anxiety Inventory, Beck Hopelessness Inventory and Five Factor Personality Scale were used to collect data in the research. In the study, the psychological symptom variable was obtained by the sum of total scores of the Beck Anxiety, Beck Depression and Beck Hopelessness scales. To examine group differences on conflict resolution styles and psychological symptoms, a series of One-Way Multivariate Analysis of Variance (MANOVA), One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and Independent Samples T-test were used. Pearson Correlation Analysis was conducted to examine the relationships between personality traits, conflict resolution styles and psychological symptoms. Finally, Hierarchical Multiple Regression Analysis was performed to determine the predictor role of socio-demographic variables, personality traits and conflict resolution styles on the level of psychological symptoms. Study findings show that experiencing high frequency of conflict, being in an unformal relationship, high level of neuroticism, low level of extraversion and an increased use of submission-style conflict resolution were associated with the increased the level of psychological symptoms.

Keywords: Conflict Resolution Styles, Psychological Symptoms, Gender, Relationship Status, Personality Trait



TEŞEKKÜR

Öncelikle, yüksek lisans eğitimim ve tez sürecim boyunca her zaman bana destek olan, bu zorlu süreçte karşılaştığım her problemde sabır ve hoşgörü ile yaklaşip beni motive eden ve kıymetli bilgi ve deneyimleri ile bana yol gösteren çok değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Miray Akyunus'a sonsuz teşekkür ederim.

Tez savunma jürisinde yer almayı kabul ederek değerli görüş ve önerileri ile tezime katkı sağlayan Dr. Öğr. Üyesi Selin Karaköse ve Dr. Öğr. Üyesi Başak Türküler Aka'ya en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans süreci ile hayatıma giren, özellikle tez sürecinde her zora düştüğümde bana yardımcı olan, beni motive eden ve bu zorlu süreci tamamlamamda büyük katkıları olan sevgili dönem arkadaşlarım Zeynep Haktanır ve Merve Şişman'a çok teşekkür ederim.

Ayrıca tez verilerinin sağlanması sürecinde bana destek olan sevgili arkadaşlarım Sena Çobanoğlu, Selen Sena Soygül ve Yusuf Sadi Aslanlar başta olmak üzere veri toplanmasına katkıda bulunan herkese çok teşekkür ederim.

Son olarak yaşamım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, ideallerimi ve hedeflerimi gerçekleştirmem konusunda her zaman yanımda olan annem Berna Akmanlı ve babam Süreyya Akmanlı'ya sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Öz	iii
Abstract	v
Teşekkür	vii
İçindekiler	viii
Tablolar Listesi	xi
BÖLÜMLER	
1.Giriş	1
1.1. Romantik İlişkilerde Çatışma	1
1.1.1. Çatışma Çözüm Stilleri	3
1.2. Kişilik	5
1.2.1. Beş Faktör Kişilik Modeli	5
1.3. Çatışma Çözüm Stilleri, Kişilik Özellikleri, Psikolojik Belirtiler, Cinsiyet ve İlişki Durumuna İlişkin Literatür Bulguları	7
1.3.1. Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirtiler	7
1.3.2. Çatışma Çözüm Stilleri ve Kişilik Özellikleri	9
1.3.3. Çatışma Çözüm Stilleri ve Cinsiyet	11
1.3.4. Çatışma Çözüm Stilleri ve İlişki Durumu	13
1.3.5. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtiler	14
1.3.6. Psikolojik Belirtiler ve Cinsiyet	16
1.3.7. Psikolojik Belirtiler ve İlişki Durumu	17
1.4. Araştırmanın Amacı, Araştırma Soruları ve Hipotezler	18
1.5. Araştırmanın Önemi	20
2. Yöntem	20
2.1. Katılımcılar	21
2.2. Veri Toplama Araçları	22
2.2.1. Demografik Bilgi Formu	23
2.2.2. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği	23
2.2.3. Beck Anksiyete Ölçeği	24
2.2.4. Beck Depresyon Envanteri	24
2.2.5. Beck Umutsuzluk Ölçeği	25

2.2.6. Beş Faktör Kişilik Ölçeği.....	26
2.3. İşlem	27
2.4. Verilerin Analizi.....	27
3.Bulgular	29
3.1. Betimleyici İstatistikler	29
3.2. Demografik ve Diğer Değişkenlere Göre Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtilerde Farklılıklara Dair Bulgular	30
3.2.1. Yaş	31
3.2.2. Cinsiyet.....	33
3.2.3. İlişki Durumu	35
3.2.4. Eğitim Düzeyi	37
3.2.5. Çalışma Durumu.....	38
3.2.6. Gelir Düzeyi	40
3.2.7. Birliktelik Süresi.....	42
3.2.8. Çocuk Sahibi Olma	44
3.2.9. Çatışma Sıklığı	45
3.2.10. Psikolojik Problem.....	47
3.3. Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi.....	48
3.3.1.Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	48
3.3.2. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	49
3.3.3. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Sonuçları.....	50
3.4. Psikolojik Belirtinin Yordayıcı Değişkenlerine İlişkin Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi.....	52
4. Tartışma.....	55
4.1. Cinsiyete Göre Kişilerin Kullandığı Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtilerine Dair Bulguların Tartışması	55
4.2. İlişki Durumuna Göre Kişilerin Kullandığı Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtilere Dair Bulguların Tartışılması	56

4.3. Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Bulgularının Tartışılması	57
4.4. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Bulgularının Değerlendirilmesi	64
4.4.1. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Korelasyon Analizi Bulguları.....	64
4.4.2. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	66
4.4.3. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları	67
4.5. Regresyon Analizine Dair Bulguların Tartışılması	68
4.6. Genel Değerlendirme	70
4.7. Klinik Doğurgular	70
4.8. Çalışmanın Sınırlılıkları ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler	71
Kaynakça	73
Ekler.....	92
EK A. Demografik Bilgi Formu	92
Ek B. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği	94
Ek C. Beck Anksiyete Ölçeği	96
EK D. Beck Depresyon Ölçeği	97
EK E. Beck Umutsuzluk Ölçeği	100
EK F. Beş Faktör Kişilik Ölçeği	101
EK G. Bilgilendirilmiş Onam Formu	104
EK H. Etik Kurul Onayı	105

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdelik Değerleri.....	21
Tablo 3.1. Değişkenlere Ait Betimsel Bilgiler.....	29
Tablo 3.2. Yaş Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	31
Tablo 3.3. Yaş Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	32
Tablo 3.4. Cinsiyet Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	33
Tablo 3.5. Cinsiyet Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	34
Tablo 3.6. İlişki Durumu Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	35
Tablo 3.7. İlişki Durumu Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	36
Tablo 3.8. Eğitim Düzeyi Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	38
Tablo 3.9. Çalışma Durumu Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	39
Tablo 3.10. Çalışma Durumu Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	40
Tablo 3.11. Gelir Düzeyi Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	41
Tablo 3.12. Gelir Düzeyi Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	42
Tablo 3.13. Birliktelik Süresi Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	43
Tablo 3.14. Çocuk Sahibi Olma Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	45

Tablo 3.15. Çatışma Sıklığı Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	46
Tablo 3.16. Çatışma Sıklığı Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	46
Tablo 3.17. Psikolojik Bir Probleme Sahip Olma Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları	47
Tablo 3.18. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Korelasyon Tablosu	49
Tablo 3.19. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Tablosu	50
Tablo 3.20. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Tablosu	50
Tablo 3.21.. Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Çatışma Çözüm Stilleri ve Belirti Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları	51
Tablo 3.22. Psikolojik Belirti İçin Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi Tablosu	52

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu tezin amacı romantik ilişkilerde kullanılan çatışma çözüm stillerinin kişilerin cinsiyeti, ilişki durumu ve kişilik özelliklerine göre farklılaşmasını belirlemek ve bu değişkenlerin kişilerin psikolojik belirti düzeyindeki yordayıcı etkilerini incelemektir. Bu doğrultuda bu bölümde sırasıyla romantik ilişkilerde yaşanan çatışmalar, çatışma çözüm stilleri ve kişilik özellikleri tanıtılmıştır. Daha sonra ise tüm değişkenler arasındaki ilişkiler ilgili literatür ışığında incelenmiştir.

1.1. Romantik İlişkilerde Çatışma

Kişilerarası ilişkilerin her bir türünde problemler ya da çatışmalar kaçınılmaz bir şekilde ortaya çıkmaktadır (Çırakoğlu ve Tezer, 2010). Mackey, Diemer ve O' Brien (2000) çatışmayı partnerlerin farklılıklarından dolayı ortaya çıkan anlaşmazlıklar olarak açıklamaktadır. Tezer (1986) ise çatışmayı partnerlerden birinin istek ve arzularının diğer partner tarafından engellendiği ya da engellenmek üzere olduğunu hissetmesiyle başlayan bir süreç olarak tanımlamaktadır.

Çiftler birlikte bir hayat paylaşıırken büyük ya da küçük birçok konuda fikir ve perspektif farklılıkları ortaya çıkabilmektedir (Gordon ve Chen, 2016). Özellikle evlilik hayatında çokça karşılaşılan yaşam farklılıkları, ekonomik durum ve geleceğe dönük beklentiler gibi çeşitli konular evli çiftler arasındaki çatışma nedenlerinin başında gelmektedir. Bu görüşlere ek olarak, Gottman ve Krokoff' a (1989) göre hem çatışma çözme ve hem de iletişim becerileri konusunda problemlere ve eksikliklere sahip olmak çiftlerin sıkıntılı durumlarla karşılaşmasına sebep olmaktadır.

Genellikle yaşanan çatışmalar sonucunda ortaya olumsuz ya da yıkıcı bir durum çıkacağı düşünülmektedir. Ancak her çatışma olumsuz bir şekilde sonuçlanmaz hatta ilişki için olumlu sonuçlarda oluşturabilir (Campbell, Martin Ward, 2008; Ting-

Toomey ve ark., 2000). Bu görüşe benzer şekilde partnerler arasında yakınlığın oluşmasında ilişki içinde yaşanan çatışmaların oldukça faydalı olduğunu belirten görüşler de bulunmaktadır (Gottman, 1993).

Burada önemli olan nokta yaşanan bu çatışmanın partnerler tarafından nasıl ele alındığı ve yönetildiğidir. Yaşanılan problemin olumsuz bir tavır ya da tutum içerisinde ele alan ve bu nedenle bu problemin daha da büyümesine neden olan partnerlerin yanı sıra problemi daha yapıcı ve çözüm odaklı bir şekilde ele alan partnerler de bulunmaktadır. İlişkide yaşanan problemler olumlu ve yapıcı bir şekilde çözüldüğünde ilişki güçlenmekte ve devamlılığı da beslenmektedir (Neff ve Karney, 2007). Ancak bu çatışmalar olumsuz ve yıkıcı bir biçimde çözüldüğünde hem mutsuz bir ilişki ortamı oluşmakta hem de psikolojik ve fiziksel problemler yaşanmaktadır (Fincham, 2003; Greeff ve De Bruyne, 2000).

Bu çatışmaların yapıcı ve etkili bir şekilde yönetilmemesi kişilerin ilişki içerisinde olumsuz deneyimler yaşamasına neden olabilir. Keith (1987) evlilik sisteminin, evlilik içerisinde yaşanan anlaşmazlıkları, tartışmaları ve etkileşim sorunlarını kaldıramadığı noktada depresyonun bir sonuç olarak ortaya çıkabileceğini belirtmiştir. Benzer şekilde, çözüme ulaşmamış çatışmaların da partnerlerden birinin psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkileyebileceği ilgili araştırmalar tarafından belirtilmiştir (Baccocchi, 1997; Markman ve ar., 1993; akt. Greeff ve De Bruyne, 2000).

Çatışma esnasında çatışmadan kaçınmak veya sanki hiç çatışma olmamış gibi davranarak olayın üstünü kapatmaya çalışmak ilerleyen dönemler daha büyük çatışma durumlarına yol açabilmektedir (Vuchinich, 1987). Çatışma sırasında partnerlerin saldırgan veya eleştirici tarzda yıkıcı olumsuz davranışlar göstermesi de partnerlerin ilişkiden aldıkları doyumunu azaltabilir ve ilişkinin geleceğini riske atabilir (Christensen ve Shenk, 1991; Gottman ve Levenson, 1992). Yani, partnerlerin bu çatışmalar ile baş etme biçimi bir nevi ilişkinin seyrini de belirlemektedir.

Aynı zamanda, yaşanan ilk romantik ilişkilerde sergilenen çatışma çözme stillerinin, daha sonraki ilişkilerde de benzer şekilde devam edebileceği ve bu nedenle kişilerin

ileride daha da yoğun çatışmalar ve memnuniyetsizliklerle karşılaşılacağı düşünülmektedir (Creasey ve Hesson-McInnis, 2001). Bu sebeple, ilişki içerisinde yaşanan çatışmalarda partnerlerin sergilediği çatışma çözüm stillerinin öneminin anlaşılması hem daha sağlıklı bir ilişki formu (Driver ve ark., 2003; akt. Cann ve ark., 2008) anlamına gelirken, hem de partnerlerin psikolojik ve fiziksel sağlığını koruyan bir faktör olacaktır (Bowen, 1990; Coyne ve Downey, 1991; Gottman, 1991; O’Leary ve Smith, 1991).

1.1.1. Çatışma Çözüm Stilleri

Çatışma durumunda kişilerin gösterdiği tepkiler çatışma çözüm stilleri olarak açıklanabilir (Öner, 2013). Bir başka görüş ise evlilik hayatında kullanılan çatışma çözüm stillerini partnerlerin ilişkilerinde yaşadıkları problemleri ele alış tarzı olarak açıklamaktadır (Cann, Norman, Welbourne ve Calhoun, 2008).

İlgili literatür incelendiğinde çeşitli sınıflandırmalar aracılığıyla çatışma çözüm stillerinin incelendiği bulunmuştur. Thomas (1976) çatışma sırasında girişkenlik ve iş birliği olmak üzere iki davranış boyutu olduğundan bahsetmiş ve bu iki boyuta dayanarak beş farklı çatışma çözümü olduğunu belirtmiştir (akt. Greef ve De Bruyne, 2000). Thomas’a (1976) göre, girişkenlik boyutu bireyin kendi ilgi ve endişelerini karşılamasıyken, iş birliği boyutu ise bireyin başkalarının ilgi ve endişelerini karşılamasıdır. Beş farklı çatışma çözüm stilinden ilki olan rekabet, iş birliğine dayanmayan girişkenlik boyutu yüksek olan bir çözüm olmakla birlikte kazan ya da kaybet düşüncesine dayanmaktadır. Yani, taraflardan birinin bencil ve zorlayıcı bir şekilde kendi istek ve arzularını diğer tarafa kabul ettirmeye çalışmasıdır. İş birliği çözüm stili hem girişkenlik hem de iş birliği boyutunu içerir. Bu çözüm stili, yaşanan çatışma konusuna yüzleşmeci ve yapıcı bir şekilde yaklaşımı ifade etmektedir. Uzlaşma çözüm stili, girişkenlik ve işbirliği boyutları arasında orta bir noktadadır. Tarafların kazan ya da kaybet düşüncesine sahip olmadığı iki tarafında orta bir yolda buluşmasını içeren çözüm davranışıdır. Kaçınma çözüm stili hem girişkenlik hem de işbirliği boyutunu içermeyen bir çözüm yoludur. Yani, pasif davranışlar içeren her iki tarafında istek ve arzularının karşılanmadığı bir çözüm yoludur. Son olarak ise uyum sağlama çözüm stili, girişkenlik içermeyen sadece iş birliğine dayalı bir çözümdür. Bu

stil, bireyin kendi isteklerini göz ardı etmesi ve sadece karşı tarafın isteklerini karşılamasıdır.

Benzer şekilde, Johnson ve Johnson'a (2008) göre çatışmadan kaçma, çatışmayı zorlama, çatışmayı uzlaşma kavuşturma, çatışmaya karşı gelme ve çatışmayı kolaylaştırma olmak üzere beş temel çatışma çözüm boyutu bulunmaktadır (akt. Çevik, 2017).

Kullanılan çatışma çözme stillerinin çeşitliliği hakkında 30 evli çift ile gerçekleştirilen bir çalışmada ise otorite, kontrol, manipülasyon ve baskı olmak üzere 4 farklı çatışma çözüm stili başlığı incelenmiştir (Bell, Chafetz ve Horn, 1982; akt. Şengül Öner, 2013). Kurdek (1994) ise gerçekleştirdiği çalışmasında dört çatışma çözüm stilinden bahsetmektedir. Bunlar olumlu problem çözme, çatışmaya girme, geri çekilme ve boyun eğme çatışma çözüm stilleridir.

Mevcut çalışmada ise Özen, Salman-Engin ve Sakallı- Uğurlu (2016) tarafından geçerlik güvenirlik çalışması yapılan çatışma çözüm stilleri ölçeği baz alınmıştır. Ölçek olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme olmak üzere dört farklı çatışma çözüm stilini içermektedir. Bu 4 çatışma çözüm stili sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

Olumlu çatışma çözüm stili, partnerlerin çatışmayı yapıcı ve çözüm üretmeye yönelik bir şekilde ele almasını belirten davranışları içermektedir.

Olumsuz çatışma çözüm stili, yıkıcı ve aynı zamanda yıpratıcı ele alış şeklini hem sözel hem de fiziksel bir şekilde gösteren davranışları içermektedir.

Geri çekilme çatışma çözüm stili, çatışmadan kaçma, çatışmayı reddetme ya da çatışma anında susma gibi pasif davranışlar yoluyla baş etmeyi içermektedir.

Boyun eğme çatışma çözüm stili ise yaşanan çatışmanın büyümemesi için partnerlerden birinin kendisinden ödün verici ve diğer partnerin isteklerine boyun eğitici, kabul edici pasif davranışlarını içermektedir (Özen, 2016).

1.2. Kişilik

Kişiliğin tanımı hakkında birçok farklı görüş bulunmaktadır. Allport'a (1961) göre kişilik, bireyin kendine has davranış, düşünce ve his şeklini belirleyen, psikolojik sistemin insanlar içindeki dinamik bir organizasyonudur (akt. Carver ve Scheier, 2008). Köknel'e (1997) göre kişilik, bir kişiyi her bir yönden diğer kişilerden ayrılmasını sağlayan düşünce, duygu, davranış, tutum ve inançların tümüdür. McCrae ve Costa (1989) ise kişiliği, kişinin farklı durumlarda ortaya koyduğu davranışları açıklayan, sürekliliğe sahip olan, duygusal, kişilerarası, motivasyonel ve deneyime dayalı bir etkileşim tarzı olarak açıklamıştır.

İlgili alanyazın incelendiğinde kişilik özelliklerini tanımlamak için birçok model olduğu görülmüştür. Bu çalışmada temel olarak alınacak kişilik kuramı Beş Faktör Kişilik Modeli'dir (McCrae ve Costa, 1989).

1.2.1. Beş Faktör Kişilik Modeli

İlgili alanyazında Beş Faktör Kişilik modeli kişiliğin belirlenmesinde sıklıkla kullanılan bir modeldir. Bu modelde kişilik özelliklerini saptarken kişilerin hem kendilerini hem de diğerlerini tanımlamada kullandıkları sıfatlardan yararlanılmaktadır (Doğan,2013). Model, kişiliği dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim, nevrotiklik ve gelişime açıklık olmak üzere 5 alt boyutta açıklamaktadır (McCrae ve John, 1992). Bu 5 alt boyut sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

Dışadönüklük düzeyi yüksek olan kişiler sosyal bağlamda oldukça cana yakın kişilerdir. İşbirlikçi bir yaklaşım içerisinde davranma ve diğer insanlarla daha rahat ilişki kurabilme özelliklerine sahiptirler. Girişken, aktif, neşeli, sempatik, enerjik ve konuşkan bir tutum göstermektedirler (Watson, Clark, Harkness, 1994). Öte yandan dışadönüklük düzeyi düşük olan kişiler ise daha içine kapanık, insanlara mesafeli yaklaşan, sessiz ve utangaç kişilerdir.

Yumuşak başlılık düzeyi yüksek olan kişiler genel olarak sıcak, bağışlayıcı, kibar, yardımsever, cömert, esnek ve dürüst gibi özelliklere sahiptirler. Bu özellikler özellikle ikili ilişkiler konusunda oldukça önemlidir. Burger'a (2006) göre yumuşak başlılık

düzeyi yüksek olan kişiler daha sosyaldirler ve rekabetçi duygularını beslemek yerine birliktelik duygularını beslerler. Bu görüşe ek olarak, bu kişilerin çevresel durumlara ve ortama uygun hareket edebildikleri ve aynı zamanda olumsuz durumlara sakin ve yapıcı bir şekilde yaklaştıkları düşünülmektedir (Merdan, 2013). Öte yandan yumuşak başlılık düzeyi düşük olan kişiler ise kuşkucu, kindar ve düşmanca davranışlara sahip kişiler oldukları düşünülmektedir.

Özdenetim düzeyi yüksek olan kişilerin planlı, düzenli, sorumluluk sahibi, çalışkan ve tedbirli kişiler olduğunu belirtilmektedir (Costa ve McCrae, 1992). Bu kişiler aynı zamanda anlık hazları erteleme ve daha sabırlı davranma gibi davranışlar göstermektedirler. Planlı bir şekilde hedefleri doğrultusunda sabırlı olarak sıkıca çalışır ve hedeflerine ulaşırlar (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002). Özdenetim düzeyi düşük olan kişiler ise düzensiz, dikkatsiz ve gayretsiz davranışlarda bulunmaktadır. Aynı zamanda, yüksek puan alanların aksine düşük düzeye sahip kişiler hedefleri doğrultusunda gayretli davranmazlar ve sorumluluk duyguları gelişmemiştir (Somer, 1998).

Nevrotiklik düzeyi yüksek olan kişiler duygusal olarak dengesiz, yaşadıkları problemler karşısında aşırı tepki verebilen, endişeli, gergin, dürtüsel, güvensiz gibi özelliklere sahip kişilerdir. Duygusal olarak yoğun iniş çıkışlara ve kendilerine yönelik suçlayıcı düşüncelere sahiptirler (Costa ve McCrae, 1992). Yaşadıkları ani duygusal iniş çıkışlar, karmaşık düşünceler ve tedirgin ruh halleri nedeniyle diğer insanlarla ilişki kurmakta oldukça zorluk yaşamaktadırlar. Watson, Clark ve Harkness 'a (1994) göre nevroitiklik düzeyi yüksek olan kişiler psikolojik problemler yaşamaya eğilimlidir. Öte yandan bu düzeyden düşük puan alan kişiler ise uyumlu, sakin, dengeli ve kendine güvenen bireylerdir (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2004).

Gelişime açıklık düzeyi yüksek olan kişiler hayal gücü geniş, çok yönlü düşünebilen, meraklı, yeni görüşlere açık kişilerdir (Çoklar, 2014). Aynı zamanda cesur, üretken, maceracı ve özgün düşüncelere sahip kişilerdir. Gelişime açıklık boyutu kişiler arası ilişkilere açık olma özelliğinden ziyade yeni deneyimlere açık olmak anlamına

gelmektedir (Burger, 2006). Bu düzeyden düşük puan alan kişiler ise daha geleneksel, kurallara bağlı, durağan ve çekingen kişilerdir (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002).

1.3. Çatışma Çözüm Stilleri, Kişilik Özellikleri, Psikolojik Belirtiler, Cinsiyet ve İlişki Durumuna İlişkin Literatür Bulguları

Bu bölümde mevcut araştırmanın tüm değişkenlerine ilişkin literatür bulguları sunulacaktır.

1.3.1. Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirtiler

Carver ve Connor-Smith (2010) kişilerin sahip olduğu kişilik boyutunun sıkıntı ve zorluklarla baş etme yeteneği üstünde büyük bir etkisi olduğunu belirtmiştir. Benzer bir şekilde ilgili alanyazında bazı kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin psikolojik bir probleme sahip olma olasılığının daha fazla olduğunu belirten görüşlere ulaşılmıştır (Afshar ve ark., 2015; Clarke,2004; Clark, Watson ve Mineka, 1994; Gençöz ve Öncül, 2012).

Ülkemizde 413 katılımcı ile gerçekleştirilen bir araştırmada psikolojik sağlığın nevrotik kişilik özelliği ile negatif yönde, dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim ve gelişime açıklık kişilik özellikleriyle ise pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Çabuk, 2015). Benzer şekilde, Gramstad, Gjestad ve Haver (2013) dışadönüklük kişilik özelliğinin depresyon belirtilerine karşı koruyucu bir etkisi olduğunu belirtmiştir.

Öte yandan gelişime açıklık kişilik özelliğinin psikopatolojik durum ile ilişkisine dair birbiri ile çelişen araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Gerçekleştirilen bazı çalışmalarda depresyon ve anksiyete ile gelişime açıklık kişilik özelliği arasında negatif bir ilişki bulunurken (Işık, 2010; Nadir, 2010; Seto ve ark., 2018) bu sonuçların aksi yönünde psikolojik belirti ile gelişime açıklık kişilik özelliği arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur (Chioqueta ve Stiles, 2005; Karaboğa, 2013).

Malouff, Thorsteinsson ve Schutte (2005) tarafından gerçekleştirmiş bir meta-analiz çalışması ile duygudurum bozukluklarının tipik kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu

sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar doğrultusunda duygudurum bozukluklarının, yüksek nevrotiklik seviyesi ve düşük seviye dışadönüklük, yumuşakbaşlılık, özdenetim kişilik özellikleri ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Ancak araştırma sonuçlarında gelişime açıklık ile duygudurum bozuklukları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Benzer şekilde, gerçekleştirilen başka bir meta-analiz çalışmasıyla da depresif bozukluklar ile yüksek seviye nevrotiklik ve düşük seviye özdisiplin kişilik özellikleri arasında bir ilişki olduğu ortaya konmuştur (Kotov, Gamez, Schmidt ve Watson, 2010).

Nevrotik kişilik özelliğine sahip olan kişilerin hem duygusal olarak hem de ruhsal olarak dengesizlik yaşamasını depresyon ile yakın ilişkili bulan görüşler bulunmaktadır (Jylh ve Isomets, 2006; Kendler, Gatz, Gardner ve Pedersen, 2006; Steunenberg ve ark., 2006).

Nevrotik ve dışadönük kişilik özelliklerinin depresyon ve kayęı bozuklukları ile ilişkisinin incelendiği bir başka araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. 731 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada anksiyete ve majör depresif bozukluğun nevrotik kişilik özelliği ile güçlü bir ilişkili olduğu görülmüştür (Bienvenu, Samuels, Costa, Reti, Eaton ve Nestadt, 2004).

Beş Faktör Kişilik modelinin psikolojik problemlerle ilişkisini araştıran çalışmalar dışında bu ilişkiyi nedensel bir çerçevede inceleyen çalışmalarda bulunmaktadır. Örneğin Clark ve ark.'a (1994) göre nevrotiklik düzeyi yüksek olan kişiler olumsuz uyaranlara karşı daha hassastır ve olumsuz durumları daha fazla deneyimleme eğilimine sahiptirler. Bu nedenden dolayı nevrotik kişilerin psikopatolojik bir tanı alma olasılığının daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Magnus ve Diener (1991) tarafından 136 niversite ğrencisi ile gerçekleştirilen bir çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma bulgularına göre, nevrotiklik alt boyutu yüksek olan kişiler olumsuz olayları, dışadönüklük düzeyi yüksek olan kişilerin olumlu olayları, gelişime açıklık alt boyutu yüksek olan kişilerin ise hem olumlu hem olumsuz olayları yaşama eğilimindedirler.

Bu çalışmalara ek olarak, nevrotik kişilerin psikopatolojik eğilimlerini ruminasyon aracılığıyla açıklayan görüşlerde bulunmaktadır. Roelofs, Huibers, Peeters ve Arntz (2008) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada nevrotik kişilik, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkide üzüntüye dair gerçekleştirilen ruminasyonun aracı bir role sahip olduğu bulunmuştur. Araştırmada, üzüntünün kaynağına dair yapılan ruminasyonun ise depresyon ve nevrotik kişilik özelliği arasında aracı bir rolü olduğu da ayrıca belirtilmiştir.

İlgili literatürdeki bulgular değerlendirildiğinde psikolojik belirti ve kişiliğe dair gerçekleştirilen çalışmalarda genellikle nevrotik kişilik özelliği üzerinde durulduğu bulunmuştur. Nevrotik kişilik özelliği ile psikolojik belirtiler arasında pozitif yönde, dışadönüklük, yumuşak başlılık ve özdenetim kişilik özellikleriyle negatif yönde ilişki olduğu alanyazın aracılığıyla görülmektedir. Fakat araştırmalardan deneyime açıklık kişilik özelliği ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkinin yönü konusunda farklı sonuçlar elde edilmiştir.

1.3.2. Çatışma zm Stilleri ve Kişilik zellikleri

İlgili literatürde ilişki dinamikleri ile kişilik özellikleri arasında önemli bir etkileşim olduğu öne sürülmektedir (Basım, etin ve Tabak, 2009; Donnellan, Conger ve Bryant, 2004).

Birçok araştırmada kişilik özelliklerinin hem çatışma nedenlerini belirlemede hem de kullanılacak çatışma çözüm stratejisini seçmede güçlü bir faktör olduğu da ortaya konmuştur (Gunthert, Cohen ve Armeli, 1999). İsrail’de nevrotiklik ve duygu dışavurumunun algılanan evlilik kalitesi ile ilişkisini 197 evli çift ile inceleyen bir çalışmada, partnerlerin kişilik özelliklerinin problemlerin algılanma tarzını, duyguların ifade biçimini ve en önemlisi çatışma anında kullanılan çözüm stratejisini etkilediği belirtilmiştir (Lavee ve Ben-Ari, 2004).

Park ve Antonioni’e göre (2007) farklı kişilik boyutlarına sahip olan insanlar farklı motivasyonlara da sahiptirler ve bu nedenle de farklı çatışma stratejileri kullanmaktadırlar. Çünkü atışma anında önem verdikleri ve bekledikleri sonuçlar

farklıdır. Aynı zamanda insanlar, kişilik yapılarıyla uyumlu davranışlarda bulunduklarında daha olumlu etkiler edinebilme eğilimindedirler ve bu nedenle de bazı çatışma stratejilerini diğerlerine göre kendilerine daha faydalı bulmaktadırlar (Diener, Larsen ve Emmons,1984; Moskowitz ve Côté, 1995; akt. Park ve Antonioni, 2007).

Özellikle ilişkilerde çokça çatışma yaşanması durumunun kişilerin sahip olduğu bazı kişilik alt boyutları ile ilişkili olduğu da belirtilmiştir (Craig ve Olson, 1995). Örneğin yapılan bir araştırmaya göre yumuşak başlılık alt boyutundan düşük puan alan ve nevrotiklik alt boyut puanı yüksek olan erkeklerin ilişkilerinde fazlasıyla tepkisel davranışlarda bulunduklarını ve aynı zamanda evlilik yaşamı içerisinde yaşanan çatışmalarda bu kişilerin oldukça riskli bir duruma sahip oldukları saptanmıştır (Buss, 1991).

Karney ve Bradbury (1995) tarafından gerçekleştirilen çalışmada nevrotik kişilik eğilimine sahip olmanın çiftlerde stresli deneyimlere uyum sağlamayı etkileyen kalıcı zayıflıklar yarattığı da öne sürülmüştür. Ayrıca Gunthert, Cohen ve Armeli 'a göre (1999) nevrotiklik boyutu yüksek olan kişilerin olumsuz olaylara duygusal olarak dengeli kişilerden daha fazla dikkat etme eğilimi göstermesi nevrotik kişilerin çatışma anında daha fazla olumsuz tepkiler göstermesine sebep olabilmektedir. Bu görüşle benzer bir şekilde, bazı sonuçlar nevrotizmin güçlü bir genetik bileşene sahip olduğunu ve çiftlerin boşanma riskini artırdığını da göstermektedir (Jockin, McGue ve Lykken, 1996).

Gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip olan kişilerin ise diğer insanların bakış açılarından da bakabilme ve düşünebilme gibi özelliklere sahip oldukları için çatışma anında daha uzlaşmacı ve daha az rekabetçi davranışlar gösterme eğiliminde olduğu düşünülmektedir (Gurtman, 1995). Bu sayede, yaşanan çatışmaları sürdürmektense daha olumlu bir şekilde çözüme kavuşturma davranışı sergileyebilirler (Park ve Antonioni, 2007).

1.3.3. Çatışma Çözüm Stilleri ve Cinsiyet

İlgili literatürde gerçekleştirilen çalışmalar, romantik ilişkilerde yaşanan çatışmalar sırasında erkekler ve kadınlar arasında kullanılan çatışma çözüm stillerinde farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur (Rubin ve Brown, 1975; Thomas ve Kilmann, 1975; akt. Gürçan,2015; Haferkamp, 1991; Mackey ve O' Brien, 1998; Şahin, Basim ve Çetin, 2009).

Araştırmacılar romantik ilişkiler içerisinde kullanılan çatışma çözüm stillerinin cinsiyete göre farklılaşmasının nedenini farklı biçimlerde açıklamıştır. Napier (1978) kadınların ilişkileri üzerine daha fazla düşünüp odaklandıklarını, bu nedenle de kadınların çatışma anında daha yüzleşmeci bir tutum sergilediğini, erkeklerin ise daha kaçınmacı olduğunu belirtmektedir. Başka bir görüşe göre ise bu durum evrimsel olarak cinsiyet farklılıklarına dayanmaktadır veya uyarılmalara karşı erkek ve kadınların verdiği tepkiler konusundaki zıtlıklardan kaynaklı ortaya çıkmaktadır (Denton ve ark., 2001).

Cinsiyete göre değişmekte olan çatışma çözümlerini cinsiyet sosyalleşme kuramı ve toplumsal cinsiyet kalıpları ile açıklayan görüşlerde bulunmaktadır (Feiring, Markus ve Simon, 2018; MacEvoy ve Asher, 2012). Buna göre, kadınların duygusal hedefleri erkeklere göre daha ilişkisel yönelimlidir ve bu nedenle çatışma anında kadınların tepkisel olarak üzüntü vb. duyguları ifade etme olasılıkları erkeklere göre daha yüksektir.

Çatışma çözme stillerinin cinsiyetlere göre farklılaşmasının incelendiği bir başka çalışmada, kadınların erkeklere göre kendilerini daha fazla ifade etme ve daha fazla duygularını belirtme ihtiyacında bulundukları ortaya konmuştur (Hisli-Şahin ve ark., 2009). Benzer bir şekilde başka görüşlere göre de kadınlar romantik çatışmalara karşı daha fazla duygusal tepki vermektedir ve çatışmanın ayrıntılarıyla erkeklere göre daha fazla ilgilenmektedir (Crane ve Testa, 2014; Fehr, Baldwin, Collins, Patterson ve Benditt, 1999; Sanford, 2005; akt. Feiring, Markus ve Simon, 2018).

Tezer (1996) tarafından ülkemizde gerçekleştirilen bir çalışmada, bireylerin hem eşlerine hem de yöneticilerine karşı kullandıkları çatışma stillerini incelenmiştir. Bulgulara göre kadınların erkeklere göre eşlerine daha rekabetçi bir stil ile yaklaştığını görülmüştür. Aynı zamanda Tezer (1996), erkeklerin eşlerinden çok yöneticilerine karşı rekabetçi bir stil kullandığını sonucuna da ulaşmıştır. Bu çalışmaya benzer başka bir çalışmada ise daha farklı sonuçlara ulaşılmış, kadınların iş ortamında çatışma yaşamaktan kaçındıkları ancak ev ortamında ise uzlaşmacı bir şekilde davrandıkları, erkeklerin ise sadece iş ortamında uzlaşmacı bir şekilde davrandıklarını belirtilmiştir (Chusmir ve Mills, 1989). Bazı araştırmalar ise çatışma anında kadınların erkeklere göre daha işbirlikçi olduğunu, erkeklerin ise kadınlara göre daha rekabetçi olduğunu belirtmektedir (Rubin ve Brown, 1975; Thomas ve Kilmann, 1975; akt. Gürcan, 2015).

Bu görüşlere ek olarak, romantik ilişki içerisinde kadınların tartışma durumunu sürdürmede daha ısrarcı davrandıkları ve aynı zamanda tartışma esnasında yaşadıkları olumsuz duyguları davranışsal olarak daha çok gösterme eğiliminde bulundukları belirtilmiştir. Erkeklerin ise tartışmanın oluşmasından kaçındıkları, tartışma esnasında daha çok uzaklaşma davranışında bulundukları ve bu sırada ortaya çıkan olumsuz duygularını ise kadınlara göre daha az gösterme eğiliminde oldukları ifade edilmiştir (Carstensen ve ark., 1995; Christensen ve Heavey, 1990; Özen, 2012). Benzer şekilde Haferkamp (1991) erkeklerin yaşanan çatışmalar sırasında kadınlara göre kaçınma çözüm stilini daha çok kullandığını ifade etmiştir.

Flört aşamasında bulunan çiftlerle gerçekleştirilen bir başka çalışmada kadınların çatışma ile karşı karşıya geldiklerini, erkeklerin ise tam tersi çatışmadan kaçındıkları belirtilmiştir (Kelley ve ark., 1978). Benzer bir şekilde, Mackey ve O'Brien (1998) tarafından evli çiftler ile yapılan boylamsal bir araştırmada da erkeklerin çatışma sırasında yüz yüze tartışma durumundan kaçındıkları, kadınların ise çatışma sırasında daha agresif ve zıtlaşan bir stil kullandıkları da bulunmuştur.

Romantik ilişkilerde cinsiyet farklılıkları ve çatışma algısına dair gerçekleştirilen bir araştırmada kadınların kendi çatışma davranışlarını olumsuz ve aktif olarak

algıladığını, erkeklerin ise kendi çatışma davranışlarını olumlu ve pasif şekilde algıladığı ifade edilmiştir (Hojjat, 2000).

Bu bulgulardan farklı olarak, erkeklerin çatışma sırasında boyun eğici çatışma çözüm stili kullandığına dair bulgularda bulunmaktadır. Türkiye’de 191’i kadın 121’i erkek olmak üzere toplam 312 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışmada erkeklerin boyun eğici çatışma çözüm stilini kadınlara göre daha fazla kullandığını bulunmuştur (Pancaroglu, 2007). Buna göre erkekler kadınlara göre daha fazla partnerlerinin istek ve arzularını kabul edici bir şekilde davranmaktadır.

1.3.4. Çatışma Çözüm Stilleri ve İlişki Durumu

Özellikle ilişkinin ilk başlarında partnerler birbirlerinin hayatlarına daha sınırlı bir şekilde dahil olabilirken ilişkinin daha resmi bir biçim aldığı nişanlı/sözlü ya da evlilik durumunun bulunduğu durumlarda bu kısıtlı dahil olma durumu ortadan kalkmaktadır. Sevgili olma dönemi partnerlerin birbirlerini tanıyıp ilişkilerini ilerlettikleri bir dönemdir. Bu dönem de partnerler birbirlerine hoş gözükebilmek amacıyla olumsuz davranışlarını, tavırlarını ve düşüncelerini gizleme eğiliminde bulunabilirler. Örneğin, ileri ergen-genç yetişkin katılımcılarla çalışılan bir araştırmada, kişilerin çatışma anında partnerlerine öfke göstermek yerine daha uzlaşmacı ve kaçınmacı çözümler kullandığı sonucuna ulaşılmıştır (Feldman ve Gowen, 1998). Bu görüşün aksine ilişki içerisinde yaşanan problemlere verilen tepkiler hakkında yapılan bir çalışmada, flört döneminde bulunan katılımcılar ilişki içerisinde yaşadıkları problemleri evli olan katılımcılara göre çok daha fazla dile getirebildiklerini belirten görüşlerde bulunmaktadır (Rusbult, Johnson ve Morrow, 1986).

Her ne kadar romantik bir ilişkinin ilk aşamalarında nezaket ve kendini iyi bir şekilde sunma kuralları ve normları geçerli olsa da, ilişki ilerledikçe ve yeni formlar aldıkça kendini açma ve daha iddialı davranışlar sergileme durumunun artması muhtemeldir ve bu da kişilerarası fikir ayrılığını arttırabilmektedir (Braiker ve Kelly, 1979; akt. Sanderson ve Karetzky, 2002). İlişkiyi ilerletmek hatta daha resmi bir şekle getirmek,

kişilerde partnerine hoş gözükmek için olumsuz davranış ve düşüncelerini gizleme eğilimini azaltabilir.

Gelişimin önemli bir basamağı olan evlilik ise kişilerin yaşamında oldukça büyük değişimler yaratmaktadır (Terzi İlhan ve Işık, 2019). Bu süreçte partnerler kız ya da erkek arkadaş olma rolünden karı- koca rolüne geçiş yapmaktadırlar. Aynı zamanda sahip olunan bu yeni roller ile birlikte bireylerin yaşamında yeni sorumluluk ve görevler ortaya çıkmaktadır. İlişkinin resmiyeti ile birlikte yaşam alanının ortak bir biçime bürünmesi ve bir aile olarak ortak karar alınması gibi durumlar görülmektedir. Bu dönem içerisinde çiftler yeni düzene alışmada oldukça zorlanabilirler. Bu nedenle evlilikte ilk 5 yılın, evliliğin devamı açısından kritik yıllar olarak nitelendirilmiştir (Yıldırım, 2004). Bu süreçte eşler birbirlerinin davranışlarına, yaşam şekillerine ve bakış açılarına uyum sağlamaya çalışmaktadırlar.

Ayrıca evlilik içerisinde partnerlerin birbirinden kaynaklanan sorunların dışında çocuk ve yakın akraba gibi ilişkilerden de ortaya çıkan pek çok sorun ile karşılaşmak da olasıdır (Erdoğan ve Kahraman, 2019). Çocuk sahibi olduktan sonra eşler arasında çocuğun yetiştirilmesi hakkında yeni çatışma konuları da ayrıca ortaya çıkabilmektedir (Minuchin,1995; akt. Çolak ve Parlar, 2019).

Moland (2011) tarafından 235 katılımcı ile ilişki memnuniyeti ve çatışma çözüm stilleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla gerçekleştirilen çalışmada evli olan katılımcıların evli olmayıp ilişkisi olan katılımcılara göre daha fazla çatışmaya girme eğilimleri olduğu bulunmuştur. Bu sonuca ek olarak, evli olan katılımcıların evli olmayıp ilişkisi olan katılımcılara göre daha fazla geri çekilme çatışma çözüm stili kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, evli olan kişiler evli olmayıp ilişkisi olan katılımcılara göre çatışma anında daha çok kaçma, susma ya da çatışmayı reddetme gibi pasif çözüm yollarını kullanmaktadır.

1.3.5. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtiler

İlgili literatür incelendiğinde sağlıklı bir şekilde devam eden romantik ilişkilerin, partnerlerin yaşamına olumlu bir etkide bulunduğu ve aynı zamanda hem fiziksel hem

de duygusal olarak katkı sağladığı öne süren görüşler bulunmuştur (Kalkan ve Yalçın, 2012; Ellison, Kouros, Papp ve Cummings, 2016). Bu görüşlerle benzer şekilde, İran'da evli çiftler ile gerçekleştirilen bir çalışmada da evlilik ilişkisindeki yaşanan problemlerin, bireylerin psikolojik sağlığını etkilediğini ve en çok depresyon ve kaygı belirtileri ile ortaya çıktığını belirtmişlerdir (Shahi ve ark., 2011; akt. Kahveci, 2016). Fincham (2003) özellikle evli çiftlerin yaşadığı ilişki çatışmalarının depresif belirtiler, madde kullanımı ve yeme bozukluklarının başlangıcı ile bağlantılı olduğunu ilgili araştırmasında açıklamıştır.

Evli çiftlerin yaşadığı çatışmaların uzun süreli psikolojik ve fiziksel sağlık sorunlarına yol açtığı da ayrıca belirtilmektedir (Kiecolt-Glaser ve ark., 2005; Sbarra, Law ve Portley, 2011). Evlilikte yaşanan çatışmaların hangi psikolojik problemlerle ilişkili olduğuna bakıldığında ise yaşanan çatışmaların depresyon ve kaygı bozukluğu gibi problemlerle bağlantılı olduğu ilgili araştırmalarla ortaya konmuştur (Bookwala ve Jacobs, 2004; Kim, 2012; Whisman, 1999; Whisman, 2001; Whitton ve Whisman, 2010). Buna ek olarak, kişilerin evlilikte yaşadıkları çatışmalarla baş etme biçimlerinin, sahip oldukları davranış örüntüleri, kişilik ya da demografik özelliklere kıyasla evlilikte yaşanan stres ile daha fazla ilgili olduğu da belirtilmiştir (Ilfeld, 1980).

Özellikle çatışma anında sergilenen düşmanlık, hakaret, kaçma ve geri çekilme gibi olumsuz çatışma davranışları daha yüksek seviyelerde yaşanan depresif belirtilerle bağlantılı bulunmuştur (Du Rocher Schudlich, Papp ve Cummings, 2011; Laurent, Kim ve Capaldi, 2009; Proulx, Buehler ve Helms, 2009; akt. Ellison ve ark., 2016). Partnerlerin birbirlerine gösterdikleri düşük seviyede destek ve yüksek derecede saldırgan davranışlar partnerlerden birinin ya da ikisinin ileride depresyona sahip olabilme durumuyla bağlantılı bulunmuştur (Johnson ve Jacob, 2000).

Bu görüşlerle uyumlu olarak Metz ve Dwyer'e (1993) göre çatışma çözüm stilleri, evlilik dahil olmak üzere genel olarak bütün ilişkilerde en önemli ve en etkili iyilik hali belirleyicilerinden biridir. Aynı zamanda çözüme ulaşılmamış çatışmaların partnerler arasında yaşanan olumsuz etkileşimi beslediği ve güçlendirdiği ortaya konmuştur (Gottman ve Krokoff, 1989; Vaillant ve Vaillant, 1993). Dolayısıyla çözüme ulaşmamış

ya da sağlıklı bir çözüm yoluna gidilmemiş ilişki çatışmaları çiftlerin psikolojik sağlığı üzerinde negatif bir etkiye sebep olabileceği düşünülmektedir.

Bu görüşlere ek olarak, çatışmayı deneyimlemenin dışında çatışma durumundan kaçınmak da aslında çiftler üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Gerçekleştirilen bazı çalışmalar çatışma anında kaçınma stilini uygulayan kişilerin olumsuz duyguları daha fazla deneyimlediklerini ifade etmektedir (Christensen ve Shenk, 1991). Gerçekleştirilen boylamsal bir araştırma sonucunda da benzer şekilde çatışmadan uzak durmaya ve çatışmadan kaçmaya çalışan çiftlerin çatışma ile yüzleşen çiftlere göre evliliklerinden daha az memnun oldukları belirtilmiştir (Gottman ve Krokoff, 1989). Bununla birlikte, başka bir çalışmalardan elde edilen sonuç ise mutsuz bir ilişkide yaşamının psikolojik sağlığa zararlı olduğunu göstermiştir (Ren, 1997; akt. Kim ve McKenry, 2002). Aynı zamanda anlaşmazlıkları çözmede yetersizlik hem evlilik istikrarını hem de memnuniyetini yıpratmaktadır ve bu durumda erkeklere göre kadınlarda daha fazla psikolojik ve fiziksel problemlere yol açmaktadır (Levenson. Carstensen ve Gottman, 1993).

1.3.6. Psikolojik Belirti ve Cinsiyet

İlgili literatür araştırıldığında birçok araştırma anksiyete ve depresyon gibi duygu durum bozukluklarının kadınlarda daha yaygın görüldüğünü belirtmiştir (Kessler, 2003; Leach ve ark., 2008).

Anksiyete hakkında yapılan bir çalışmada yaş farkı olmaksızın kadınların erkeklerden daha çok anksiyete duyarlılığına sahip olduğu belirtilmiştir (Bernstein ve ark., 2006). Depresyon bazında yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmış ve depresyonun kadınlarda erkeklere göre iki katı daha fazla görüldüğü bulunmuştur (Köknel, 1992, Glick 1995; akt. Sarıcı-Bulut, 2017).

Cinsiyete göre değişen psikolojik problem düzeyinin nedenselliği hakkında birçok farklı görüş bulunmaktadır. Evli kadınlar tam zamanlı bir şekilde bir işte çalışırken bile hem ev işlerini hem de çocukların bakımını ile yakından ilgilenip oldukça fazla yük

üstlenmektedir ve bu durum da depresyonun kadınlarda daha fazla görülmesine neden olabilmektedir (Lennon ve Rosenfield, 1992; Rosenfield 1992).

Hem çevresel etkiler hem de sosyokültürel cinsiyet rol kalıpları ile de psikiyatrik/psikolojik bozukluktaki cinsiyet farklılıkları açıklayabiliriz. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2001) raporuna göre kadınların özellikle hem aile içi şiddete hem de cinsel şiddete fazlaca maruz kalması cinsiyet farklılığına belirgin derecede katkı sağlamaktadır. Yine rapora göre, kadınların erkeklere göre daha psikolojik semptomlarını daha fazla dile getirdiği ve bu konuda daha fazla medikal destek aldığı da görülmüştür (WHO, 2001).

Cinsiyet karşılaştırması bazında gerçekleştirilen çeşitli araştırmalar evlilikte karşılaşılan problemlerin kadınların psikolojik halini daha fazla etkilediğini ortaya çıkartmıştır (Hafner ve Spence 1988; Whitton ve Kuryluk, 2012). Kadınlar sadece evliliklerinden doyum aldıkları sürece hem zihinsel hem bedensel fayda sağlarken erkekler ise evlilik doyum ve kalitesine bağlı kalmaksızın evlilikten kendilerine yarar sağladığı belirtilmektedir (Faulkner, Davey ve Davey, 2005). Bu durumun nedenselliği açısından gerçekleştirilen çalışmalar, kadınların ilişki durumuna yönelik oluşan kaygılarının erkeklere nazaran daha fazla olduğu ve bu yüzden de kadınların ilişki içerisinde daha fazla stres yaşadıkları öne sürülmektedir (Carlson ve Rose, 2007).

1.3.7. Psikolojik Belirti ve İlişki Durumu

Bireylerin sahip oldukları medeni durum ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiş çeşitli çalışmalar, evli olmayan kişilerin evli olan kişilere göre daha fazla psikolojik problem yaşadığını göstermektedir (Gove ve Shin, 1989; Simon ve Marcussen, 1999; Wade ve Pevalin, 2004).

Horwitz, White ve Howell-White'in (1996) gerçekleştirdiği araştırma sonucunda, - ilişki durumunun depresyonun güçlü bir yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır. Bulgulara göre, zamanda hem evliliğe geçiş süreci hem de evlilik kişilerin ruh sağlığını olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Evliliğin psikolojik etkisine nedensel bakıldığında ise çalışmalar evliliğin aslında koruyucu bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Koruma perspektifine göre, evlilik bireylere iyi olma hissi, yaşam için bir anlam, güven ve duygusal destek sağlamaktadır. Ayrıca evlilik partnerler arasında psikolojik bozukluklara karşı savunmasızlığı azaltmaya yarayan sorumluluk ve motivasyonlar da sağlamaktadır (Gove, Style ve Hughes, 1990; Ren, 1997; akt. Kim ve McKenry, 2002).

Evliliğin psikolojik koruyuculuğunun aslında kişilerin yalnız yaşamamaları hem evlerini hem de hayatlarını bir başka birey ile paylaşarak böylece sosyal anlamda da fayda sağladıklarını belirten görüşlerde bulunmaktadır (Ross, 1995). Benzer şekilde Marks ve Lambert'e (1998) göre evli çiftlerin beraber yaşaması, depresyon belirtilerini azaltmanın yanı sıra çiftlerin duygusal refah düzeyinin de artmasını sağlamaktadır.

Bu görüşten yola çıkarak, evli olan ve evli olmayıp birlikte yaşayan çiftleri karşılaştıran çalışmalar benzer şekilde evliliğin bireylerde koruyucu bir faktör olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre, evli olmayıp birlikte yaşayan çiftlerin, evli olanlara göre depresyon tanısı alma olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtilmiştir (Brown, 2000; Horwitz ve White, 1998; Marcussen, 2005). Yani, aynı evi paylaşmaktansa özellikle resmi durum içeren bir ilişki yaşamak bireylere daha fazla psikolojik fayda sağlamakta olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca evliliğin kişilere düzenli bir hayat ve belli bir rutin sağladığı da belirtilmektedir (Umberson, Crosnoe ve Reczek, 2010). Başka bir görüşe göre ise evlilik sayesinde sosyal çevre tarafından eşlerin bağlılıkları daha kolay anlaşılır ve onaylanır ve bu sayede evli kişiler çevrelerinden daha fazla sosyal destek almaktadır (Marcussen, 2005). Aynı zaman da evli kişilerin hem sosyo-ekonomik statü hem de finansal konularda daha avantajlı olduğu bu nedenle psikolojik sağlık açısından daha olumlu bir etki aldıkları da belirtilmiştir (Ross, 1995).

1.4. Araştırmanın Amacı, Araştırma Soruları ve Hipotezler

Bu araştırmanın amacı, romantik bir ilişkiye sahip olan bireylerin ilişki içerisinde kullandıkları çatışma çözüm stratejilerinin bireylerin cinsiyeti, ilişki durumu ve kişilik

özelliklerine göre farklılıklarını araştırmak ve bu değişkenlerin bireyin psikolojik belirti düzeyindeki yordayıcı etkisini incelemektir.

Bu amaçla oluşturulan genel araştırma soruları şunlardır:

- 1) Cinsiyet, ilişki durumu ve kişilik özelliklerine göre romantik ilişkiler içerisinde kullanılan çatışma çözüm stilleri değişmekte midir?
- 2) Cinsiyet, ilişki durumu ve kişilik özelliklerine göre kişilerin psikolojik belirti düzeyleri değişmekte midir?
- 3) Cinsiyet, ilişki durumu, kişilik özellikleri ve çatışma çözüm stilleri kişilerin psikolojik belirti düzeylerini yordamakta mıdır?

Bu araştırma soruları kapsamında oluşturulmuş olan hipotezler şunlardır:

- 1) Kadınlar erkeklere göre daha fazla olumsuz çatışma çözüm stili kullanmaktadır.
- 2) İlişkisinde resmiyet bulunmayan katılımcılar ilişkisinde resmiyet bulunanlara göre daha fazla olumlu çatışma çözüm stili kullanmaktadır.
- 3) Kişilik özellikleri ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Nevrotik kişilik özelliği ile olumsuz çatışma çözüm stili arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Yumuşak başlılık, dışa dönüklük, gelişime açıklık ve özdenetim kişilik özellikleri ile olumsuz çatışma çözüm stili arasında negatif yönde bir ilişki vardır.
- 4) Kadınların psikolojik belirti düzeyi erkeklerden daha yüksektir.
- 5) İlişkisinde resmiyet bulunmayan katılımcıların psikolojik belirti düzeyi ilişkisinde resmiyet bulunan katılımcılara göre daha yüksektir.
- 6) Kişilik özellikleri ile psikolojik belirti düzeyi arasındaki ilişki anlamlıdır. Nevrotik kişilik özelliği ile psikolojik belirti düzeyi arasında pozitif bir ilişki vardır. Yumuşak başlılık, dışa dönüklük, gelişime açıklık ve özdenetim kişilik özellikleri ile psikolojik belirti düzeyi arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır.
- 7) Cinsiyet, ilişki durumu, kişilik özellikleri ve çatışma çözüm stilleri bireylerin psikolojik belirti düzeyi ile ilişkilidir. Kadın olmak, resmi bir ilişkide bulunmamak, yüksek nevrotiklik ve düşük yumuşak başlılık kişilik düzeyine

sahip olmak ve olumsuz çatışma çözüm stilini kullanmak psikolojik belirti düzeyinde artışı yordar.

1.5. Araştırmanın Önemi

İlgili konu hakkında alanyazın incelendiğinde, romantik ilişkilerde kullanılan çatışma çözüm stratejilerinin çalışıldığı araştırmaların yoğunluklu olarak evli çiftler ile gerçekleştirilmiş olduğu, evli olmayan çiftlere yönelik gerçekleştirilen çalışmaların ise sınırlı sayıda olduğu gözlenmektedir. Oysaki evlilik öncesi ilişkilerde de kullanılan çatışma çözüm stillerinin ilişkinin seyri için önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir. İlişki içerisinde yaşanan çatışma ilişki kalitesini ve bireyin psikolojik sağlığını tehdit etmektedir. Bu nedenle de bireylerin ilişki içerisinde yaşadıkları çatışmalara neden farklı çatışma çözüm stilleri ile yaklaştığını anlamak çok önemlidir. Ayrıca gerçekleştirilen çalışmaların genellikle yurtdışında yapılmış olduğu da görülmüştür. Dolayısıyla yapılacak bu çalışmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Araştırmmanın örneklemini internet üzerinden erişimin sağlandığı çevrimiçi aracı program aracılığı ile sağlanmıştır. 698 katılımcının bulunduğu araştırmada katılımcılar için minimum 6 ay maksimum 10 yıldır ilişkisi olması, nişanlı/sözlü ya da evli olması ölçütü göz önünde bulundurulmuştur.

Yaş aralığı 18-53 değişmekte olan ($\bar{X} = 27.73$, $SS = 5.70$) katılımcıların 392'si (%56.2) kadın, 306'sı (%43.8) ise erkektir. İlişki durumu değişkenine göre katılımcılar, 357'si (%51.1) ilişkisi var, 64'ü (%9,2) nişanlı, 277'si (%39.7) evli olmak üzere dağılım göstermektedir. Katılımcıların çatışma sıklığı değişkenine göre dağılımları 32'si (%4.6) hiç, 370'i (%53.0) nadir, 245'i (%35.1) orta derecede ve 51'i (%7.3) çok sık şeklindedir. Katılımcılar sahip oldukları bir tanı olup olmadığı sorusuna ise depresyon, kaygı bozuklukları, obsesif kompulsif bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu ve dikkat eksiklikliği ve hiperaktivite bozukluğu tanılarını bildirmişlerdir. Katılımcıların çeşitli değişkenlere göre sosyo-demografik bilgilerini ifade eden değerler Tablo 2.1.'de sunulmuştur.

Tablo 2.1.Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdelik Değerleri

Değişken		Sıklık(f)	Yüzde(%)
N:698			
Yaş	Erken Yetişkinlik (18-24)	202	28.9
	Genç Yetişkinlik (25-28)	264	37.8
	Orta Yetişkinlik (29 ve üstü)	232	33.2
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	5	0.7
	Lise	79	11.3
	Lisans	425	60.9
	Yüksek Lisans /Doktora	189	27.1

Tablo 2.1.(devamı) Katılımcıların Sosyo-Demografik Bilgilerine İlişkin Sıklık ve Yüzdelik Değerleri

Değişken		Sıklık(f)	Yüzde(%)
Partner Eğitim Düzeyi	İlköğretim	15	2.1
	Lise	111	15.9
	Lisans	469	67.2
	Yüksek Lisans /Doktora	103	4.8
Çalışma Durumu	Çalışıyor	454	65.0
	Çalışmıyor	244	3.0
Partner Çalışma Durumu	Çalışıyor	467	66.9
	Çalışmıyor	231	33.1
Aylık Gelir Düzeyi	Düşük	113	16.2
	Orta	500	71.6
	Yüksek	85	12.2
Partner Gelir Düzeyi	Düşük	159	22.8
	Orta	441	63.2
	Yüksek	98	14.0
Birliktelik Süresi	6 ay - 2 yıl 10 ay	268	38.4
	3 yıl - 5 yıl 11 ay	201	28.8
	6 yıl ve üzeri	229	32.8
Tanışma Şekli	Görücü Usulü	36	5.2
	Anlaşarak	662	94.8
Çocuk Sahibi Olma	Evet	151	21.6
	Hayır	547	78.4
Çocuk Sayısı	0	547	78.4
	1	94	13.5
	2	47	6.7
	3	8	1.1
	4	2	0.3
Psikolojik Problem	Evet	69	9.9
	Hayır	629	90.1
Psikolojik Tedavi	Evet	48	6.9
	Hayır	650	93.1

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Demografik Bilgi Formunun yanı sıra, veri toplamak amacıyla çeşitli envanterler kullanılmıştır. Katılımcıların ilişki çatışmaları sırasında kullandıkları çözüm stillerini belirlemek amacıyla Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ) kullanılmıştır. Beck Anksiyete Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri, Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Beş Faktör Kişilik Ölçeği araştırmada kullanılan diğer ölçeklerdir.

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu, katılımcıların demografik özellikleriyle alakalı bilgilerini elde etmek amacıyla bu araştırma için düzenlenmiştir. Katılımcılara ait demografik özelliklerin sorulduğu toplam 17 sorudan oluşmaktadır. Formda cinsiyet, yaş, çalışma durumu, eğitim düzeyi, ilişki/evlilik süresi, çocuk sahibi olup olmama, sahip olunan çocuk sayısı, gelir düzeyi, partner ile tanışma şekli ile ilgili sorular yer almaktadır (Bkz. Ek. A).

2.2.2. Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ)

Özen (2006) tarafından geliştirilmiş olan Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği, katılımcıların çatışma anında kullandıkları çözüm stillerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. 25 maddeden oluşan ölçekte katılımcılar her bir maddeyi 6'lı Likert tipinde (1= hiç katılmıyorum, 2= oldukça katılmıyorum, 3= birazcık katılmıyorum, 4= birazcık katılıyorum, 5= oldukça katılıyorum, 6= çok katılıyorum) puanlamaktadır.

ÇÇSÖ katılımcıların çatışma çözme stillerini 4 alt boyutta – *olumlu çatışma çözüm stili*, *olumsuz çatışma çözme stili*, *boyun eğme ve geri çekilme* – incelemektedir. Olumlu çatışma çözüm stili 5, 9, 11, 13, 22, 24 numaralı maddeleri, olumsuz çatışma çözme stili 1, 6, 8, 12, 14, 16, 25 numaralı maddeleri, boyun eğme 2, 4, 7, 17, 19, 20 numaralı maddeleri, geri çekilme stili ise 3, 10, 15, 18, 21 ve 23 numaralı maddeleri içermektedir (Bkz. Ek. B). Çatışma Çözme Stilleri Ölçeğinde alınan puan için toplam bir skor bulunmamakta olup, değerlendirme alt skalaların skorlarına bağlıdır.

Özen, Salman- Engin ve Sakallı-Uğurlu (2016) tarafından ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin alt boyutlar için Cronbach Alfa değeri; Boyun eğme için .81, olumlu çatışma çözüm stili için .77, olumsuz çatışma çözüm stili için .75 ve geri çekilme için .75 olarak bulunmuştur.

Mevcut veri seti ile gerçekleştirilen güvenirlik analizi sonuçlarına göre ölçeğin alt boyutları için iç tutarlık kat sayıları; olumlu çatışma çözüm stili için .71, olumsuz

çatışma çözüm stili .78, boyun eğme çatışma çözüm stili .76 ve geri çekilme çatışma çözüm stili için ise .74 olarak bulunmuştur.

2.2.3. Beck Anksiyete Ölçeği (BAÖ)

Beck, Epstein, Brown ve Steer (1988) tarafından kişilerin kaygı düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. BAÖ kendi kendine bildirim formunda bir ölçektir. 0-3 arası puanlanan 4'lü Likert tipinde (0 = Hiç, 1= Hafif Derecede, 2= Orta Derecede 3 = Ciddi Derecede) olan ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan her madde için "Hiç", "Hafif Derecede", "Orta Derecede", "Ciddi Derecede" seçeneklerinden birinin işaretlenmesi beklenmektedir.

Toplam puan hesaplaması yapılırken, ölçekte bulunan maddelere verilen yanıtlar toplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 0 iken ölçekten alınabilecek en yüksek puan 63'tür. Elde edilen puanın yüksekliği kişinin yaşadığı kaygının şiddeti ile doğru orantılıdır. Yapılan çalışmada kesme puanı 17 olarak tanımlanmıştır (Ulusoy, Şahin, & Erkmen, 1998). Puan aralığına göre 0-7 puan hiç anksiyete yok, 8-15 hafif düzeyde anksiyete, 16-25 orta derecede anksiyete ve 26-63 şiddetli anksiyete olarak belirlenmiştir (Beck, Epstein, Brown, & Steer, 1988).

Ulusoy, Şahin ve Erkmen (1998) tarafından ölçeğin Türkçe uyarlaması için geçerlik ve güvenirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .93 bulunmuş olup, madde toplam puan korelasyon katsayıları .46 ile .72 arasında değişmektedir. Test-tekrar test güvenirlik katsayıları .67 ile .75 arasında değişmektedir (Beck, Epstein, Brown, & Steer, 1988). (Bkz. Ek. C). Mevcut veri seti ile gerçekleştirilen güvenirlik analizi sonucu ile ölçeğin iç tutarlık katsayısı .92 olarak bulunmuştur.

2.2.4. Beck Depresyon Envanteri (BDE)

İlk versiyonu Beck ve ark. (1961) tarafından kişilerin depresyon semptomlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. 1979 yılında daha açık kendini ifade cümleleri için revize edilmiştir (Beck ve ark., 1979). Ölçekteki maddeler depresyonun etiyolojik

durumuna ilişkin herhangi bir bilgi sağlamamakta olup sadece depresyonun belirtilerine ilişkin bilgi vermektedir (Bkz. Ek. D).

4'lü Likert tipinde olan ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddede 4 yanıt seçeneği bulunmaktadır. Katılımcılardan bu seçenekler arasından şimdiki durumları dahil son bir haftayı kapsayacak şekilde kendilerine en yakın buldukları seçeneği işaretlemesi istenir. Seçenekler 0 ve 3 arasında değişen puanlarla değerlendirilmektedir ve toplam puan hesaplaması yapılırken, ölçekte bulunan maddelere verilen tüm yanıtlar toplanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek toplam puan 63'tür. Elde edilen puanın yüksekliği kişinin depresyon belirtisini göstermektedir. Puan aralığına göre 0-9 minimal, 10-16 hafif, 17-29 orta, 30-63 şiddetli depresyon olduğunu göstermektedir.

Envanterin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Tegin (1980) ve Hisli (1988, 1989) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin test -tekrar - test güvenirliği, .65 ile .73 arasındadır (Hisli, 1988) ve iki yarım test güvenirlik katsayısı ise .74 (Hisli, 1989) olarak belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda BDE ile MMPI ölçeği arasındaki korelasyon .63 olarak ortaya çıkmıştır (Hisli, 1988). Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada kesme puanı 17 olarak belirlenmiş, 17 ve üzerinde alınan skorların depresyonu %90'ın üzerinde bir doğruluk ile ayırt edebileceği bulunmuştur (Hisli, 1988). Mevcut veri seti ile gerçekleştirilen güvenirlik analizi sonucuna göre ölçeğin iç tutarlık katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

2.2.5. Beck Umutsuzluk Ölçeği

Beck ve ark. (1974) tarafından geliştirilen ölçek, kişilerin geleceğe dönük beklentilerini ve aynı zamanda karamsarlık düzeyini ölçmeyi amaçlamaktadır. 20 maddeden oluşan ölçekte, maddeler geleceğe yönelik duygu ve düşüncelerini belirten ifadeleri içermektedir. Ölçeği oluşturan maddeler üç alt boyutta incelenmektedir. Ölçekte gelecekle ilgili duygular; 1, 6, 13, 15, 19 maddelerden, motivasyon kaybı ile ilgili maddeler; 2, 3, 9, 11, 12, 16, 17, 20 ve gelecekle ilgili beklentiler ise 4, 7, 8, 14 ve 18 numaralı maddelerden oluşmaktadır. Katılımcıdan kendisine uygun gelen ifadeler için "evet" kendisine uygun olmayan ifadeler için "hayır" şıkkının işaretlenmesi

beklenmektedir. Envanter cevap anahtarı “11 evet” (2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20 numaralı sorular) ve “9 hayır” (1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15 ve 19) yanıtını içermektedir (Bkz. Ek. E). Katılımcı cevap anahtarına göre her uygun cevap için 1 puan alınırken, uyum sağlamayan cevaplar için ise puan almamaktadır. Tüm puanların toplamında elde edilen skor ise katılımcının umutsuzluk puanını oluşturmaktadır (Seber, 1991).

Ülkemizde Seber ve ark. (1993) tarafından geçerlik ve güvenilirliğe dair yapılan araştırmada majör depresyon ve distimik bozukluk tanısına sahip 37 hasta ve 70 sağlıklı (kontrol grubu) katılımcı ile çalışılmıştır. Toplam 107 katılımcı içeren bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .86 olarak bulunmuştur (Seber ve ark., 1993). Durak (1994) tarafından gerçekleştirilen diğer bir geçerlik ve güvenirlik çalışmasında ise Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .85 olarak ortaya konulmuştur.

Mevcut veri seti ile gerçekleştirilen güvenirlik analiz sonucuna göre ölçeğin iç tutarlık kat sayısı .86 olarak bulunmuştur.

2.2.6. Beş Faktör Kişilik Ölçeği

Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilmiş olup, 44 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Türk popülasyonu için geçerlik ve güvenirliği, 56 ülkeyi kapsayan kültürlerarası bir çalışmada (Schmitt, ve ark., 2007) Türkiye için Sümer ve Sümer (2005) tarafından gösterilmiştir.

Maddeler 5’li Likert ölçeğinde olup 1 = “hiç katılmıyorum”, 2= “katılmıyorum”, 3= “kararsızım”, 4= “ katılıyorum”, 5 = “kesinlikle katılıyorum” olarak puanlanır ve 16 madde (2, 6, 8, 9, 12, 18, 21, 23, 24, 27, 31, 34, 3, 37, 41, 43) ters kodlanmaktadır. Gelişime Açıklık (5, 10, 15, 20, 25, 30, 35*, 40, 41*, 44 numaralı maddeler), Yumuşak Başlılık (2*, 7, 12*, 17, 22, 27*, 32, 37, 42 numaralı maddeler), Özdenetim (3, 8*, 13, 18*, 23*, 28, 33, 38, 43* numaralı maddeler), Dışadönüklük (1, 6*, 11, 16, 21*, 26, 31*, 36 numaralı maddeler) ve Nevrotiklik (4, 9*, 14, 19, 24*, 29, 34*, 39 numaralı maddeler) olmak üzere 5 kişilik faktörünü ölçmektedir (Bkz. Ek. F). Her bir alt ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin o kişilik özelliğini yüksek derecede sergilediğini göstermektedir.

Türk örnekleme için yapılan çalışmalarda alt ölçekler için Cronbach alfa değerleri .64 ve .77 arasında değişmektedir (Sümer ve ark., 2005). McCrae ve Benet-Martinez (2007) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ise alt ölçeklerin Cronbach alfa değerleri nevrotiklik için .79, dışadönüklük için .77, gelişime açıklık için .76, yumuşak başlılık için .70 ve özdenetim için ise .78 olarak tespit edilmiştir. Mevcut veri seti ile gerçekleştirilen güvenirlik analizi sonuçlarına göre ölçeğin alt boyutları için iç tutarlık kat sayıları; nevrotiklik için .79, dışadönüklük için .84, gelişime açıklık için .83, yumuşak başlılık için .67 ve özdenetim için ise .74 olarak bulunmuştur.

2.3. İşlem

İstanbul Şehir Üniversitesi etik kurulundan araştırmaya dair izin alındıktan sonra (Bkz. Ek. H) veri toplama işlemi Aralık 2019'da başlamış, Mart 2020'de son bulmuştur. Araştırma ölçekleri katılımcılara internet aracılığıyla erişimin sağlandığı çevrimiçi form programı yoluyla ulaştırılmıştır. Ölçeklerin doldurulmasından önce katılımcılara hem araştırma hakkında bilgi vermek hem de alınacak yanıtların gizliliğine dair bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur (Bkz. Ek G.). Ölçekler sadece çalışmaya katılmayı kabul eden gönüllü katılımcılara uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan ölçeklerin katılımcılar tarafından doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada kullanılan ölçüm araçlarından Çatışma Çözüm Stilleri alt boyutlarından (Olumlu çatışma çözme, olumsuz çatışma çözme, boyun eğme ve geri çekilme) 4 puan türü elde edilmiştir. Çalışmada psikolojik belirti değişkeni Beck Anksiyete, Beck Depresyon ve Beck Umutsuzluk ölçeklerinden elde edilen toplam puanlar ile oluşturulmuştur. Son olarak ise Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin alt boyutlarından (Nevrotiklik, dışadönüklük, gelişime açıklık, yumuşak başlılık ve özdenetim) 5 puan türü elde edilmiştir.

Araştırma sorularına cevap vermek amacıyla ilk olarak grup farklılıkları incelenmiştir. Çatışma çözüm stilleri için bir dizi Tek Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) yürütülmüş, psikolojik belirti düzeyindeki grup farklılıkları ise ilişkisiz (Bağımsız)

Örneklem T-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, kişilik özellikleri, çatışma çözüm stilleri ve psikolojik belirti düzeyi arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson-Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Son olarak ise demografik değişkenler, kişilik özellikleri ve çatışma çözüm stillerinin psikolojik belirti düzeyi üzerindeki yordayıcılığını belirlemek amacıyla Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir.



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Katılımcılardan alınan verilerin analizlerinden önce ilk olarak veri girişleri kontrol edilmiş, kayıp değerlerin olup olmadığı gözden geçirilmiştir. Tüm değişkenler için verilerin normal dağılım varsayımının karşılanıp karşılanmadığı histogram grafikleri incelenerek test edilmiştir. Verilerin uç değerlerini gözden geçirmek için z-score (± 3.29 değerleri dikkate alınarak) ve mahalanobis uzaklığı değerleri hesaplanıp incelenmiştir. İnceleme sonucunda uç değerlere sahip 16 katılımcı analiz dışında bırakılmıştır. Tüm bu işlemler gerçekleştirildikten sonra analizler geriye kalan 682 katılımcıdan elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir.

3.1. Betimleyici İstatistikler

Araştırmada kullanılan ölçeklere ait ortalama, standart sapma, minimum maksimum puanları ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı değerleri Tablo 3.1.'de verilmektedir.

Tablo 3.1. Değişkenlere Ait Betimsel Bilgiler

Ölçümler (N=682)	$\bar{X}$	SS	Değer Aralığı (Min-Max)	Cronbach Alpha
Beş Faktör Kişilik Ölçeği				
Nevrotiklik	23.15	6.25	8-39	.79
Dışadönüklük	27.15	6.41	9-40	.84
Gelişime Açıklık	37.05	7.04	13-50	.83
Yumuşak Başlılık	34.04	5.02	15-45	.67
Özdenetim	33.96	5.57	18-45	.74
Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği				
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	27.12	5.18	7-36	.71
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	16.19	6.23	6-36	.78
Boyum Eğme Çatışma Çözüm Stili	21.43	5.99	6-3	.76

Tablo 3.1. (devamı) Değişkenlere Ait Betimsel Bilgiler

Ölçümler (N=682)	$\bar{X}$	SS	Değer Aralığı (Min-Max)	Cronbach Alpha
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	21.09	6.50	6-36	.74
Psikolojik Belirti Ölçekleri				
Anksiyete	15.34	11.87	0-57	.92
Depresyon	10.60	8.36	0-42	.89
Umutsuzluk	5.34	4.35	0-19	.86
Psikolojik Belirti Toplam	31.29	20.56	1-106	

$\bar{X}$: Ortalama, SS: Standart Sapma

3.2. Demografik ve Diğer Değişkenlere Göre Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtilerde Farklılıklara Dair Bulgular

Çatışma çözüm stilleri ve psikolojik belirti düzeyleri açısından yaş, cinsiyet, ilişki durumu, eğitim düzeyi, çalışma durumu, gelir düzeyi, birliktelik süresi, çocuk sahibi olmak, çatışma sıklığı ve psikolojik bir probleme sahip olma durumu gibi özelliklere göre grup farklılıkları gruplar arası farklılıklar incelenmiştir.

Çatışma çözüm stilleri açısından grup farklılıklarının incelenmesi için bir dizi Tek Yönlü Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) yürütülmüştür. Psikolojik belirti düzeyindeki grup farklılıkları ise İlişkisiz (Bağımsız) Örneklem T-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Gruplararası covaryans denkleğinin sağlanması için Box M testi, varyanslarının homojenliğinin sağlanması için Levene test dikkate alınmıştır. ANOVA ve MANOVA analizlerinde varyans homojenliğinin kabul edildiği durumlarda ($p > .05$) Bonferroni çoklu karşılaştırma testi, homojenliğin kabul edilmediği durumlarda ($p < .05$) ise Games-Howell testi ile karşılaştırmalar gerçekleştirilmiştir. T-test sonuçlarında ise benzer şekilde varyansların homojen olmadığı durumlarda heterojenliğin kabul edildiği düzeltilmeli sonuçlar rapor edilmiştir.

3.2.1. Yaş

Katılımcıların yaşlarına bağlı olarak psikolojik belirti durumlarının farklılaşp farklılaşmadığını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiş varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir ($p < .05$).

Analiz sonuçları, katılımcıların psikolojik belirti puanları arasında sahip oldukları yaş bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F(2, 679) = 3.24, p < .05, \eta^2 = 0.01$]

Gruplar arası farklılığın hangi gelir düzeyi grupları arasında olduğu grup varyanslarının heterojenliğini kabul eden Games-Howell testi ile incelenmiştir. Sonuçlar, erken yetişkinlik grubunda bulunan katılımcıların ($\bar{X} = 34.05, SS = 20.79$) psikolojik belirti ortalamalarının orta yetişkinlik grubunda bulunan katılımcılara ($\bar{X} = 28.95, SS = 21.60$) göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Öte yandan genç yetişkinlik grubunda bulunan katılımcılar ($\bar{X} = 31.25, SS = 19.24$) ile erken yetişkin ve orta yetişkin grupları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Yaş Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	p	η^2
Erken Yetişkin (18-24)	195	34.05	20.79			
Genç Yetişkin (25-28)	261	31.25	19.24	3.24	.04	.01
Orta Yetişkin (29 ve Üstü)	226	28.95	21.60			

Çatışma çözüm stillerinin ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Yapılan analiz sonucu yaş değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde yüksek düzeyde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Wilks' $\lambda = .96$, $F(8,1352) = 3.39$, $p < .001$, $\eta^2 = .02$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi $.0125$ olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda yaş değişkeninin Olumlu Çatışma Çözüm Stili [$F(2,679) = 5.89$, $p < .0125$, $\eta^2 = .02$] ve Geri çekilme çatışma çözüm stili [$F(2,679) = 5.81$, $p < .0125$, $\eta^2 = .02$] alt ölçeklerinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Ölçeğin diğer alt boyutları olan olumsuz ve boyun eğme çatışma çözüm stillerinde ise grup farkı bulunmamaktadır ($p > .0125$).

Grup farklılıklarını belirlemek amacıyla yürütülen post hoc ikili (pairwise) grup karşılaştırmalarında olumlu çatışma çözüm stili alt boyutu için Bonferroni, geri çekilme çatışma çözüm stili alt boyutu için ise Games-Howell (Levene test sonuçları grup varyanslarının heterojenliğini gösterdiğinden) düzeltmesi kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda erken yetişkin yaş grubunda bulunan katılımcıların ($\bar{X} = 27.87$, $SS = 5.26$) orta yetişkin yaş grubuna ($\bar{X} = 26.21$, $SS = 5.23$) göre daha fazla olumlu çatışma çözüm stili puan ortalamasına sahip olduğu saptanmıştır. Bu sonuca ek olarak, orta yetişkin yaş grubunda bulunan katılımcıların ($\bar{X} = 22.29$, $SS = 6.05$) hem erken yetişkin ($\bar{X} = 20.42$, $SS = 6.68$) hem de genç yetişkin ($\bar{X} = 20.56$, $SS = 6.62$) yaş gruplarıyla kıyaslandığında anlamlı derecede daha fazla geri çekilme çatışma çözüm stili puan ortalamasına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Yaş Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Yaş	.96	3.39***	8,1352	.02	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	5.89†	2,679	.02

Tablo 3.3. (devamı) Yaş Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	1.50	2,679	.004
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	1.85	2,679	.01
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	5.81†	2,679	.02

*** $p \leq .001$, † Bonferroni düzeltmesine ($.05/4 = .0125$) göre anlamlı

3.2.2. Cinsiyet

Katılımcıların psikolojik belirti ortalama puanlarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği saptamak amacıyla ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-testi kullanılmıştır.

Grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiş ve doğrulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre psikolojik belirti genel puanının kadın ve erkeğe göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($t(680) = 2.88$, $p < .01$). Ortalama skora göre, kadınların psikolojik belirti puanlarının ($\bar{X} = 33.30$, $SS = 20.93$), erkeklere ($\bar{X} = 28.74$, $SS = 19.81$) göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.4.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Cinsiyet Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Kadın			Erkek			t(680)	p
	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS		
Psikolojik Belirti	382	33.30	20.93	300	28.74	19.81	2.88	.004

Çatışma çözüm stillerinin ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucu cinsiyet değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde yüksek düzeyde anlamlı bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Wilks' $\lambda = .84$, $F(4,677)= 32.07$, $p< .001$, $\eta^2 = .159$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4= .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi $.0125$ olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda cinsiyet değişkeninin olumsuz [$F(1,680)= 9.97$, $p< .0125$, $\eta^2 = .01$] ve boyun eğme [$F(1,680)= 91.66$, $p\leq .0125$, $\eta^2 = .119$] çatışma çözüm stilleri alt ölçeklerinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Ölçeğin diğer alt boyutları olan olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinde ise farklılaşma bulunmamaktadır ($p> .0125$).

Kadın katılımcıların olumsuz çatışma çözüm stili ortalama puanının ($\bar{X} = 16.85$, $SS= 6.43$) erkek katılımcıların puanına ($\bar{X} = 15.35$, $SS= 5.86$) göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Boyun eğme çatışma çözüm stili ortalama puanları karşılaştırıldığında ise erkek katılımcıların ($\bar{X} = 23.76$, $SS= 5.48$) ortalamasının kadın katılımcılara ($\bar{X} = 19.60$, $SS=5.74$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.5. Cinsiyet Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Cinsiyet	.84	32.07***	4,677	.159	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	6.23	1,680	.01
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	9.97 †	1,680	.01

Tablo 3.5.(devamı) Cinsiyet Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	91.66 †	1,680	.119
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.02	1,680	.000

***p< .001, † Bonferroni düzeltmesine (.05/4= .0125) göre anlamlı

3.2.3. İlişki Durumu

Katılımcıların psikolojik belirti puanlarının ilişki durumuna göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-test analizi uygulanmıştır. Grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiş ve düzeltmeli sonuçlar raporlanmıştır.

Analiz verilerine göre; katılımcıların psikolojik belirti puanları bulundukları ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(677,177) = 4.95$, $p < .001$). İlişkilerinde resmiyet durumu bulunmayan katılımcıların psikolojik belirti puanı ($\bar{X} = 35.04$, $SS = 21.23$) ilişki resmiyeti bulunan (nişanlı, sözlü ve evli) katılımcılara ($\bar{X} = 27.40$, $SS = 19.10$) göre daha yüksek bulunmuştur. Sonuçlar Tablo 3.6.'da sunulmuştur.

Tablo 3.6. İlişki Durumu Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Resmiyet Yok			Resmiyet Var			$t(677,17)$	p
	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS		
Psikolojik Belirti	348	35.04	21.23	334	27.40	19.10	4.95	.000

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olan olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile ilişki durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda ilişki durumu değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .98$, $F(4,677) = 2.65$, $p < .05$, $\eta^2 = .02$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi $.0125$ olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda ilişki durumu değişkeninin sadece olumlu çatışma çözüm stili alt ölçeğinde [$F(1,680) = 6.32$, $p < .0125$, $\eta^2 = .01$] anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur.

İlişkisinde resmiyet bulunmayan katılımcıların ($\bar{X} = 27.61$, $SS = 5.13$) olumlu çatışma stili ortalama puanının ilişki resmiyeti olan katılımcılara ($\bar{X} = 26.61$, $SS = 5.20$) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.7. İlişki Durumu Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
İlişki Durumu	.98	2.65*	4,677	.02	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	6.32 †	1,680	.01
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	2.56	1,680	.004
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.21	1,680	.000
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.24	1,680	.000

* $p < .05$, † Bonferroni düzeltmesine ($.05/4 = .0125$) göre anlamlı

3.2.4. Eğitim Düzeyi

Gerçekleştirilen frekans analizlerinde 5 kişinin eğitim düzeyinin ilköğretim olduğu tespit edilmiştir. Bu düzeydeki katılımcı sayısı analiz için yeterli olmadığından eğitim düzeyi ilköğretim olan katılımcılar analiz dışında bırakılmıştır.

Katılımcıların eğitim düzeylerine bağlı olarak psikolojik belirti durumlarının farklılaşmasını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre, katılımcıların eğitim düzeyi ve psikolojik belirti durumları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır [$F(2,674) = 0.63$, $p > .05$, $\eta^2 = .001$]

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile eğitim değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda eğitim düzeyine göre çatışma çözüm stilleri açısından farklılıklar olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .96$, $F(8,1342) = 3.14$, $p < .01$, $\eta^2 = .02$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi .0125 olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda eğitim düzeyi değişkeninin sadece geri çekilme çatışma çözüm stili alt ölçeğinde [$F(2,674) = 4.42$, $p < .0125$, $\eta^2 = .01$] anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.8.'de gösterilmiştir.

Grup farklılıklarını belirlemek amacıyla yürütülen post hoc ikili karşılaştırma analizleri incelendiğinde ise gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > .0125$).

Tablo 3.8. Eğitim Düzeyi Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Eğitim Düzeyi	.96	3.14**	8,1342	.02	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	2.33	2,674	.01
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	3.43	2,674	.01
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	3.78	2,674	.01
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	4.42 †	2,674	.01

**p< .01, † Bonferroni düzeltmesine (.05/4= .0125) göre anlamlı

3.2.5. Çalışma Durumu

Psikolojik belirti puan ortalamalarının katılımcıların çalışma durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-test analizi uygulanmış, grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiş ve doğrulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; psikolojik belirti genel puanının katılımcıların çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı derecede değişim gösterdiği görülmüştür ($t(680) = -3.09$, $p < .01$). Çalışmayan katılımcıların psikolojik belirti ortalama puanları ($\bar{X} = 34.62$, $SS = 20.98$), çalışan katılımcıların puanlarına ($\bar{X} = 29.54$, $SS = 20.13$), göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.9. Çalışma Durumu Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Çalışan			Çalışmayan			$t(680)$	p
	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS		
Psikolojik Belirti	447	29.54	20.13	235	34.62	20.98	-3.09	.002

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile çalışma durumu değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda çalışma durumuna göre çatışma çözüm stillerinin farklılaştığı görülmüştür (Wilks' $\lambda = .97$, $F(4,677) = 4.83$, $p \leq .001$, $\eta^2 = .03$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi .0125 olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda çalışma durumuna göre olumlu çatışma çözüm stili [$F(1,680) = 8.16$, $p < .0125$, $\eta^2 = .01$] ve geri çekilme çatışma çözüm stili alt ölçeklerinde [$F(1,680) = 9.53$, $p < .0125$, $\eta^2 = .01$] anlamlı bir fark bulunmuştur.

Ortalamalar incelendiğinde herhangi bir işte çalışmayan katılımcıların ($\bar{X} = 27.90$, $SS = 4.99$) çalışan katılımcılara ($\bar{X} = 26.71$, $SS = 5.24$) göre olumlu çatışma çözüm stili puan ortalaması anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu bilgiye ek olarak, geri çekilme alt ölçeğinde çalışan katılımcıların ($\bar{X} = 21.65$, $SS = 6.35$) puan ortalaması çalışmayan katılımcılara ($\bar{X} = 20.04$, $SS = 6.66$) göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.10. Çalışma Durumu Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Çalışma Durumu	.97	4.83***	4,677	.03	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	8.16 †	1,680	.01
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.02	1,680	.000
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	5.86	1,680	.01
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	9.53 †	1,680	.01

*** $p \leq .001$, † Bonferroni düzeltmesine ($.05/4 = .0125$) göre anlamlı

3.2.6. Gelir Düzeyi

Psikolojik belirti puan ortalamalarının katılımcıların gelir düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiş varyansların homojen dağılmadığı tespit edilmiştir ($p < .05$). Analiz sonuçlarına göre; katılımcıların psikolojik belirti durumları sahip olunan gelir düzeyine göre anlamlı derecede farklılık göstermektedir [$F(2, 679) = 9.24$, $p < .001$, $\eta^2 = .03$].

Gruplar arası farklılığın hangi gelir düzeyi grupları arasında olduğu grup varyanslarının heterojenliğini kabul eden Games-Howell testi ile incelenmiştir. Sonuçlarına göre, düşük gelir düzeyine sahip katılımcıların psikolojik belirti ortalama puanları ($X = 37.94$, $SS = 24.86$) orta ($X = 30.78$, $SS = 19.55$) ve yüksek ($X = 25.67$, $SS = 18.03$) gelir düzeyine sahip katılımcıların ortalama puanlarından daha yüksektir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.11.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.11. Gelir Düzeyi Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Gelir Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	F	p	η^2
Düşük	109	37.94	24.86			
Orta	488	30.78	19.55	9.24	.000	.03
Yüksek	85	25.67	18.03			

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile gelir düzeyi değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda gelir düzeyi değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' λ = .97, $F(8,1352)= 2.34$, $p< .05$, $\eta^2 = .01$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4= .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi .0125 olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda gelir düzeyi değişkeninin sadece olumlu çatışma çözüm stili alt ölçeğinde [$F(2,679)= 6.42$, $p< .0125$, $\eta^2 = .02$)] anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur.

Grup farklılıklarını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni çoklu karşılaştırma analizleri incelendiğinde düşük gelir durumuna sahip olan katılımcıların ($\bar{X} = 28.35$, $SS= 4.77$) orta düzey gelire sahip olan katılımcılara ($\bar{X} = 26.68$, $SS= 5.29$) göre anlamlı derecede daha fazla Olumlu Çatışma Çözüm stili ortalama puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.12.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.12. Gelir Düzeyi Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Gelir Düzeyi	.97	2.34*	8,1352	.01	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	6.42 †	2,679	.02
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.67	2,679	.002
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	2.43	2,679	.01
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.26	2,679	.001

* $p < .05$, † Bonferroni düzeltmesine ($.05/4 = .0125$) göre anlamlı

3.2.7. Birliktelik Süresi

Katılımcıların birliktelik sürelerine bağlı olarak psikolojik belirti puan ortalamalarının farklılaşmasını incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre, katılımcıların birliktelik süreleri ile psikolojik belirti durumları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır [$F(2,679) = 1.20$, $p > .05$, $\eta^2 = .003$]

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları olan olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri ile birliktelik süresi değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda birliktelik süresi değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .97$, $F(8,1352) = 2.73$, $p < .01$, $\eta^2 = .02$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi .0125 olarak

belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda birliktelik süresi değişkeninin olumlu çatışma çözüm stili [$F(2,679)= 4.95, p< .0125, \eta^2 = .01$)] ve geri çekilme çatışma çözüm stili [$F(2,679)= 5.13, p< .0125, \eta^2 = .02$)] alt ölçeklerinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur.

Grup farklılıklarını belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni çoklu karşılaştırma analizleri incelendiğinde 6 ay-2 yıl 10 ay aralığında bulunan katılımcıların ($\bar{X} = 27.80, SS= 4.97$) 6 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip olan katılımcılara ($\bar{X} = 26.33, SS= 5.20$) göre anlamlı derecede daha fazla olumlu çatışma çözüm stili ortalama puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Geri çekilme çatışma çözüm stili alt boyutu ortalama puanları incelendiğinde ise 6 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip olan katılımcıların ortalama puanının ($\bar{X} = 22.17, SS= 6.35$) 3 yıl- 5 yıl 11 ay arasında ilişki süresi bulunan katılımcılara ($\bar{X} = 20.23, SS= 6.30$) göre anlamlı derecede daha yüksek ortalama puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.13.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.13. Birliktelik Süresi Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Birliktelik Süresi	.97	2.73**	8,1352	.02	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	4.95 †	2,679	.01
Olumsuz Çatışma Çözüm stili	-	-	-	-	1.15	2,679	.003
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.25	2,679	.001
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	5.13 †	2,679	.02

**p< .01, † Bonferroni düzeltmesine (.05/4= .0125) göre anlamlı

3.2.8. Çocuk Sahibi Olma

Katılımcıların çocuk sahibi olmasının psikolojik belirti puanlarında farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak amacıyla ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-testi uygulanmıştır. Grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiştir ve doğrulanmıştır. Analiz sonucunda katılımcıların çocuk sahibi olma durumunun katılımcıların psikolojik belirti puanlarında farklılaşmaya neden olmadığı saptanmıştır ($p > .05$).

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile çocuk sahibi olma değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda çocuk sahibi olma değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .96$, $F(4,677) = 6.65$, $p < .001$, $\eta^2 = .04$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi $.0125$ olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda çocuk sahibi olma değişkeninin olumlu çatışma çözüm stili [$F(1,680) = 15.99$, $p < .0125$, $\eta^2 = .02$] ve geri çekilme çatışma çözüm stili [$F(1,680) = 10.82$, $p \leq .0125$, $\eta^2 = .02$] alt ölçeklerinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur.

Değişken ortalamaları incelendiğinde çocuk sahibi olmayan katılımcıların ($\bar{X} = 27.54$, $SS = 5.01$) çocuk sahibi olan katılımcılara ($\bar{X} = 25.63$, $SS = 5.53$) göre olumlu çatışma çözüm stili puan ortalaması anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Öte yandan geri çekilme alt ölçeğinde çocuk sahibi olan katılımcıların ($\bar{X} = 22.64$, $SS = 6.28$) puan ortalaması çocuk sahibi olmayan katılımcılara ($\bar{X} = 20.66$, $SS = 6.50$) göre anlamlı derecede daha yüksek olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.14. Çocuk Sahibi Olma Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Çocuk Sahibi Olma	.96	6.65***	4,677	.04	-	-	-
Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	15.99 †	1,680	.02
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.000	1,680	.000
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.03	1,680	.01
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	10,82 †	1,680	.02

*** $p < .001$, † Bonferroni düzeltmesine ($.05/4 = .0125$) göre anlamlı

3.2.9. Çatışma Sıklığı

Katılımcıların deneyimledikleri çatışma sıklığı seviyesinin psikolojik belirti puanlarında farklılık yaratıp yaratmadığını saptamak için ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-testi kullanılmıştır. Grup varyanslarının homejenliği Levene test ile test edilmiş, düzeltilmeli sonuçlar raporlanmıştır.

Analiz sonuçlarına göre; psikolojik belirti genel puanının katılımcıların deneyimledikleri çatışma sıklığına göre anlamlı derecede değişim gösterdiği görülmüştür ($t(562,430) = -6.84$, $p \leq .001$). Orta ve çok sık çatışma deneyimime sahip katılımcıların psikolojik belirti ortalama puanı ($\bar{X} = 37.54$, $SS = 21.46$), hiç ve nadir sıklıkta çatışma deneyimleyen katılımcılara göre ($\bar{X} = 26.75$, $SS = 18.63$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili sonuçlar Tablo 3.15.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.15. Çatışma Sıklığı Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Hiç/Nadir			Orta/Çok Sık			$t(562,43)$	p
	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS		
Psikolojik Belirti	395	26.75	18.63	287	37.54	21.46	-6.84	.001

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile çatışma sıklığı değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda çatışma sıklığı değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu görülmüştür (Wilks' $\lambda = .85$, $F(4,677) = 30.36$, $p < .001$, $\eta^2 = .15$). Tek değişkenli testlerde birinci tip hatanın önlenmesi amacıyla Bonferroni düzeltmesi ($.05/4 = .0125$) yapılmış ve anlamlılık düzeyi .0125 olarak belirlenmiştir. Tek değişkenli analiz sonucunda çatışma sıklığı değişkeninin olumlu [$F(1,680) = 21.80$, $p < .0125$, $\eta^2 = .03$] , olumsuz [$F(1,680) = 99.18$, $p < .0125$, $\eta^2 = .13$] ve geri çekilme [$F(1,680) = 9.45$, $p < .0125$, $\eta^2 = .01$] çatışma çözüm stili alt ölçeklerinde anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur.

Ancak gruplararası covaryans denkliğinin sağlanması için dikkate alınan Box M testi .001'de anlamlı olduğundan ve tek değişkenli testlerde Levene testi ile incelenen varyansların homojenlik varsayımının karşılanmaması nedeniyle bu analizin grup farklı yorumlanamamıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.16.'da sunulmuştur.

Tablo 3.16. Çatışma Sıklığı Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişkenler	Wilks' λ	Multi F	Multi Df	Multi η^2	Uni F	Uni Df	Uni η^2
Çatışma Sıklığı	.85	30.36***	4,677	.15	-	-	-

Tablo 3.16.(devamı) Çatışma Sıklığı Değişkeninin Çatışma Çözüm Stilleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Olumlu Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	21.80 †	1,680	.03
Olumsuz Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	99.18 †	1,680	.13
Boyun Eğme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	.12	1,680	.000
Geri Çekilme Çatışma Çözüm Stili	-	-	-	-	9.45 †	1,680	.01

***p< .001, † Bonferroni düzeltmesine (.05/4= .0125) göre anlamlı

3.2.10. Psikolojik Problem

Katılımcıların psikolojik bir probleme sahip olma durumunun psikolojik belirti puanlarında farklılık yaratıp yaratmadığını belirlemek amacıyla ilişkisiz (bağımsız) örneklem t-test analizi kullanılmıştır. Grup varyanslarının homojenliği Levene test ile test edilmiş ve düzeltilmeli sonuçlar raporlanmıştır. Analiz verilerine göre; psikolojik belirti genel puanının katılımcıların psikolojik probleme sahip olmasına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır ($t(70,936) = 5.247, p \leq .001$). Psikolojik bir probleme sahip olan katılımcıların psikolojik belirti genel puanı ($\bar{X} = 47.50, SS = 26.83$) psikolojik bir probleme sahip olmayan katılımcılara göre ($\bar{X} = 29.58, SS = 19.02$) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.17. Psikolojik Bir Probleme Sahip Olma Değişkeninin Psikolojik Belirti Üzerindeki Etkisine İlişkin Analiz Sonuçları

Değişken	Var			Yok			$t(70,93)$	p
	N	$\bar{X}$	SS	N	$\bar{X}$	SS		
Psikolojik Belirti	65	47.50	26.83	617	29.58	19.02	5.24	.001

Çatışma çözüm stilleri ölçeğinin alt boyutları (olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme çatışma çözüm stilleri) ile psikolojik bir probleme sahip olma değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemek için çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) gerçekleştirilmiştir.

Gerçekleştirilen analiz sonucunda psikolojik problem değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür (Wilks' $\lambda = .99$, $F(4,677) = 1.19$, $p > .05$, $\eta^2 = .01$).

3.3. Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi

Beş faktör kişilik özelliklerinin alt ölçek (nevrotiklik, dışa dönüklük, gelişime açıklık, yumuşak başlılık, özdenetim) puanları ve çatışma çözüm stillerinin alt ölçek (olumlu, olumsuz, boyun eğme, geri çekilme) puanları ile psikolojik belirti toplam puanı arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson Korelasyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Genel analiz sonuçları Tablo 3.21.'de yer almaktadır.

3.3.1. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Gerçekleştirilen analiz sonucunda nevrotiklik alt ölçek puanı ile olumsuz çatışma çözüm stili alt ölçek puanı ($r = .36$, $p < .01$) arasında orta düzeyde pozitif bir anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Dışa dönüklük kişilik alt ölçek puanı ile olumlu çatışma çözüm stili alt ölçek puanı ($r = .24$, $p < .01$) arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Dışa dönüklük kişilik alt ölçek puanı ile, boyun eğme ($r = -.13$, $p < .01$) , olumsuz çatışma çözüm ($r = -.08$, $p < .05$) ve geri çekilme ($r = .07$, $p < .05$) arasında ise oldukça zayıf düzeyde negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Gelişime açıklık kişilik alt ölçek puanı ile olumlu çatışma çözme stili alt ölçek puanı ($r = .24$, $p < .01$) arasında ise zayıf düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Yumuşak başlılık kişilik alt ölçek puanı ile olumlu çatışma çözüm stili alt ölçek puanı ($r = .21, p < .01$) arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki bulunurken olumsuz çatışma çözüm stili alt ölçek puanı ($r = -.35, p < .01$) arasında orta düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır.

Özdenetim kişilik alt ölçek puanı ile olumlu çatışma çözüm stili alt ölçek puanı ($r = .19, p < .01$) arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki varken olumsuz çatışma çözme stili ($r = -.16, p < .01$) ile arasında zayıf düzeyde negatif bir ilişki bulunmaktadır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.18.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.18. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Korelasyon Tablosu

	Olumlu ÇÇS	Olumsuz ÇÇS	Boyun Eğme ÇÇS	Geri Çekilme ÇÇS
1.Nevrotiklik	-.05	.36**	-.06	-.02
2.Dışa Dönüklük	.24**	-.08*	-.13**	-.07*
3.Gelişime Açıklık	.24**	-.09*	.04	.03
4.Yumuşak Başlılık	.21**	-.35**	.06	.05
5.Özdenetim	.19**	-.16**	-.01	.06

ÇÇS: Çatışma Çözüm Stili,

* $p < .05$, ** $p < .01$

3.3.2. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Gerçekleştirilen analiz çalışması sonucunda nevroitiklik alt ölçek puanı ile psikolojik belirti toplam puanı ($r = .54, p < .01$) arasında güçlü düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Öte yandan psikolojik belirti ile, dışa dönüklük ($r = -.34, p < .01$), yumuşak başlılık ($r = -.31, p < .01$) ve özdenetim ($r = -.29, p < .01$) ile orta düzeyde negatif ilişki, son olarak gelişime açıklık ile ($r = -.08, p < .05$), negatif yönlü zayıf ilişki bulunmaktadır. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.19.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.19. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Tablosu

	Psikolojik Belirti
1.Nevrotiklik	.54**
2.Dışa Dönüklük	-.34**
3.Gelişime Açıklık	-.08*
4.Yumuşak Başlılık	-.31**
5.Özdenetim	-.29**

*p< .05, **p< .01

3.3.3. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Yapılan korelasyon analiz sonucuna göre psikolojik belirti toplam puanı ile olumsuz çatışma çözme stili alt ölçek puanı arasında ($r = .26, p < .01$) arasında zayıf düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Benzer bir şekilde, psikolojik belirti ile boyun eğme çatışma çözüm stili ($r = .13, p < .01$) ve geri çekilme çatışma çözüm stili arasında ($r = .11, p < .01$) pozitif yönlü daha zayıf ilişki bulunmaktadır. Son olarak, psikolojik belirti ve olumlu çatışma çözüm stili ($r = -.07, p < .05$) zayıf ve negatif yönde ilişkilidir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.20.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.20. ÇÇS ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Tablosu

	Psikolojik Belirti
1.Olumlu ÇÇS	-.07*
2.Olumsuz ÇÇS	.26**
3.Boyun Eğme ÇÇS	.13**
4.Geri Çekilme ÇÇS	.11**

*p< .05, **p< .01

Tablo 3.21.

Beş Faktör Kişilik Özellikleri, Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Nevrotiklik	1									
2.Dışa Dönüklük	-.33**	1								
3.Gelişime Açıklık	-.13**	.42**	1							
4.Yumuşak Başlılık	-.43**	.33**	.16**	1						
5.Özdenetim	-.38**	.29**	.19**	.38**	1					
6.Olumlu ÇÇS	-.05	.24**	.24**	.21**	.19**	1				
7.Olumsuz ÇÇS	.36**	-.08*	-.09*	-.35**	-.16**	-.16**	1			
8.Boyun Eğme ÇÇS	-.06	-.13**	.04	.06	-.01	.05	-.11**	1		
9.Geri Çekilme ÇÇS	-.02	-.07*	.03	.05	.06	-.13**	.01	.30**	1	
10.Psikolojik Belirti	.54**	-.34**	-.08*	-.31**	-.29**	-.07*	.26**	.13**	.11**	1

*p< .05, **p< .01

3.4. Psikolojik Belirtinin Yordayıcı Değişkenlerine İlişkin Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi

Demografik değişkenler, kişilik özellikleri ve çatışma çözüm stillerinin, psikolojik belirti düzeyi üzerindeki yordayıcı rolünü belirlemek amacıyla Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Psikolojik belirti düzeyinin yordanan (criterion) olarak alındığı regresyon analizinde yordayıcı (predictor) değişkenler denkleme hiyerarşik bir şekilde (stepwise yöntemi ile) 4 basamakta girilmiştir. İlk aşamada, psikolojik tedavi değişkeni etkisinin kontrol edilmesi amacıyla modele dahil edilmiştir. Demografik ve diğer özelliklerden cinsiyet, ilişki durumu ve çatışma sıklığı ikinci aşamada modele dahil edilmiştir. Üçüncü aşamada ise, beş faktör kişilik ölçeğinin alt boyutları olan nevrotiklik, dışadönüklük, gelişime açıklık, yumuşak başlılık ve özdenetim kişilik özellikleri modele dahil edilmiştir. Olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme olmak üzere 4 alt kategoriden oluşan çatışma çözüm stilleri ise son aşamada modele eklenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.22.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.22. Psikolojik Belirti İçin Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi Tablosu

	R^2	R^2 Değişim	F Değişim	df	β	t
Bağımlı Değişken: Psikolojik Belirti						
Aşama 1: Psikolojik Tedavi						
Psikolojik Tedavi	.02	.02	10.26	1,680	-.122***	-3.20
Aşama 2: Demografik Değişkenler						
Çatışma Sıklığı	.08	.06	47.63	1,679	.254***	6.90
İlişki Durumu	.11	.03	22.20	1,678	-.171***	-4.71
Aşama 3: Kişilik Özellikleri						
Nevrotiklik	.33	.22	225.55	1,677	.497***	15.02
Dışadönüklük	.36	.03	27.26	1,676	-.171***	-5.22
Gelişime Açıklık	.36	.004	4.54	1,675	.073*	2.13

Tablo 3.22. (devamı) Psikolojik Belirti İçin Çoklu Hiyerarşik Regresyon Analizi Tablosu

	R^2	$R^2_{\text{Değişim}}$	$F_{\text{Değişim}}$	df	β	t
Aşama 4: Çatışma Çözüm Stilleri						
Boyun Eğme ÇÇS	.38	.02	19.10	1,674	.136***	4.364

*p< .05, **p< .01, ***p< .001

Analiz sonuçları incelendiğinde ilk aşamada analize dahil edilen psikolojik tedavi değişkenin ($\beta = .122$, $t(680) = -3.20$, $p \leq .001$) psikolojik belirtiyi yordamakta olduğu ve varyansın % 2'sini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır ($F_{\text{Değişim}} [1,680] = 10.26$, $p \leq .001$).

İkinci basamakta modele dahil edilen değişkenlerden çatışma sıklığı ($\beta = .254$, $t(679) = 6.90$, $p < .001$) ve ilişki resmiyeti ($\beta = -.171$, $t(678) = -4.71$, $p < .001$) değişkenlerinin psikolojik belirti değişkenini yordadığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, çatışma sıklığının modele eklenmesiyle açıklanan toplam varyans %8'e ($F_{\text{Değişim}} [1,679] = 47.63$, $p < .001$), ilişki resmiyetinin eklenmesiyle ise 11'e yükselmiştir ($F_{\text{Değişim}} [1,678] = 22.20$, $p < .001$).

Üçüncü aşamada, kişilik özelliklerinden Nevrotiklik ($\beta = .497$, $t(677) = 15.02$, $p < .001$), Dışadönüklük ($\beta = -.171$, $t(676) = -5.22$, $p < .001$) ve Gelişime Açıklığın ($\beta = -.073$, $t(675) = 2.13$, $p < .05$) psikolojik belirti düzeyini yordadığı bulunmuştur. Buna göre nevrotiklik % 22 varyans açıklayarak toplam açıklanan varyansı %33'e yükseltmiştir ($F_{\text{Değişim}} [1,677] = 225.55$, $p < .001$). Dışadönüklük değişkeninin de ($F_{\text{Değişim}} [1,676] = 27.26$, $p < .001$) modele eklenmesiyle ise toplam açıklanan varyans %36'ya yükselmiştir. Gelişime açıklık ve psikolojik belirti değişkenlerinin pearson korelasyon katsayısı ($r = -.08$, $p < .05$) ile regresyon katsayısının ($\beta = .07$, $p > .05$) yön farklılığı dikkate alındığında, regresyon modelinde baskılayıcı (suppressor) etkinin bulunduğu görüldüğünden, gelişime açıklığın yordayıcı etkisi yorumlanamamıştır.

Son aşamada modele dahil edilen çatışma çözüm stillerinden sadece boyun eğme çatışma çözüm stiline (β = .136, t(674)= 4.364, p< .001) psikolojik belirti düzeyini yordadığı tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre boyun eğme çatışma çözüm stili %2 varyans açıklayarak açıklanan toplam varyansı %38'e yükseltmiştir.(F_{Değişim} [1,674]= 19.10, p< .001).

Sonuç olarak, kontrol değişkeni olarak alınan psikolojik tedavi görmeyen düşük psikolojik belirti düzeyi ile ilişkili olduğu, yüksek çatışma sıklığı, ilişki resmiyetinin olmayışı, kişilik özelliği olarak yüksek nevrotiklik ve düşük dışadönüklük düzeyine sahip olma ve çatışma çözümü olarak boyun eğme düzeyinde artış ise psikolojik belirti düzeyinde yükselme ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde ilk olarak mevcut araştırmadan elde edilen bulgular ilgili alan yazın doğrultusunda tartışılmıştır. Daha sonra ise çalışmanın sonuçlarına dair genel değerlendirme, klinik doğrular, sınırlılıklar ve öneriler sunulmuştur.

4.1. Cinsiyete Göre Kişilerin Kullandığı Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtilerine Dair Bulguların Tartışılması

Gerçekleştirilen çalışmada ilişki içerisinde kullanılan çatışma çözüm stillerinden olumsuz ve boyun eğme türü çatışma çözümünün katılımcıların cinsiyetine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Hipotezde öngörüldüğü şekilde olumsuz çatışma çözüm stili alt boyutunda kadınların puan ortalamalarının erkek katılımcıların puan ortalamasına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulguya paralel olarak, Mackey ve O'Brien (1998) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da kadınların çatışma anında daha agresif bir çatışma çözüm stili kullandığı bilgisine ulaşılmıştır. Aynı zamanda kadınların çatışmayı sürdürmeye eğilimli oldukları ve tartışma anında hissettikleri olumsuz duyguları davranışlarına daha çok yansıttıkları (Christensen ve Heavey, 1990; Carstensen ve ark., 1995) ifadesi de mevcut çalışmadan elde edilen bulgu ile örtüşmektedir. Kadınların hem partnerlerini hem de ilişkilerini daha yakından takip etmesi onları yaşanan çatışmalara karşı daha hassas hale getirmiş olabilir. Bir diğer cinsiyet farkı ise erkek katılımcıların boyun eğme çatışma çözüm stili ortalama puanının kadınlara göre daha yüksek olduğudur. Bu bulguya göre erkek katılımcılar partnerleri ile yaşadıkları çatışmaları partnerlerinin istek ve beklentilerini kabul eden ve kendilerinden ödün veren bir biçimde çözmeye çalışmaktadırlar. İlgili literatür değerlendirildiğinde çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen çalışmalarda da erkeklerin boyun eğitici çatışma çözüm stilini kadınlara göre daha çok kullandığı tespit edilmiştir (Corcoran, Mallinckrodt, 2000; Pancaroğlu, 2007). Aynı şekilde Tulum (2014) tarafından 380 yeni evli katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada da erkeklerin

boyun eğme çatışma çözüm stilini kadınlara göre daha fazla kullandığı görülmüştür. Bu durum kadınların çatışmayı sürdürme eğilimleriyle açıklanabilir. Kadınların ilişkide yaşanan problemler konusunda daha hassas olmaları ve çatışmayı sürdürme eğilimleri, erkeklerde hem çatışmayı sürdürmemek hem duygusal bir tartışmaya girmemek için partnerinin isteklerine göre çözüme gitme eğilimi yaratmış olabilir.

Bu bulgulara ek olarak, mevcut çalışmada katılımcıların cinsiyetlerine göre sahip oldukları psikolojik belirti düzeyinin farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen ortalama skora göre kadın katılımcıların psikolojik belirti düzeyinin erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucu araştırma hipotezini doğrulamaktadır. Benzer şekilde, Faravelli ve ark. (2013) tarafından 2363 kişi ile gerçekleştirilen araştırmada anksiyete ve depresyon bozukluklarının yaşam boyu yaygınlığı, kadınlarda daha yüksek bulunmuştur. Kadınların yaşadıkları olumsuz durumlar ve duygular konusunda daha fazla ruminasyon yapmalarının (Butler ve Nolen-Hoeksema,1994) psikolojik belirtilerde yükselmeye neden olabileceği düşünülmektedir. Bu duruma ek olarak, araştırma örnekleminde daha önceden psikolojik/ psikiyatrik bir tanı almış katılımcıların daha çok kadın olmasının da sonuçlarda etkili olabileceği düşünülmektedir.

4.2. İlişki Durumuna Göre Kişilerin Kullandığı Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirtilere Dair Bulguların Tartışılması

Bir diğer bulgu ise kişilerin kullandığı çatışma çözüm stillerinin bulundukları ilişki durumuna göre farklılık göstermekte olduğudur. İlişkisinde resmiyet bulunmayan katılımcıların olumlu çatışma çözüm stili ortalaması ilişkisinde resmiyet bulunan (sözlü, nişanlı, evli) katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Başka bir ifadeyle hipotezde öngörüldüğü şekilde ilişkisinde resmiyet olmayan katılımcılar yaşadıkları çatışmalarda olumlu çatışma çözüm stilini sözlü, nişanlı ve evli kişilerden daha fazla kullanmaktadırlar. Moland (2011) tarafından yapılan araştırmada ise evli olanların evli olmayıp ilişkisi olanlara göre daha fazla geri çekilme çatışma çözümü kullandığı bulunmuştur. İlişkilerinde resmiyet olmayan partnerlerin hem birbirlerinde daha iyi bir izlenim bırakmak hem de ilişkiyi sürdürebilmek amacıyla çatışma anında olumsuz bir davranışansa daha olumlu bir şekilde çözme davranışı gösterebilecekleri

düşünülmektedir. Öte yandan, ilişkilerinde resmi bir durum olması nişanlı, sözlü ve evli kişilere çatışma sırasında daha rahat davranma özgürlüğü vermiş olabilir. Böylece çatışmaları uzlaşmacı ve işbirlikçi bir şekilde çözmektense kendi istek ve arzularına daha çok odaklanmayı tercih ediyor olabilirler. Ayrıca, ilişkinin resmi bir biçim alması partnerler arası çatışmalarda ailelerinde artık önemli bir faktör olarak rol almasına ve sürecin karmaşık bir hale gelmesine neden olabilmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı resmi bir durum içermeyen ilişkilerde daha fazla olumlu çatışma çözüm stili uygulandığı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde katılımcıların psikolojik belirti ortalama puanlarının sahip oldukları ilişki durumuna göre farklılaşmakta olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Çalışmanın hipotezinde öngörüldüğü şekilde ilişkisinde resmiyet bulunmayan kişilerin psikolojik belirti düzeyi ilişkisinde resmiyet bulunan yani sözlü, nişanlı ya da evli katılımcılara göre daha yüksektir. Bu bulgu ilgili alan yazın benzerlik göstermektedir. Evli olan kişiler ve evli olmayıp beraber yaşayanların karşılaştırıldığı araştırmalarda da evli olmayanların daha fazla psikolojik/psikiyatrik tanı aldığını görülmüştür (Brown, 2000; Marcussen, 2005). Bazı çalışmalar bu durumu evlilikte eşlerin birbirlerini yakından takip ettiklerini birbirlerine özen gösterdiklerini ve herhangi bir problem yaşandığında partnerlerden birinin diğerine bu süreçte destek olabileceği şeklinde açıklamıştır (Umbersnion, Crosnoe ve Reczek, 2010). Aynı zamanda ilişkisinde resmiyet bulunmayan kişilerin ilişki geleceklerinin hem kendilerince hem de sosyal çevrelerince belirgin olmaması bu kişilerde psikolojik bir baskı yaratabileceği düşünülmektedir. Bu görüşle benzer şekilde Marcussen (2005) evli olan çiftlerin bağlılıklarının sosyal çevre tarafından daha açık ve anlaşılır bulunduğunu belirtmiştir. Bu nedenle evli bireyler ilişki resmiyeti olmayanlara göre sosyal çevrelerinden daha fazla destek görebilmektedirler.

4.3. Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Bulgularının Tartışılması

Çalışmanın bu bölümünde çatışma çözüm stilleri ve psikolojik belirti değişkenlerine ilişkin çeşitli demografik kategorilere bağlı farklılıklar belirtilmiştir.

İlk olarak yaş ile psikolojik belirti arasındaki ilişki araştırılmıştır. Mevcut örnekleimde istatistiksel sıklıklarda dengeli olacak biçimde erken, genç ve orta yetişkin olmak üzere üç yaş grubu kategorize edilmiştir. Bu gruplar için yaş aralığı sırasıyla 18-24, 25-28 ve 29-53'tür. Elde edilen sonuçlar katılımcıların yaşlarına göre yaşadıkları psikolojik belirti düzeyinin farklılaştığını göstermektedir. Erken yetişkinlik yaş aralığında bulunan katılımcıların psikolojik belirti puan ortalamaları orta yetişkin grubuna kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Toplam 7485 katılımcının bulunduğu 20-24, 40-44 ve 60-64 olmak üzere üç yaş grubu içeren bir çalışmada da benzer şekilde depresyon ve anksiyete semptomlarının yaş ile negatif ilişkili olduğu bulunmuştur (Jorm ve ark., 2005). Yani, bireylerin yaşı arttıkça depresyon ve anksiyete belirtileri azalmaktadır. İlgili literatürde ulaşılan diğer çalışmalarda da depresyon ve anksiyete belirtilerinin yaşı artmasıyla beraber düşüşe geçtiği bilgisine ulaşılmıştır (Christensen ve ark., 1999). Erken yetişkinlik yaş aralığında bulunan kişilerin psikolojik belirtilerinin diğer gruplara göre daha yüksek olması bu dönemin önemli yaşam olaylarını içermesiyle açıklanabilir. Bu dönemde bireyler ergenlikten yetişkinliğe geçiş yapmaktadırlar. Aynı zamanda bu yaş aralığı genel olarak kişilerin üniversiteye başlama, aile evinden ayrılma ve bireyselleşme dönemini içermektedir. 18-25 yaş aralığı, Arnett (2000) tarafından da “beliren yetişkinlik dönemi” olarak tanımlanmıştır. Bu dönem içerisinde bireyler kendileri, çevreleri, ilişkileri ve gelecekleri ile ilgili belirsizlikler yaşamaktadır ve bu nedenle bireylerin depresyon ve anksiyete belirtileri bu dönemde artış gösterebilmektedir (Cano ve ark., 2016).

Kişilerin yaşlarının çatışma sırasında kullandıkları çatışma çözüm stilleri üzerindeki etkisini incelemek için yapılan analiz sonucunda, olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinde farklılaşma olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, erken yetişkin grubunda bulunan katılımcıların orta yetişkin yaş grubuna göre daha fazla olumlu çatışma çözüm stili kullandığını belirtirken, orta yetişkin grubun da hem erken hem de genç yetişkin grubuna göre daha fazla geri çekilme çatışma çözüm stili uyguladığı sonucunu göstermektedir. Orta yetişkinlikle karşılaştırıldığında, erken yetişkinlik yaşlarındaki katılımcıların kendileri, çevreleri ve gelecekleri hakkında daha belirsiz bir hayat yaşamaları romantik ilişkilerine daha çok tutunmalarına ve önem vermelerine neden olduğu düşünülmektedir. Yaşadıkları bu belirsizliklere karşın sahip oldukları

ilişkiyi kaybetmemek için partnerleriyle yaşadıkları çatışmaları olumlu bir şekilde çözmeye böylece kendilerine bir açıdan fayda sağlamaya çalışabilirler. Aynı zaman da bu yaş aralığındaki kişiler için romantik ilişkinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceyle benzer şekilde beliren erken yetişkinlik döneminde yani 18-25 yaş aralığında yaşanan romantik ilişkilerde hem etkileşim düzeyinin hem de yakınlığın oldukça yüksek olduğu ifade edilmiştir (Arnett, 2000; Adams, Laursen ve Wilder, 2001). Orta yaş grubunun geri çekilme çatışma çözümünü daha fazla kullanmasına ilişkin olarak ise, ilerleyen yaş ile birlikte kişilerin daha stabil bir yaşam seyri için çatışma durumuna girmekten, yaşanabilecek zararlı ya da yıkıcı sonuçlardan kaçmayı tercih ediyor olabilecekleri düşünülmektedir.

Diğer bir demografik değişken olarak eğitim düzeyi ile psikolojik belirti arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışma bulgularına göre, katılımcıların eğitim düzeyi, psikolojik belirtileri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. İlgili literatür incelendiğinde bu durumun aksine sonuçlar olduğu görülmüştür. Tümer (1998)'in çalışmasında eğitim düzeyi arttıkça kişilerin duygu ve düşünce anlamında yaşadıkları depresifliğin azalmakta olduğu bulunmuştur. Mevcut çalışmada farklılığın bulunmaması ise örneklemin eğitim düzeyinde dengeli bir şekilde dağılmamış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eğitim düzeyinin geri çekilme çatışma çözüm stili üzerinde anlamlı bir etkisine ulaşılmıştır. Ancak post hoc düzeltmeleri sonrası ikili karşılaştırmalara bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu durumun da yine örneklemin eğitim düzeyinin oldukça dengesiz bir şekilde dağılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmadan elde edilen diğer bulgular katılımcıların çalışma durumlarına göre psikolojik belirti düzeylerinin farklılaştığını göstermektedir. Bu bulguya göre, çalışmayan katılımcıların psikolojik belirti ortalama puanları çalışan katılımcılara göre daha yüksektir. Yani herhangi bir işte çalışmayan katılımcılar, çalışanlara göre daha fazla psikolojik belirti göstermektedir. Benzer bir şekilde, 18-50 yaş aralığında bulunan 117 katılımcı ile gerçekleştirilen bir çalışmada herhangi bir işte çalışmayan kişilerin çalışanlara göre daha fazla stres yaşadıkları ve aynı zaman da daha fazla

anksiyete ve depresyon riskine sahip oldukları görülmüştür (Nguyen, Gow ve Hicks, 2007). Mevcut çalışmada, katılımcıların çalışmama durumunun işsizlik mi veya çalışmama tercihinine mi bağlı olduğu bilgisinin sorulmaması yorumlara bir sınırlılık getirmektedir. Bununla birlikte, katılımcıların yaş aralığının çoğunlukla çalışan ve öğrenciliği devam eden popülasyonun yaş aralığına düşmesi dolayısıyla, herhangi bir işte çalışmayan katılımcıların psikolojik belirti düzeylerinin daha yüksek olması kişilerin yaşadığı kariyer kaygısı ve ekonomik problemler ile açıklanabilir.

Çatışma çözüm stillerinin katılımcıların çalışma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde; olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinde farklılaşma görülmüştür. Bulgular herhangi bir işte çalışmayan katılımcıların olumlu çatışma çözme stilini çalışan katılımcılara göre daha fazla kullanmakta olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda çalışan katılımcıların herhangi bir işte çalışmayan katılımcılara göre daha fazla geri çekilme çatışma çözüm stili kullandığı sonucuna da ulaşılmıştır. Okurcan (2018) ise çalışma durumu değişkeninin çatışma çözüm stilleri üzerinde bir farklılık yaratmadığını belirtmiştir. Mevcut bulgulara göre herhangi bir işte çalışmayan katılımcılar ilişkilerini daha yapıcı ve sağlıklı şekilde çözmeye çalışmaktadırlar. Çalışma hayatında olmayan katılımcıların iş stresi yaşamamaları ve bu nedenle iş stresinin etkisi altında olmaksızın daha olumlu çözüm davranışları sergiledikleri düşünülmektedir. İş yaşamında bulunan katılımcıların ise daha çok geri çekilme çatışma çözüm stilini kullanması, kişilerin iş yaşamında yaşanan yoğun strese ek olarak bir de ilişkilerinde çatışma yaşamamak istemelerinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Partnerleriyle yüzleşip yaşanan çatışma hakkında konuşmaktansa çatışmadan kaçmayı tercih ediyor olabilirler.

Gerçekleştirilen çalışmada bir diğer bulgu olarak psikolojik belirti düzeyinin katılımcıların gelir düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara göre düşük gelir düzeyine sahip katılımcıların psikolojik belirti düzeyi, orta ve yüksek gelir düzeyine sahip katılımcılara göre daha fazladır. Benzer şekilde Sareen, Afifi, McMillan ve Asmundson (2011) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da gelir düzeyi ile psikolojik belirtiler arasında negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Düşük gelir sahip kişilerin sağlık ve diğer birçok hizmete sınırlı ulaşımının nedensellik açısından

önemli bir faktör olduğunu düşünülmektedir. Aynı zaman da bu kişilerin yaşadığı geçim kaygısı, sınırlı kaynaklar ve çaresizlik gibi durumların psikolojik belirti düzeylerini arttırabileceği düşünülebilir.

Çatışma çözüm stillerinin katılımcıların gelir durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde ise sadece olumlu çatışma çözüm stilinde farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre, düşük gelir düzeyine sahip olan katılımcılar orta düzey gelire sahip katılımcılara göre daha fazla olumlu çatışma çözüm stili kullanmaktadır. Bu bulgular ile ilgili alanyazın karşılaştırıldığında ise sadece bir araştırmaya ulaşılmıştır. Derici (2018) tarafından yapılan araştırmada gelir durumunun sadece geri çekilme çatışma çözüm stilinde farklılaşma yarattığı ve düşük gelir düzeyine sahip olan katılımcıların diğer gruplara göre daha fazla geri çekilme stili kullandığı belirtilmiştir. Düşük gelire sahip kişilerin ekonomik anlamda yaşadıkları zorlu süreçleri partnerlerinden aldıkları duygusal destek ile daha hafif bir şekilde atlatabildiği ve bu nedenle aldıkları bu desteği kaybetmek yerine ilişkiye daha önem verir bir şekilde yapıcı çözüm yolları seçtikleri düşünülebilir. Öte yandan örneklemin gelir düzeyinin dengeli bir şekilde dağılmamasının bulguları yorumlama konusunda önemli bir faktör olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle konu hakkında daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu bulgulara ek olarak, katılımcıların birliktelik sürelerine göre sahip oldukları psikolojik belirti düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna da ulaşılmıştır. Bu bulgunun aksine, Yeni Zellanda'da Gibb, Fergusson ve Horwood (2011) tarafından 1265 kişi ile 30 yıl boyunca uzunlamasına gerçekleştirilen bir çalışmada kişilerin ilişki süreleri ile psikolojik belirtileri arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Çalışmaya göre, ilişkinin süresi arttıkça depresyon, anksiyete, intihar davranışları ve madde kullanımı gibi psikolojik problemler azalmaktadır.

Çatışma çözüm stillerinin katılımcıların birliktelik süresine göre farklılaşma durumu incelendiğinde ise olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinde farklılaşma görülmüştür. 6 ay-2 yıl 10 ay aralığında bulunan katılımcıların 6 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip olan katılımcılara göre daha fazla olumlu çatışma çözüm stili

kullanırken, 6 yıl ve üzeri ilişki süresine sahip katılımcıların ise 3 yıl-5 yıl 11 ay arasında ilişki süresine sahip katılımcılara göre daha fazla geri çekilme çatışma çözüm stili kullanmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre daha kısa bir süredir birlikteliği olan kişiler uzun süreli birlikteliklere göre daha olumlu çatışma çözümü kullanmaktadırlar. Daha uzun süreli ilişkisi olanlar ise daha çok geri çekilme çatışma çözüm stilini kullanmaktadır. Benzer şekilde, Holley, Haase ve Levinson (2013) uzun vadeli ilişkilerle birlikte geri çekilme çatışma çözüm stiline daha sık görülebileceğini belirtmiştir.

Gerçekleştirilen çalışmada katılımcıların çocuk sahibi olmasının psikolojik belirti düzeylerinde farklılaşma yaratıp yaratmadığı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre çocuk sahibi olma değişkeni psikolojik belirti düzeyi üzerinde farklılaşma göstermemiştir. Ancak bu bulgunun aksine bazı görüşler çocuk sahibi olmanın oldukça stresli bir durum olduğu belirtmiştir (Sanders, Nicholsan ve Floyd,1977; akt. Tolan, 2015). Mevcut çalışmada çocuk sahibi olan (n= 151) ve olmayan katılımcıların (n=547) dengeli bir şekilde dağılmamış olması analizin gücünü (power) düşürerek olası farklılıkların bulunmasını güçleştirmiş olabilir. Bu durum bulguların yorumlanabilmesi açısından önemli bir sınırlılık yaratmaktadır.

Öte yandan katılımcıların ilişki içerisinde kullandıkları çatışma çözüm stillerinin çocuk sahibi olma durumlarına göre farklılaştığı belirlenmiştir. Gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre katılımcıların çocuk sahibi olması olumlu ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinde anlamlı bir farklılık yaratmaktadır. Çocuk sahibi olmayan katılımcıların çocuk sahibi olanlara göre daha fazla olumlu çatışma çözümü kullandığı, çocuk sahibi olan katılımcıların ise çocuğu olmayan katılımcılara göre daha fazla geri çekilme çatışma çözüm stili kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan ilgili literatür incelendiğinde çocuk sahibi olmanın çatışma çözüm stilleri üzerinde farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşan çalışmalarda bulunmaktadır (Okurcan, 2018; Şengül Öner, 2013). Mevcut çalışmadaki farklılık çocuğun ilişkide önemli bir çatışma konusu olabileceğini düşündürmektedir. Çiftlerin hayatına çocuğun katılması çiftlere yeni roller ve sorumluluklar vermektedir. Bu nedenle yaşanan çatışma konuları da daha çeşitli bir hale gelebilir. Aynı zamanda yaşanan çatışmalara çocuğunda maruz kaldığı

düşünüldüğünde çiftler çocukları bu durumun olumsuz etkilerinden korumak adına çatışmadan kaçınarak geri çekilmeye başvurabilir. Ancak hem ilgili literatür ile farklılaşan bulgular nedeniyle hem de çocuk sahibi olan örneklem az olması nedeniyle bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Mevcut çalışmada katılımcıların ilişkilerinde deneyimledikleri çatışma sıklığının psikolojik belirti düzeylerinde farklılık yaratıp yaratmadığı da ayrıca incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, psikolojik belirti düzeyi katılımcıların deneyimledikleri çatışma sıklığına göre farklılık göstermektedir. İlişkisinde orta-çok sık aralığında çatışma yaşayan katılımcıların psikolojik belirti düzeyi hiç- nadir çatışma yaşayan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar alanyazın ile örtüşmektedir (Lapate ve ark.,2014). İlişki içerisinde sık sık çatışmalar yaşanması kişilerin ilişkilerinin geleceği hakkında kaygı, umutsuzluk ve güvensizlik hissetmelerine ve daha çok stres yaşamalarına neden olabilir. Çatışmalar sıklaştıkça yaşanan stresin süresi uzamaya başlayabilir ve bu nedenle hiç veya nadir çatışma yaşayanlara göre daha çok psikolojik semptomlar gösterebilirler.

Bu bulgulara ek olarak, gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların deneyimledikleri çatışma sıklığına göre çatışma anında kullandıkları çatışma çözüm stillerinin de farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Çatışma sıklığına göre olumlu, olumsuz ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin kullanım düzeyi farklılık göstermektedir. Ancak hem gruplar arası covaryans denkleğinin hem de tek değişkenli testlerde homojenlik varsayımının karşılanmadığı görülmüştür. Bu nedenle grup farklılıkları değerlendirilememiştir.

Gerçekleştirilen çalışmada psikolojik bir probleme sahip olduğunu rapor eden katılımcıların psikolojik belirti düzeyi bir psikolojik problemi olmadığını belirten katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur.

Öte yandan psikolojik bir probleme sahip olduğunu rapor eden katılımcıların çatışma çözüm stillerini kullanım düzeyi psikolojik problem bildirmeyen katılımcılara oranla farklılaşmamıştır. Bu durumun örneklem içerisinde bulunan psikolojik bir probleme

sahip olan kişilerin (n=69) olmayanlara oranla oldukça az olması dolayısıyla analizin gücünün (power) zayıflaması ile ilişkili olabilir.

4.4. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu bölümde beş faktör kişilik özellikleri, çatışma çözüm stilleri ve psikolojik belirti değişkenlerinin birbirleriyle olan ilişkilerinin anlaşılması için gerçekleştirilen korelasyon analizi sonuçları tartışılmıştır.

4.4.1. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Çatışma Çözüm Stillerine İlişkin Korelasyon Analizi Bulguları

Korelasyon sonuçları incelendiğinde; araştırma hipotezini doğrular bir şekilde olumsuz çatışma çözüm stili ile nevrotik kişilik özelliği arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre nevrotiklik düzeyinin artması kişilerin olumsuz çatışma çözüm stilini daha fazla kullanması ile ilişkilidir. Benzer şekilde nevrotik düzeyi yüksek olan bireylerin ilişki içerisinde daha rekabetçi, savunucu, karşı tarafı hem eleştirici hem küçümseyici bir tavır gösterme eğilimleri bulunduğu belirtilmiştir (Gottman, 1994). Nevrotik düzeyi yüksek olan kişilerin problemler karşısında büyük tepkiler vermesi, gergin olmaları ve dürtüsel bir şekilde davranmaları çatışma anında daha olumsuz bir çözüm yolu tercih etmelerine sebep olabilir. Duygusal anlamda yaşadıkları dengesizlikler ve olumsuz olaylara fazlaca dikkat etmeleri, çatışma anında ani çıkışlar ve öfke patlamaları göstermelerine neden olabileceği düşünülmektedir.

Dışadönüklük kişilik özelliği ile olumlu çatışma çözüm stili arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Buna göre kişinin dışadönüklük düzeyi yükseldikçe olumlu çatışma çözüm stili kullanma düzeyi artmaktadır. İlgili literatürde dışadönük bireylerin konuşkan, sosyal, sempatik ve girişken özellikler taşıdığı belirtilmektedir (Watson, Clark ve Harkness, 1994). Bu özelliklere sahip olmanın bireylerde çatışma anında probleme daha olumlu bir şekilde yaklaşma konusunda yardımcı olduğu düşünülmektedir. Öte yandan, dışadönüklük ile boyun eğme, geri çekilme ve olumsuz çatışma çözüm stilleri arasında ise oldukça zayıf düzeyde ve negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuçlar araştırma hipotezini doğrular

niteliktedir. Dışadönük bireylerin çatışmalara daha yapıcı çözümlerle yaklaşabilmeleri (Jensen-Campbell ve ark., 2003) ve karşılıklı uzlaşma dikkat etmeleri (Park ve Antonioni, 2007) mevcut çalışmadan elde edilen sonuçlarla tutarlılık göstermektedir.

Gelişime açıklık kişilik özelliği ile olumlu çatışma çözüm stili arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Gelişime açıklık özelliğine sahip bireyler olaylara diğer insanların gözünden de bakabilen ve düşünebilen bireylerdir. Bu özellikler sayesinde çatışma sırasında probleme benmerkezci bir şekilde yaklaşmak yerine partnerinin açısından da olayı değerlendirmeye çalışıp sağlıklı bir şekilde uzlaşmaya varmak istedikleri düşünülebilir. Saymaz (2003) gelişime açıklık düzeyi yüksek olan kişilerin esnek olduklarını ve aynı zamanda alışılmış geleneksel cinsiyet rollerini reddettiklerini belirtmiştir. Arellano ve Markman (1995) benzer şekilde gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip bireylerin hoşgörülü olma eğilimlerinin eşler arasında uzlaşımı arttırırken yaşanan çatışmaları da azalttığını belirtilmiştir.

Mevcut sonuçlar araştırma hipotezi ile benzer şekilde yumuşak başlılık kişilik özelliğinin olumlu çatışma ile zayıf düzeyde pozitif yönde, olumsuz çatışma çözüm stili ile ise orta düzeyde negatif yönde ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu durum yumuşak başlı kişilerin çatışma sırasında partnerinin düşünce ve duygularına hoşgörü ile yaklaşmaya çalışmaları ve rekabetçi, saldırgan bir şekilde davranmamaya özen göstermeleri ile açıklanabilir. Benzer şekilde yumuşak başlılık düzeyi yüksek olan bireylerin kişilerarası ilişkilerde duygularını daha dengede tutabildiklerini belirten görüşler bulunmaktadır (Caughlin, Huston ve Houts, 2000; Tobin, Graziano, Vanman ve Tassinary, 2000)

Son olarak, özdenetim kişilik özelliği ile olumlu çatışma çözüm stili arasında zayıf düzeyde pozitif bir ilişki bulunurken, olumsuz çatışma çözüm stili ise zayıf düzeyde negatif bir ilişki bulunmuştur. Belirtilen bu sonuçlar araştırma hipotezi ile örtüşmektedir. Benzer şekilde, Tahran'da üniversite öğrencisi olan 50 evli çift ile gerçekleştirilen bir çalışmada özdenetim düzeyi yüksek olan bireylerin evlilikte saldırgan davranışlar göstermekten kaçındıkları ve dürtülerini kontrol edebildikleri belirtilmiştir (Amiri, Farhoodi, Abdolvand ve Bidakhavidi, 2011). Buradan yola çıkarak,

özdenetim düzeyi yüksek olan bireylerin partnerleriyle yaşadıkları çatışmalarda duygularına hakim olabilecekleri, düşüncesizce davranmayacakları böylece yaşanan çatışmaya yıkıcı bir şekilde yaklaşmaktansa daha yapıcı çözümler üretecekleri düşünülmektedir.

4.4.2. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

Gerçekleştirilen korelasyon analizi ile hipotezde öngörüldüğü şekilde nevrotik kişilik özelliği ile psikolojik belirti düzeyi arasında güçlü düzeyde pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu bulguya göre, kişilerin nevrotiklik düzeyi arttıkça psikolojik belirti düzeyleri de artmaktadır. Benzer şekilde David ve Suls (1999), nevrotiklik düzeyinin artmasıyla kişilerin kaygı ve depresyon gibi psikolojik belirtileri yüksek seviyede yaşama eğiliminin arttığını belirtmiştir. Alanyazın incelendiğinde mevcut bulguyu destekleyen bir çok araştırmaya daha ulaşılmıştır (Clark ve ark., 1994 ; Bienvenu ve ark., 2004; Kotov ve ark., 2010). Nevrotiklik düzeyi yüksek olan kişilerin daha gergin, duygusal ve kaygılı oldukları düşünülmektedir. Bu özelliklerin de onları yaşanan sorunlar karşısında daha hassas ve savunmasız bir konumda bırakabilmesi ve yaşadıkları yoğun stres ile birlikte psikolojik belirti düzeylerinin artabilmesi olasıdır.

Mevcut çalışmada psikolojik belirti düzeyinin dışa dönüklük, yumuşak başlılık ve özdenetim ile orta düzeyde negatif yönde bir ilişkisi bulunurken, gelişime açıklık ile zayıf düzeyde negatif bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mevcut bulgular araştırma hipotezini doğrular niteliktedir. Sonuçlar ilgili literatür ışığında değerlendirildiğinde ise benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Watson ve ark., 1999; Çabuk, 2015; Mousavi ve Essaadegen, 2016). 945 kişi ile gerçekleştirilen bir çalışmada dışadönüklüğün anksiyete, depresyon ve stres ile negatif yönde ilişki olduğu görülmüştür (Brailovskaia ve Margraf, 2016). Dışadönük kişilerin sahip olduğu neşeli, rahat ve enerjik tutumun, yaşanabilecek psikolojik problemlere karşı koruyucu etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde, Mete (2006), dışadönüklük boyutu yüksek olan kişilerin yaşanan olayları olumlu taraftan görme eğilimleri olduğunu bu nedenle de daha az stres yaşadıklarını belirtmiştir. Yumuşak başlı kişilerin ise sakin, yapıcı ve esnek bir tutuma sahip olmaları karşılaşılan stresli durumlara karşı daha

güçlü durmalarını sağlayabilir. Özdenetim düzeyi yüksek olan kişilerin koşullara ve durumlara karşı tedbirli olmaları, anlık hazlara kapılmayıp daha sabırlı bir tutum göstermeleri yaşanabilecek stresli olaylara karşı daha dikkatli bir şekilde yaklaşmalarını sağlaması olasıdır. Son olarak ise gelişime açıklık düzeyi yüksek olan kişilerin yenilikçi, esnek ve geleneksel olmayan ve yeni deneyimlere açık kişiler olduğu belirtilmektedir (McCrae ve Costa, 1997). Tüm bu özellikler düşünüldüğünde yaşanan problemlili durumlara daha kolay adapte olmaları, daha az stress ve psikolojik problem yaşamaları olasıdır.

4.4.3. Çatışma Çözüm Stilleri ve Psikolojik Belirti Düzeyine İlişkin Korelasyon Analizi

Sonuçları

Gerçekleştirilen korelasyon analizi sonucunda olumsuz çatışma çözüm stili ile psikolojik belirti arasında zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki görülmüştür. Bu bulguya göre, kişiler yaşadıkları romantik ilişki çatışmalarını yıkıcı bir şekilde çözmeyi ve olumsuz bir etkileşim içine girmeyi tercih ettikçe sahip oldukları psikolojik belirti düzeyi de artmaktadır. İlgili literatür araştırıldığında benzer sonuçlara ulaşılmış partnerler arası olumsuz etkileşimin depresyonun başlangıcında ve devamında önemli bir rolü olduğu görülmüştür (Laurent, Kim ve Capaldi, 2009). Çatışma sırasında yaşanan yoğun öfkenin hem fiziksel hem de sözel şiddete yansması ve bu sırada yaşanabilecek kırgınlıklar kişide daha mutsuz, kaygılı ve kötümser ve depresif hisler ortaya çıkartabilir. Aynı zamanda kişi kullandığı olumsuz çözüm yolu ile partnerinden de aynı şekilde bir davranış görebilir. Böylece yaşadığı psikolojik baskı ve stres daha da artabilir.

Boyun eğme çatışma çözüm stili ile psikolojik belirtiler arasında oldukça zayıf düzeyde pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Yani kişiler çatışma sırasında partnerlerinin istek ve beklentilerine göre çözüm yoluna gittiklerinde ve kendi isteklerini göz ardı ettiklerinde psikolojik belirtilerinde artış görülmektedir. Tuzcuoğlu ve Korkmaz (2001) tarafından 530 üniversite öğrencisi ile boyun eğici davranışlar ve depresyon düzeyi arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Tuzcuoğlu ve Korkmaz (2001) boyun eğici davranış düzeyi ile depresyon düzeyi arasında pozitif yönde ilişki olduğunu ve boyuneğici davranışlar sergileyen kişilerin depresyon

eğilimlerinin olduğunu belirtmiştir. Kişinin sırf çatışma durumu ortadan kalsın diye kendinden ödün verici bir şekilde çözüm bulmaya çalışması aslında çatışma konusu hakkındaki duygu ve düşüncelerini içine atmasına neden olabilir. Kendilerini daha yalnız, önemsenmemiş ve anlaşılmamış hissedebilirler. Bu durumda da partnerlerine ifade edemeyip bastırdıkları duygu ve düşünceler psikolojik belirtiler yolu ile ortaya çıkabilir.

Buna ek olarak geri çekilme çatışma çözüm stili ile psikolojik belirtiler arasında da yine oldukça zayıf düzeyde pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşılmıştır (Christensen ve Shenk, 1991; Mackey ve O'Brien, 1998). Ayrıca Holahan ve ark. (2005) 1,211 kişi ile gerçekleştirdikleri 10 yıllık uzunlamasına bir araştırmada kaçınma davranışının depresif belirtiler ile bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Çatışmadan kaçınmaya çalışmak aslında var olan çatışmayı sadece görmezden gelmektir. Ancak bu çatışmayı ortaya çıkıdığı zaman çözüme kavuşturmak yerine görmezden gelmeyi tercih etmek, sonradan bu çatışmanın tekrar tekrar gün yüzüne çıkmasına neden olabilir. Bu nedenle kişiler ilişki içerisinde daha çok tartışma yaşayabilir ve kendilerini daha çok stres altında hissedebilirler. Bu durumun da psikolojik belirtilerinin yükselmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak ise olumlu çatışma çözüm stili ile psikolojik belirti düzeyi arasında zayıf düzeyde negatif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Çatışma anında yaşanan gerginlik sırasında olaya daha çözüm odaklı yaklaşmak, her iki tarafı da memnun edebilecek orta bir yol bulmaya çalışmak partnerlerin birbirlerini daha iyi anlamasını sağlayabilir. Karşı tarafın düşüncelerine önem gösteren bir tavır sergilemek ve çatışma problemine yapıcı ve çözüm odaklı yaklaşmak partnerleri daha da yakınlaştırabilir. Bu durumun psikolojik problemlere karşı bir koruyucu faktör olduğu düşünülmektedir.

4.5. Regresyon Analizine İlişkin Bulguların Tartışılması

Mevcut çalışmada çeşitli demografik değişkenlerin, kişilik özellikleri ve çatışma çözüm stillerinin, psikolojik belirti düzeyi üzerindeki yordayıcı rolünü tespit etmek amacıyla

Hiyerarşik Çoklu Regresyon Analizi gerçekleştirilmiştir. Analizde psikolojik belirti düzeyi yordanan olarak alınmış olup, değişkenler analize 4 basamak ile dahil edilmiştir.

Kontrol değişkeni olarak alınan psikolojik tedavi değişkeni ilk basamakta analize dahil edilmiştir. Bulgulara göre, psikolojik bir tedavi görmek düşük psikolojik belirti düzeyinde azalma ile ilişkilidir. İkinci basamakta ise analize cinsiyet, çatışma sıklığı ve ilişki durumu dahil edilmiştir. Mevcut çalışmanın örneklem bilgileri incelendiğinde psikolojik tedavi gören katılımcıların yoğunlukla kadın olduğu bilgisi elde edilmiştir. Bu nedenle, grup farklılıklarında cinsiyetin etkisi gözlemlenmesine karşın, psikolojik tedavi modele eklendiğinde cinsiyet psikolojik belirtilerin yordayıcısı olmamıştır. Çatışma sıklığındaki artan puanların ve resmiyet içermeyen bir ilişkide bulunmanın psikolojik belirtilerde yükselme ile ilişkili olduğu sonucu da ilgili literatür ile örtüşmektedir (Brown,2000; O’Leary, ve Avery-Leaf, 2001; Marcussen, 2005).

Üçüncü basamakta ise analize beş faktör kişilik ölçeğinin alt boyutları (nevrotiklik, dışadönüklük, gelişime açıklık, yumuşak başlılık ve özdenetim) dahil edilmiştir. Bulgular nevrotiklik ve dışadönüklük kişilik özellikleri psikolojik belirtiyi yordamakta olduğunu göstermektedir. Hipotezlerle uyumlu bir şekilde yüksek nevrotiklik düzeyine sahip olmak psikolojik belirti düzeyinde yükselme ile ilişkili bulunmuştur. Öte yandan, düşük yumuşak başlılığın psikolojik belirti düzeyinde yükselme ile ilişkili olduğu hipotezi gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda karşılanmamış, düşük derecede dışadönüklük düzeyine sahip olmanın psikolojik belirti düzeyinde yükselme ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular ilgili alanyazın ile karşılaştırıldığında benzer sonuçlara ulaşılmıştır (David ve Suls 1999; Brailovskaia ve Margraf, 2016). Detaylı tartışma 4.4.2. ‘de sunulmuştur.

Son basamakta analize olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme olmak üzere dört alt kategoriden oluşan çatışma çözüm stilleri dahil edilmiştir. Hipotezlerde belirtilmiş olan olumsuz çatışma çözüm stiline aksine analiz sonucunda sadece boyun eğme çatışma çözüm stiline psikolojik belirtiyi yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle, çatışma sırasında kullanılan boyun eğme çatışma çözüm stili kişilerin

psikolojik belirti düzeylerini arttıran bir etkiye sahiptir. Bu bulgular ilgili alanyazın ile benzer sonuçlar göstermektedir. Boyun eğme çatışma çözüm stilinde kişilerin karşı tarafın istek ve beklentilerine öncelik vermeleri, kendi istek ve arzularını savunmamaları, olaya karşı hissettikleri duygu ve düşünceleri açıkta belirtmemelerinin psikolojik belirtilerini yükseltebilecek nedenler olduğu düşünülmektedir.

4.6. Genel Değerlendirme

Mevcut çalışmanın temel amacı romantik ilişkiler içerisinde kullanılan çatışma çözüm stratejilerinin cinsiyete, ilişki durumuna farklılıklarını ve kişilik özellikleri ile ilişkisini belirlemek ve bu değişkenlerin sahip olunan psikolojik belirti düzeyindeki yordayıcı etkisini incelemektir.

Gerçekleştirilen analizler araştırma hipotezlerini doğrular bir şekilde kişilerin cinsiyeti, ilişki durumuna ve kişilik özelliklerine göre çatışma sırasında kullandıkları çatışma çözüm stillerinin ve psikolojik belirti düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu farklılaşmanın bireylerin psikolojik belirti düzeyindeki yordayıcı etkisi incelendiğinde ise ilişkide sık sık çatışma yaşamak, resmi bir durum içermeyen bir ilişki yaşıyor olmak, yüksek nevrotiklik ve düşük dışadönüklük kişilik düzeyine sahip olmak ve son olarak çatışma sırasında boyun eğme çözüm stilini kullanmanın psikolojik belirti düzeylerinde yükselmeyi yordadağı sonucuna ulaşılmıştır.

4.7. Klinik Doğurgular

Mevcut çalışma, ilişki çatışmaları yaşayan ve aynı zamanda psikolojik belirtiler gösteren kişiler ile çalışma açısından klinik anlamda önemli fikirler sunmaktadır.

İlişkisinde yüksek sıklıkta çatışma yaşayan bireylerin psikolojik belirti gösterme risklerinin olduğu mevcut çalışmadan elde edilen sonuçlarla görülmüştür. Bu durum göz önüne alındığında, ilişkisinde yüksek sıklıkta çatışma yaşayan kişilerin bu konuda bilgilendirilmesi ve yaşanan çatışmaları azaltmaya yönelik becerilerin bu kişilere öğretilmesi psikolojik sağlıkları için oldukça önemlidir.

Bir diğ er önemli nokta ise ilişkisinde resmi bir durum bulunmayan kişilerin psikolojik bir problem yaşama risklerinin resmi ilişki yaşayanlara göre daha fazla olmasıdır.

Son olarak ise kişilerin sahip olduğu sosyo-demografik özellikler ve kişilik özellikleri kontrol edilse bile boyun eğici çatışma çözme stilinin psikolojik belirtiyi yordaması önemli bir noktadır. Bu bulgu, boyun eğici çatışma çözme stilinin kişilerin psikolojik sağlığı için riskli bir durum içerdiğini göstermektedir. Bu nedenle, ilişkisinde çatışmalar yaşayan ve psikolojik belirtiler göstermekte olan kişilerin tedavisinde çatışma anında kullandıkları çatışma çözüm stiline dikkat etmek ve boyun eğici çatışma çözüm stilini kullanıp kullanmadıklarına kontrol etmek önemlidir. Ayrıca kişileri çatışma sırasında kullanılan çatışma çözüm stilleri hakkında bilgilendirmek ve kullanılabilecek yapıcı yolları göstermek yaşanılabilecek psikolojik problemler için koruyucu bir etki sağlayabilir.

4.8. Çalışmanın Sınırlılıkları ve Gelecek  alışmalar için  neriler

Bu  alışma dikkate alınması gereken bazı sınırlılıklara sahiptir. İlk olarak, çalışmada kullanılmış olan veri toplama araçlarının katılımcıların öz bildirimine dayalı olması araştırmanın önemli sınırlılıklarından biridir. Bu durum nedeniyle ölçeklerden elde edilmiş skorların kişilerin normalde sahip olduğu düzeylerden farklı sonuç vermiş olabileceği düşünülebilir.

Bu duruma ek olarak, mevcut çalışmada çiftler yerine bireylerle çalışılmış olması nedensellik açısından önemli bir sınırlılık oluşurmaktadır. Gelecek çalışmalarda örneklem olarak çiftlerle çalışılması ilişkilerde kullanılan çatışma çözüm stilleri açısından daha net ve sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir.

Mevcut çalışmadaki bir diğ er bir sınırlılık ise psikolojik belirti düzeyinin Beck Anksiyete, Beck Depresyon ve Beck Umutsuzluk  l eklerinin toplam puanlarının toplanması ile elde edilmiş olmasıdır. İlgili konu hakkında yapılacak gelecek çalışmalarda psikolojik belirti düzeyini belirlemek için farklı ölçeklerin kullanılması daha güvenilir sonuçların elde edilmesini sağlayacaktır.

Araştırma deseninin boylamsal olmaması mevcut çalışma için bir diğer sınırlılık olarak belirtilebilir. Mevcut çalışmada ilişki durumu değişkeni farklı ilişki durumuna sahip grupların karşılaştırılması ile yani kesitsel bir şekilde incelenmiştir. Gelecek çalışmalarda boylamsal bir araştırma deseninin kullanılması kişilerde ilişki durumuna göre gerçekleşen değişimi ve bu değişimin nedenselliğini daha net görmek ve yorumlamak açısından önemlidir.

Aynı zamanda araştırmanın çevrimiçi form yoluyla katılımcılara ulaştırılması örneklem çeşitliliği açısından önemli bir sınırlılık yaratmıştır. Mevcut araştırma sadece bilgisayar kullanabilen ve internete erişimi olan katılımcılardan oluşan bir örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Bu durum araştırma sonuçlarının genellenebilirliği konusunda kısıtlamalar içermektedir. Daha sonraki çalışmalarda çevrimiçi formlar dışında da katılımcılara ulaşılması örneklem çeşitliliğini arttırıp daha güvenilir sonuçlara ulaşılmasını sağlayabilir.

Araştırma sorularından biri olan ilişki durumunun çatışma çözüm stillerine ve psikolojik belirti düzeyine etkisini incelemek için ilişkisi olan, nişanlı, sözlü ve evli katılımcılara ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak mevcut katılımcılar içerisinde bulunan nişanlı veya sözlü kişiler diğer ilişki gruplarına kıyasla oldukça azdır. Bu nedenle analiz gerçekleştirilirken bu kişiler evli katılımcılar ile aynı kategori altına alınmış ve resmiyet var–resmiyet yok şeklinde iki ilişki durumu oluşturulmuştur. Bu durum gerçekleştirilen çalışmanın genellebilirliği için bir sınırlılık oluşturmaktadır. Gelecek çalışmaların daha dengeli katılımcı sayısına sahip bir şekilde gerçekleştirilmesi ilişki durumuna dair oluşan farklılıkları netleştirecektir.

Örneklemin sahip olduğu eğitim, gelir ve çocuk sahibi olma durumlarının dengeli bir şekilde dağılmamış olması bulgular için önemli bir sınırlılık oluşturmaktadır. Oldukça dengesiz sayıda katılımcı bulunması analizlerin gücünü zayıflattığından grup farkı bulunmayan sonuçların güvenilirliğini ve bulguların genellebilirliğini kısıtlamaktadır. Bu nedenle, gelecek çalışmalarda daha dengeli bir katılımcı çeşitliliği ile çalışılması bu değişkenlerin sahip olduğu etkinin daha net görülmesine olanak sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, R. E., Laursen, B., ve Wilder, D. (2001). Characteristics of closeness in adolescent romantic relationships. *Journal of Adolescence*, 24, 353-363.
- Afshar, H., Roohafza, H. R., Keshteli, A. H., Mazaheri, M., Feizi, A., ve Adibi, P. (2015). The association of personality traits and coping styles according to stress level. *Journal of Research in Medical Sciences : The Official Journal of Isfahan University of Medical Sciences*, 20(4), 353–358.
- Amiri, M., Farhoodi, F., Abdolvand, N., ve Bidakhavidi, A. R. (2011). A study of the relationship between Big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30, 685-689.
- Arellano, C. M. ve Markman, H. J. (1995). The managing affect and differences scale (MADS): A self-report measure assessing conflict management in couples. *Journal of Family Psychology*, 9, 319-334.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood. A theory of development from the late teens through the twenties. *The American Psychologist*, 55(5), 469–480.
- Beck, A. T., Epstein, N., Brown, G., ve Steer, R. A. (1988). An inventory for measuring clinical anxiety: Psychometric properties. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(6), 893–897.
- Beck, A.T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J., ve Erbaugh, J. (1961) An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4, 561-571.
- Beck, A.T., Weissman, A., Lester, D., ve Trexler, L. (1974). The measurement of pessimism: The hopelessness scale. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(6), 861-865.
- Bell, D.C., Chafetz, J.S. ve Horn, L.G. (1982). Marital conflict resolution: A study of strategies and outcomes. *Journal of Family Issues*, 3(1), 111-132.

- Benet-Martinez, V. ve John, P. O. (1998). Los Cinco Grandes across cultures and ethnic groups: Multitrait multimethod analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(3), 729-750.
- Bienvenu, O. J., Nestadt, G., Samuels, J. F., Costa, P. T., Howard, W. T. ve Eaton, W. W. (2001). Phobic, panic, and major depressive disorders and the five-factor model of personality. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 189(3), 154- 161.
- Bookwala, J., ve Jacobs, J. (2004). Age, marital Processes, and depressed affect. *The Gerontologist*, 44(3), 328–338.
- Bowen, M. L. (1990). Coping efforts and marital satisfaction: Measuring marital coping and its correlates. *Journal of Marriage and the Family*, 52, 463-474.
- Braiker, H. B., ve Kelly, H. H. (1979). Conflict in the development of close relationships. In R. L. Burgess & T. L. Huston (Eds.), *Social exchange in developing relationships* (pp. 135-168). New York: Academic Press.
- Brailovskaia, J., ve Margraf, J. (2016). Comparing Facebook users and Facebook non-users: Relationship between personality traits and mental health variables—An exploratory study. *PLoS ONE*, 11(12), e0166999.
- Brown, S.L. (2000). The effect of union type on psychological wellbeing: depression cohabitants versus marrieds. *Journal of Health and Social Behaviour*, 41, 241-255.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik. (1. Baskı). (Çev. İ. D. Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Buss, D. M. (1991). Conflict in married couples: personality predictors of anger and upset. *Journal of Personality*, 59, 663-688.
- Campbell, L., Martin, R. A., ve Ward, J. R. (2008). An observational study of humor use while resolving conflict in dating couples. *Personal Relationships*, 15, 41–55.

- Cann, A., Norman, M. A., Welbourne, J. L., ve Calhoun, L. G. (2008). Attachment styles, conflict styles and humour styles: Interrelationships and associations with relationship satisfaction. *European Journal of Personality*, 22, 131-146.
- Cano, M. Á., Castro, Y., de Dios, M. A., Schwartz, S. J., Lorenzo-Blanco, E. I., Roncancio, A. M., Martinez, M. J., Sheehan, D. M., Auf, R., Piña-Watson, B., Huynh, Q. L., ve Zamboanga, B. L. (2016). Associations of ethnic discrimination with symptoms of anxiety and depression among Hispanic emerging adults: A moderated mediation model. *Anxiety, Stress, and Coping*, 29(6), 699–707.
- Carlson, W. ve Rose, A. J. (2007). The role of reciprocity in romantic relationships in middle childhood and early adolescence. *Merrill-Palmer Quarterly*, 53, 262–290.
- Cartensen, L. L., Gottman, J. M. ve Levenson, R. W. (1995). Emotional behavior in long-term marriage. *Psychology and Aging*, 10(1), 140-149.
- Caughlin, J. P., Huston, T. L. ve Houts, R. M. (2000). How does personality matter in marriage? An examination of trait anxiety, interpersonal negativity and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 326-336.
- Chioqueta, A. P. ve Stiles, T. C. (2005). Personality traits and the development of depression, hopelessness, and suicide ideation. *Personality and Individual Differences*, 38(6), 1283-1291.
- Chusmir, L.H. ve Mills, J. (1989). Gender Differences in Conflict Resolution Styles of Managers: At Work and at Home. *Sex Roles*, 20(3), 149-163.
- Christensen, A. ve Heavey, C. L. (1990). Gender and social structure in the demand/withdraw pattern of marital interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(1), 73-81.
- Christensen, H., Jorm, A. F., Mackinnon, A. J., Korten, A. E., Jacomb, P. A., Henderson, A. S. ve Rodgers, B. (1999). Age differences in depression and anxiety symptoms: A structural equation modelling analysis of data from a general population sample. *Psychological Medicine* 29, 325–339.

- Christensen, A. ve Shenk, J. L. (1991). Communication, conflict, and psychological distance in nondistressed, clinic, and divorcing couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59(3), 458-463.
- Clark, L. A., Watson, D., ve Mineka, S. (1994). Temperament, personality, and the mood and anxiety disorders. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(1), 103–116.
- Coyne, J. C., ve Downey, G. (1991). Social factors and psychopathology: Stress, social support, and coping processes. *Annual Review of Psychology*, 42(1), 401-425.
- Corcoran, K. O., ve Mallinckrodt, B. (2000). Adult attachment, self-efficacy, perspective taking, and conflict resolution. *Journal of Counseling & Development*, 78, 473-483.
- Costa, P. T. ve McCrae, R. R. (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological Assessment*, 4(1), 5.
- Craig, R. J. ve Olson, R. E. (1995). 16PF profiles and typologies for patients seen in marital therapy. *Psychological Reports*, 77, 187-194.
- Crane, C. A., ve Testa, M. (2014). Daily associations among anger experience and intimate partner aggression within aggressive and nonaggressive community couples. *Emotion*, 14, 985–994.
- Creasey, G., ve Hesson-McInnis, M. (2001). Affective responses, cognitive appraisals, and conflict tactics in late adolescent romantic relationships: Associations with attachment orientations. *Journal of Counseling Psychology*, 48, 85– 96.
- Çabuk, O. C. (2015). The role of childhood trauma, personality characteristics, and interpersonal problems on psychological well-being. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Çevik, G. B. (2017). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve çatışma çözme stillerinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1017-1034.

Çırakoğlu, O. C., ve Tezer, E. (2010). Kontrol odağı ve eleştirel düşünmenin üniversite öğrencilerinin ilişki doyumsuzluklarına verdikleri tepkiler üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 29–41.

Çoklar, I. (2014). Kişilik özellikleri ile bağışlama eğilimi arasındaki ilişkinin intikam güdüsü ve adalete duyarlılık temelinde incelenmesi. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Çolak Y. B., ve Parlar, H. (2019). Kadınların evlilikte kullandıkları başa çıkma yöntemleri ile algıladıkları anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi İstanbul örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(35), 731–744.

David, J. P., ve Suls, J. (1999). Coping efforts in daily life: Role of big five traits and problem appraisals. *Journal of Personality*, 67, 265–294.

Denton, W. H., Burleson, B. R., Hobbs, B. V., Von Stein, M., ve Rodriguez, C. P. (2001). Cardiovascular reactivity and initiate/avoid patterns of marital communication: A test of Gottman's psychophysiological model of marital interaction. *Journal of Behavioral Medicine*, 24, 401–421.

Diener, E., Larsen, R. J., ve Emmons, R. A. (1984). Person × Situation interactions: Choice of situations and congruence response models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(3), 580–592.

Doğan, T., (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56–64.

Donnellan, M. B., Conger, R. D., ve Bryant, C. M. (2004). The Big Five and enduring marriages. *Journal of Research in Personality*, 38(5), 481–504.

Driver, J., Tabares, A., Shapiro, A., Nahm, E. Y., ve Gottman, J. M. (2003). Interactional patterns in marital success and failure: Gottman laboratory studies. In F Walsh (Ed). *Normal family processes: growing diversity and complexity*. (4th ed., pp.57-77). New York: Guilford Press.

Durak, A. (1994). Beck umutsuzluk ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31): 1-11.

- Du Rocher Schudlich, T. D., Papp, L. M., ve Cummings, E. M. (2011). Relations between spouses' depressive symptoms and marital conflict: A longitudinal investigation of the role of conflict resolution styles. *Journal of Family Psychology*, 25, 531–540.
- Ellison, J. K., Kouros, C. D., Papp, L. M., ve Cummings, E. M. (2016). Interplay between marital attributions and conflict behavior in predicting depressive symptoms. *Journal of Family Psychology*, 30(2), 286–295.
- Erdoğan, M., ve Kahraman, S. (2019). Evli kadınlarda toplumsal cinsiyet rollerinin evlilikte sorun çözmeye ve doyumuna etkisi. *Journal of International Social Research*, 12(62), 798.
- Faravelli, C., Alessandra Scarpato, M., Castellini, G., ve Lo Sauro, C. (2013). Gender differences in depression and anxiety: the role of age. *Psychiatry Research*, 210(3), 1301–1303.
- Faulkner, R. A., Davey, M., ve Davey, A. (2005). Gender-related predictors of change in marital satisfaction and marital conflict. *American Journal of Family Therapy*, 33(1), 61–83.
- Feiring, C., Markus, J., ve Simon, V. A. (2018). Romantic conflict narratives in emergin adult couples: Viewpoint and gender matter. *Family Process*, 59(1), 127–141.
- Fehr, B., Baldwin, M., Collins, L., Patterson, S., ve Benditt, R. (1999). Anger in close relationships: An interpersonal script analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(3), 299–312.
- Feldman, S. S., ve Gowen, L. K. (1998). Conflict resolution in romantic relationships in high school students. *Journal of Youth and Adolescence*, 27, 691–717.
- Fincham, F. D. (2003). Marital conflict correlates, structure, and context. *Current Directions in Psychological Science*, 12(1), 23–27.

- Gibb, S. J., Fergusson, D. M., ve Horwood, L. J. (2011). Relationship duration and mental health outcomes: Findings from a 30-year longitudinal study. *British Journal of Psychiatry*, 198(01), 24–30.
- Gençöz, T., ve Öncül, Ö. (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: Development of basic Personality Traits Inventory. *The Journal of General Psychology*, 139(3), 194-216.
- Gordon, A. M., ve Chen, S. (2016). Do you get where I'm coming from?: Perceived understanding buffers against the negative impact of conflict on relationship satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 110(2), 239–260.
- Gottman, J. M. (1991). Predicting the longitudinal course of marriages. *Journal of Marital and Family Therapy*, 17, 3-7.
- Gottman, J., (1993). The roles of conflict engagement, escalation, and avoidance in marital interaction: a longitudinal view of five types of couples. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61, 6-15.
- Gottman, J. M. (1994). *What predicts divorce? The relationship between marital processes and marital outcomes*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Gottman, J. M. ve Krokoff, L. J. (1989). Marital interaction and satisfaction: A longitudinal view. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 57(1), 47-52.
- Gottman, J.M. ve Levenson, R.W. (1992). Marital processes predictive of later dissolution: Behavior, physiology and health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 221-233.
- Gove, W. R. ve Shin, H. C. (1989). The psychological well-being of divorce and widowed men and women: An empirical analysis. *Journal of Family Issues*, 10(1), 122–44.
- Gove, W. R., Style, C. B., ve Hughes, M. (1990). The effect of marriage on the well being of adults: A theoretical analysis. *Journal of Family Issues*, 11(1), 4–35

- Gramstad, T. O., Gjestad, R., & Haver, B. (2013). Personality traits predict job stress, depression and anxiety among junior physicians. *BMC medical education*, 13, 150.
- Greeff, A. P. ve De Bruyne, T. (2000). Conflict management style and marital satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 26(4), 321-334.
- Gunthert, K. C., Cohen, L. H., ve Armeli, S. (1999). The role of neuroticism in Daily stress and coping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 1087-1100.
- Gurtman, M. B. (1995). Personality structure and interpersonal problems: A theoretically-guided item analysis of the inventory of Interpersonal Problems. *Assessment*, 2(4), 343-361.
- Gürçan, T. (2015). İlişkisel belirsizlik: İlişki doyumu, romantic ilişkilerde gelecek zaman yönelimi ve çatışma çözme tepkileri arasındaki ilişkiler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Haferkamp, C. J. (1991). Orientations to conflict: Gender, attributions, resolution strategies, and self-monitoring. *Current Psychology*, 10(4), 227-240.
- Hafner, R. J., ve Spence, N. S. (1988). Marriage duration, marital adjustment and psychological symptoms: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Psychology*, 44(3), 309-316.
- Hisli, N. (1988). Beck Depresyon Envanteri'nin geçerliği üzerine bir çalışma. *Psikoloji Dergisi*, 6(22), 118-122.
- Hisli, N. (1989). Beck Depresyon Envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliği ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- Hojjat, M. (2000). Sex differences and perceptions of conflict in romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 17(4-5), 598-617.
- Holahan, C. J., Moos, R. H., Holahan, C. K., Brennan, P. L., ve Schutte, K. K. (2005). Stress generation, avoidance coping, and depressive symptoms: a 10-year model. *Journal of consulting and clinical psychology*, 73(4), 658-666. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.73.4.65>

- Holley, S. R., Haase, C. M., ve Levenson, R. W. (2013). Age-related changes in demand-withdraw communication behaviors. *Journal of Marriage and Family*, 75, 822-836.
- Horwitz, A.V. ve H.R. White (1998), The Relationship of Cohabitation and Mental Health: A Study of a Young Adult Cohort. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 505-14.
- Horwitz, A. V., White, H. R., ve Howell-White, S. (1996). Becoming married and mental health: A longitudinal study of a cohort of young adults. *Journal of Marriage and the Family*, 58, 895-907.
- Ilfeld, F. W. (1980). Understanding marital stressors: The importance of coping style. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 168, 375-81.
- Işık, B. (2010). The examination of the roles of parental acceptance-rejection/control, personality traits and coping strategies on psychological distress. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Jockin, V., McGue, M., ve Lykken, D. T. (1996). Personality and divorce: A genetic analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96, 288–299
- Johnson, S. L., ve Jacob, T. (2000). Sequential interactions in the marital communication of depressed men and women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 68, 4–12.
- Jorm, A. F., Windsor, T. D., Dear, K. B., Anstey, K. J., Christensen, H., ve Rodgers, B. (2005). Age group differences in psychological distress: The role of psychosocial risk factors that vary with age. *Psychological Medicine*, 35(9), 1253–1263.
- Jylhä, P., ve Isometsä, E. (2006). The relationship of neuroticism and extraversion to symptoms of anxiety and depression in the general population. *Depression & Anxiety*, 23(5), 281–289.
- Kahveci, G. A. (2016). Evli çiftlerde evlilik uyumu, evlilik çatışma biçimi ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Kalkan, M. ve Yalçın, İ. (2012). Evlilik Öncesi Dönem ve Romantik İlişkiler. (İçinde Ed. Kalkan, M. ve Hamamcı, Z.,Evlilik Öncesi Psikolojik Danışma, 1-7.) Ankara: Anı Yayıncılık.

Karaboğa, İ. (2013). Şiddete maruz kalan kadınlarda psikolojik belirtiler: Kişilik özellikleri ve sosyal destek algısı açısından bir inceleme. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Karney, B. R., ve Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: a review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, 118(1), 3–34.

Keith, P. M. (1987). Depressive symptoms among younger and older couples. *The Gerontologist*, 27, 605–610.

Kelley, H. H., Cunningham, J. D., Grisham, J. A., Lefebvre, L. M., Sink, C. R., ve Yablon, G. (1978). Sex differences in comments made during conflict within close heterosexual pairs. *Sex Roles*, 4(4), 473–492.

Kendler, K. S., Gatz, M., Gardner, C. O., ve Pedersen, N. L. (2006). Personality and major depression: A Swedish longitudinal, population-based twin study. *Archives of General Psychiatry*, 63(10), 1113–1120.

Kessler, R.C., 2003. Epidemiology of women and depression. *Journal of Affective Disorders*, 74(1), 5–13.

Kiecolt-Glaser, J. K., Loving, T. J., Stowell, J. R., Malarkey, W. B., Lemeshow, S., Dickinson, S. L., ve Glaser, R. (2005). Hostile marital interactions, proinflammatory cytokine production, and wound healing. *Archives of General Psychiatry*, 62, 1377–1384.

Kim E. (2012). Marital adjustment and depressive symptoms in Korean Americans. *Issues in Mental Health Nursing*, 33(6), 370–376.

Kim, H. K., ve McKenry, P. C. (2002). The relationship between marriage and psychological well-being. *Journal of Family Issues*, 23(8), 885–911.

- Kurdek, L. A. (1994). Conflict resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples. *Journal of Marriage and the Family*, 56(3), 705-722.
- Kotov, R., Gamez, W., Schmidt, F., ve Watson, D. (2010). Linking “big” personality traits to anxiety, depressive, and substance use disorders: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 136(5), 768–821.
- Laurent, H. K., Kim, H. K., ve Capaldi, D. M. (2009). Longitudinal effects of conflict behaviors on depressive symptoms in young couples. *Journal of Family Psychology*, 23, 596 – 605.
- Lavee Y. ve Ben-Ari, A. (2004). Emotional expressiveness and neuroticism: Do they predict marital quality? *Journal of Family Psychology*, 18(4), 620-627.
- Leach, L. S., Christensen, H., Mackinnon, A. J., Windsor, T. D., ve Butterworth, P. (2008). Gender differences in depression and anxiety across the adult lifespan: The role of psychosocial mediators. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology: The International Journal for Research in Social and Genetic Epidemiology and Mental Health Services*, 43(12), 983–998
- Lennon, M.C. ve Rosenfield, S. (1992). Women and mental health: The interaction of work and family conditions. *Journal of Health and Social Behavior*, 33, 316-327.
- Levenson, R., Carstensen, L., ve Gottman, J. (1993). Long-term marriage: Age, gender and satisfaction. *Psychology and Aging*, 8, 301–313.
- MacEvoy, J. P., & Asher, S. R. (2012). When friends disappoint: boys' and girls' responses to transgressions of friendship expectations. *Child Development*, 83(1), 104–119.
- Mackey, R. A., Diemer, M. A., ve O'Brien, B. A. (2000). Conflict-management styles of spouses in lasting marriages. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 37(2), 134–148.

- Mackey, R. A., ve O'Brien, B. A. (1998). Marital conflict management: Gender and ethnic differences. *Social Work*, 43(2), 128–141.
- Magnus, K. ve Diener, E. (1991). A longitudinal analysis of personality, life events and subjective well-being. *63rd Annual Meeting of the Midwestern Psychological Association*. Chicago.
- Malouff, J. M., Thorsteinsson, E. B., ve Schutte, N. S. (2005). The relationship between the five-factor model of personality and symptoms of clinical disorders: A meta-analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27(2), 101.
- Marcussen, K. (2005). Explaining differences in mental health between married and cohabiting individuals. *Social Psychology Quarterly*, 68(3), 239–257.
- Markman, H. J., Renick, M. J., Floyd, F. S., Stanley, S. M., ve Clements, M. (1993). Preventing marital distress through communication and conflict management training: A 4- and 5-year follow-up. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61(1), 70–77.
- Marks, N. F., ve Lambert, J. D. (1998). Marital status continuity and change among young and midlife adults: longitudinal effects on psychological well-being. *Journal of Family Issues*, 19(6), 652–686.
- McCrae, R. R. ve Costa, P. T. (1989). Reinterpreting the Myers-Briggs type indicator from the perspective of the five-factor model of personality. *Journal of Personality*, 57(1), 17-40.
- McCrae, R. R. ve Costa Jr, P. T. (1997). Personality Trait Structure As A Human Universal. *American Psychologist*, 52(5), 509-516.
- McCrae, R. R. ve John, O. P. (1992). An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215.
- Merdan, E. (2013). Beş faktör kişilik kuramı ile iş değerleri ilişkisinin incelenmesi: Bankacılık sektöründe bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 142.

- Metz, M. E. ve Dwyer, M. (1993). Relationship conflict management patterns among sex dysfunction, sex, offender and satisfied couples. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 19(2), 104-122.
- Minuchin, P. (1995). Children and family therapy: Mainstream approaches and the special case of the multicrisis poor. In R. H. Mikesell, D.-D. Lusteran, & S. H. McDaniel (Eds), *Integrating family therapy: Handbook of family psychology and systems theory* (p. 113–124). American Psychological Association.
- Moland, M. (2011). Conflict and satisfaction in romantic relationships.(Master' Thesis). Fort Hays State University,154.
- Mousavi, P., ve Essazadegan, A. (2016). The Relationship between Personality Traits and Anxiety Disorders with Depression in Patients with MS. *Electronic Journal of Biology*, 12(4).
- Moskowitz, D. S., ve Coté, S. (1995). Do interpersonal traits predict affect? A comparison of three models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(5), 915–924.
- Nadir, U. (2010). Examination of the roles of familiy functioning, coping styles and basic personality characteristic on depression and anxiety symptoms of mothers. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Napier A. Y. (1978). The rejection-intrusion pattern: A central family dynamic. *Journal of Marriage and Family Counseling*, 4, 5–12.
- Neff, L. A. ve Karney, B. R. (2007). Stress crossover in newlywed marriage: A longitudinal and dyadic perspective. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 594-607.
- Nguyen, T. , Gow, K. ve Hicks, R. E. (2007). Employment status, attributional style and psychological well-being: A study of Vietnamese employed and unemployed in Queensland. *Australian e-Journal for the Advancement of Mental Health*, 6(3), 1-9.

- Noller, P. and Feeney, J. A. (2002). Communication, relationship concerns, and satisfaction in early marriage. A. L. Vangelisti, H. T. Reis and M. A. Fitzpatrick (Eds.), *Stability and Change in Relationships* in, *Advances in Personal Relationships* (pp. 129–155). chapter, Cambridge: Cambridge University Press.
- O’Leary, K. D., ve Smith, D. A. (1991). Marital interactions. *Annual Review of Psychology*, 42, 191-212.
- Özen, A. (2006). Value similarities of wives and husbands and conflict resolution styles of spouses as predictors of marital adjustment. (Yüksek Lisans Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özen, A. (2012). Experience and expression of emotions in marital conflict: An attachment theory perspective. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özen, A., Salman-Engin, S. ve Sakallı-Uğurlu, N. (2016). Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Nesne*, 4(7), 1-19.
- Pancaroglu, S. (2007). The relationships of attachment styles and conflict behaviors among male and female university students. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Park, H. ve Antonioni, D. (2007). Personality, reciprocity and strength of conflict resolution strategy. *Journal of Research in Personality*, 41, 110-125.
- Proulx, C. M., Buehler, C., ve Helms, H. (2009). Moderators of the link between marital hostility and change in spouses’ depressive symptoms. *Journal of Family Psychology*, 23, 540–550.
- Ren, X. S. (1997). Marital status and quality of relationships: The impact on health perception. *Social Science and Medicine*, 44, 241-249.
- Rosenfield, S. (1992). The costs of sharing: Wives’ employment and husbands’ mental health. *Journal of Health and Social Behavior*, 33, 213-225.

- Ross, C. E. (1995). Reconceptualizing marital status as a continuum of social attachment. *Journal of Marriage and the Family*, 57(1), 129.
- Rubin, K. H. ve Brown, I. D. (1975). A life-span look at person perception and its relationship to communicative interaction. *Journal of Gerontology*, 30(4), 461-468.
- Rusbult, C. E., Johnson, D. J. ve Morrow, G. D. (1986). Determinants and consequences of exit, voice, loyalty, and neglect: Responses to dissatisfaction in adult romantic involvements. *Human Relations*, 39, 45-63.
- Sanderson, C. A., ve Karetzky, K. H. (2002). Intimacy Goals and Strategies of Conflict Resolution in Dating Relationships: A Mediational Analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(3), 317-337.
- Sanford, K. (2005). Attributions and anger in early marriage: Wives are event-dependent and husbands are schematic. *Journal of Family Psychology*, 19, 180-188.
- Sareen, J., Afifi, T. O., McMillan, K. A., ve Asmundson, G. J. G. (2011). Relationship between household income and mental disorders: Findings from a population-based longitudinal study. *Archives of General Psychiatry*, 68(4), 419-426.
- Sarıcı Bulut, S. (2017). Beş faktör kişilik özellikleri, stresle başa çıkma ve depresyon arasındaki ilişkiler: Gazi eğitim fakültesi örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(2), 1205- 1221.
- Saymaz, İ. (2003). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.
- Sbarra, D. A., Law, R. W. ve Portley, R. M. (2011). Divorce and death a meta-analysis and research agenda for clinical, social, and health psychology. *Perspectives on Psychological Science*, 6(5), 454-474.

- Schmitt, D. P., Allik, J., McCrae, R. R. ve Benet-Martinez, V. (2007). The geographic distribution of big five personality traits: Patterns and profiles of human self-description across 56 nations. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38 (2), 173-212.
- Seber, G. (1991). Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Geçerliliği ve Güvenirliği Üzerine Bir Çalışma. Doçentlik tezi, Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Bölümü, Eskişehir.
- Seber, G., Dilbaz N., Kaptanoğlu C. ve Tekin D., (1993). Umutsuzluk Ölçeği; Geçerlilik ve güvenirliliği. *Kriz Dergisi*, 1(3), 139-142.
- Seto, A., Han, X., Price, L. L., Harvey, W. F., Bannuru, R. R., ve Wang, C. (2019). The role of personality in patients with fibromyalgia. *Clinical Rheumatology: Journal of the International League of Associations for Rheumatology*, 38(1), 149.
- Simon, R. W. (2002). Revisiting the relationships among gender, marital status, and mental health. *American Journal of Sociology*, 107(4), 1065–1096.
- Simon, R.W. ve K. Marcussen (1999), Marital transitions, marital beliefs and mental health. *Journal of Health and Social Behaviour*, 40, 111-125.
- Somer, O. (1998). Türkçede kişilik özelliği tanımlayan sıfatların yapısı ve beş faktör modeli. *Türk Psikoloji Dergisi*, 13 (42), 17-32.
- Somer, O., Korkmaz, M., ve Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması (Development of the Five Factor Personality Inventory). *Turkish Journal of Psychology*, 17. 21-33.
- Somer O, Korkmaz M, Tatar A. (2004). Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE). Ege Üniversitesi Basımevi.
- Steunenbergh, B., Braam, A. W., Beekman, A. T., Deeg, D. J., ve Kerkhof, A. J. (2009). Evidence for an association of the big five personality factors with recurrence of depressive symptoms in later life. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 24(12), 1470–1477.

- Sümer, N., Lajunen, T. ve Özkan, T. (2005). Big Five Personality Traits as the distal predictors of road accident involvement. G. Underwood (Ed.), *Traffic and Transport Psychology*, 18, 215-227.
- Sümer, N., Sümer, H.C. (2005). Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği (Yayınlanmamış çalışma).
- Şahin, N. H., Basim, H. N. ve Çetin, F. (2009). Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 153-163.
- Şengül Öner, D. (2013). Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, Türkiye.
- Tegin, B., (1980). *Depresyonda bilişsel bozukluklar: Beck modeline göre bir inceleme*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Terzi İlhan, S. ve Işık, Ş. (2019). Evliliğin ilk yıllarında evlilik yaşamı deneyimi ve evliliğe ilişkin algılar: sorunlar, zorluklar ve ihtiyaçlar. *Eğitimde Nitel Arastirmalar Dergisi*, 7(4), 1430-1448.
- Tezer, E. (1986). Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: Algılama ve doyum. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Tezer, E. (1996). Conflict handling behavior toward spouses and supervisors. *The Journal of Psychology*, 130, 281-292.
- Ting-Toomey, S., Yee-Jung, K. K., Shapiro, R. B., Garcia, W., Wright, T. J., ve Oetzel, J. (2000). Ethnic/cultural identity salience and conflict styles in four US ethnic groups. *International Journal of Intercultural Relations*, 24, 47-81.
- Thomas, K. W. ve Kilmann, R. H. (1975). The social desirability variable in organizational research: An alternative explanation for reported findings. *Academy of Management Journal*, 18(4), 741-752.

- Tobin, R. M., Graziano, W. G., Vanman, E. J. ve Tassinary, L. G. (2000). Personality, emotional experience and efforts to control emotions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 656-669.
- Tulum, S. (2014). The relationships of attachment styles and conflict behaviors among male and female university students. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Tuzcuoğlu, S., Korkmaz, B. (2013). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Boyuneğici Davranış ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Marmara University Atatürk Education Faculty Journal of Educational Sciences* , 14 (14), 135-152 .
- Tümer, A.B. (1998). Evli çiftlerde gözlenebilen çatışma odakları ve iletişim sorunları. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Ulusoy, M., Sahin, N., ve Erkmen, H. (1998). Turkish version of the Beck Anxiety Inventory: Psychometric Properties. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 12(2), 163,172.
- Umberson, D., Crosnoe, R., ve Reczek, C. (2010). Social relationships and health behavior across the life course. *Annual Review of Sociology*, 36(1), 139–157.
- Vaillant, C. O., ve Vaillant, G. E. (1993). Is the U-curve of marital satisfaction an illusion? A 40-year study of marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 55, 230-239.
- Vuchinich, S. (1987). Starting and stopping spontaneous family conflicts. *Journal of Marriage and the Family*, 49(3), 591-601.
- Wade, T. J., ve Pevalin, D. J. (2004). Marital transitions and mental health. *Journal of Health and Social Behavior*, 45(2), 155–170.
- Watson, D., Clark, L. A., ve Harkness, A. R. (1994). Structures of personality and their relevance to psychopathology. *Journal of Abnormal Psychology*, 103, 18-31.

- Whisman, M. A. (1999). Marital dissatisfaction and psychiatric disorders: Results from the national comorbidity survey. *Journal of Abnormal Psychology, 108*(4), 701–706.
- Whisman, M. A. (2001). The association between depression and marital dissatisfaction. In S. R. H. Beach (Ed.), *Marital and family processes in depression: A scientific foundation for clinical practice* (pp. 3–24). Washington, DC: American Psychological Association.
- Whitton, S. W., ve Kuryluk, A. D. (2012). Relationship satisfaction and depressive symptoms in emerging adults: Cross-sectional associations and moderating effects of relationship characteristics. *Journal of Family Psychology, 26*(2), 226–235.
- Whitton, S. W., ve Whisman, M. A. (2010). Relationship satisfaction instability and depression. *Journal of Family Psychology, 24*(6), 791–794.
- World Health Organization (2001). *The World Health Report 2001. Mental Health: New Understanding, New Hope*. World Health Organization. Geneva.
- Yıldırım, N. (2004). Türkiye’de boşanma ve sebepleri. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, 28*, 59-81.

EKLER

A. Demografik Bilgi Formu

1. Yaşınız

.....

2. Cinsiyetiniz

- ☐ Kadın
☐ Erkek

3. Şu anda yaşadığınız ilişki için hangisi uygundur?

- ☐ İlişkisi var
☐ Sözlü/ Nişanlı
☐ Evli

4. Eğitim düzeyiniz (Eğitim durumunuzu belirtirken en son mezun olduğunuz okulu düşünerek yanıtlayınız)

- ☐ İlköğretim
☐ Lise
☐ Lisans
☐ Yüksek lisans / Doktora

5. Partnerinizin / Eşinizin eğitim düzeyi (Eğitim durumunu belirtirken en son mezun olduğu okulu düşünerek yanıtlayınız)

- ☐ İlköğretim
☐ Lise
☐ Lisans
☐ Yüksek Lisans / Doktora

6. Çalışma durumunuz nedir?

- ☐ Çalışıyorum
☐ Çalışmıyorum

7. Partnerinizin / Eşinizin çalışma durumu nedir?

- ☐ Çalışıyor
☐ Çalışmıyor

8. Aylık gelir düzeyiniz nedir?

- ☐ Düşük

- ☐ Orta
☐ Yüksek

9. Partnerinizin / Eşinizin aylık gelir düzeyi nedir?

- ☐ Düşük
☐ Orta
☐ Yüksek

10. Partneriniz ile toplam ne kadar süredir berabersiniz? (Cevabınızın yanına ay veya yıl yazınız)

.....

11. Evli iseniz, eşiniz ile ne kadar süredir evlisiniz? (Cevabınızın yanına ay veya yıl yazınız)

.....

12. Partneriniz / Eşiniz ile tanışma şekliniz nedir?

- ☐ Görücü Usulü
☐ Anlaşarak

13. Çocuğunuz var mı?

- ☐ Evet
☐ Hayır

14. Cevabınız evet ise kaç çocuğunuz var?

.....

15. Partneriniz / Eşiniz ile ne sıklıkta çatışma yaşamaktasınız?

- ☐ Hiç
☐ Nadir
☐ Orta Derecede
☐ Çok Sık

16. Şu anda psikolojik bir sorunuz var mı?

- ☐ Evet
☐ Hayır

17. Cevabınız evet ise tanısı nedir?

.....

18. Psikolojik / Psikiyatrik bir tedavi görüyor musunuz?

- ☐ Evet
☐ Hayır

B- ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda, romantik ilişkilerde yaşanan sorunların genel olarak nasıl çözümlendiği ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen partnerinizle / eşinizle ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece

	Hiç Katılmıyorum	Oldukça Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Çok Katılıyorum
1) Tartışma esnasında konuyla ilgisiz de olsa zayıflıklarını yüzüne vururum.						
2) Kavganın büyümemesi için onun istediği şeyleri yaparım.						
3) Çok sinirlenmişsem konuşmayı ertelerim.						
4) Sorun durumunda pek çok şeyi içime atabilirim.						
5) Sorunun uzamadan çözülebilmesi için kaynağını bulmaya çalışırım.						
6) Sinirlendiğimde kırıcı şeyler söylerim.						
7) Problemi büyütmemek için onu sakinleştirmeye çalışırım.						
8) Sesimi yükselterek beni dinlemesini sağlamaya çalışırım.						
9) Tartışmada ortak bir çözüm noktası bulmaya çalışırım.						
10) Çok büyük sorunlar yaşadığımızda ondan uzak durmaya çalışırım.						
11) Sorun çözümlenmeden tartışmayı sonlandırmam.						
12) Bağırıp çağırarak istediğimi yaptırım.						

13) Sorunun tüm yönlerini tartışma sırasında konuşmak isterim.						
14) Sevgilimi ilişkiyi bitirmekle tehdit ederim.						
15) Bana bağırduğında onun olmadığı bir odaya geçerim.						
16) Kavgalarımız sırasındaki kızgınlığımı fiziksel olarak gösteririm.						
17) İlişkide sorun yaşanmaması için kendimden ödün veririm.						
18) Sorun yaşadığımızda sevgilimin yanından uzaklaşıyorum.						
19) Sorunun çözülmesine yardımcı olacağına inanırsam durumu alttan alırım.						
20) Onun olumsuz tepkilerine karşılık vermeyerek problemin büyümemesini sağlamaya çalışırım.						
21) Çok gergin olduğumuzda susarım.						
22) Bir problem yaşandığında, konuyla ilgili düşündüğüm her şeyi açıklarım.						
23) Eğer çok sinirlenmişsem, sinirim geçene kadar konuşmayı reddederim.						
24) Bir problem yaşandığında, kendimi sevgilimin yerine koyarak onun ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.						
25) Sürekli imalarda bulunurum.						

C- BECK ANKSİYETE ÖLÇEĞİ

Aşağıda insanların kaygılı ya da endişeli oldukları zamanlarda yaşadıkları bazı belirtiler verilmiştir. Her maddedeki belirtinin bugün dahil son bir haftadır sizi ne kadar rahatsız ettiğini lütfen aşağıdaki ölçekten yararlanarak belirleyiniz.				
	Hiç (0)	Hafif Derecede (1)	Orta Derecede (2)	Ciddi Derecede (3)
1) Bedeninizin herhangi bir yerinde uyuşma veya karıncalanma				
2) Sıcak/ateş basmaları				
3) Bacaklarda halsizlik titreme				
4) Gevşeyememe				
5) Çok kötü şeyler olacak korkusu				
6) Baş dönmesi veya sersemlik				
7) Kalp çarpıntısı				
8) Dengeyi kaybetme duygusu				
9) Dehşete kapılma				
10) Sinirlilik				
11) Boğuluyormuş gibi olma duygusu				
12) Ellerde titreme				
13) Titreklik				
14) Kontrolü kaybetme korkusu				
15) Nefes almada güçlük				
16) Ölüm korkusu				
17) Korkuya kapılma				
18) Midede hazımsızlık yada rahatsızlık hissi				
19) Baygınlık				
20) Yüzün kızarması				
21) Terleme (Sıcağa bağlı olmayan)				

D- BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ (BDÖ)

Sayın katılımcı bu form son bir (1) hafta içerisinde kendinizi nasıl hissettiğinizi araştırmaya yönelik 21 maddeden oluşmaktadır. Her maddenin altındaki dört farklı cevabı dikkatlice okuduktan sonra, size en çok uyan, yani sizin durumunuzu en iyi anlatanı daire içine alarak işaretlemeniz gerekmektedir.

1-

0. Kendimi üzgün hissetmiyorum.
1. Kendimi üzgün hissediyorum.
2. Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum.
3. Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum.

2-

0. Gelecekte umutsuz değilim.
1. Geleceğe biraz umutsuz bakıyorum
2. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
3. Benim için bir gelecek yok ve bu durum düzelmeyecek.

3-

0. Kendimi başarısız görmüyorum.
1. Çevremdeki bir çok kişiden daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır.
2. Geriye dönüp baktığımda, çok fazla başarısızlığımın olduğunu görüyorum
3. Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum.

4-

0. Her şeyden eskisi kadar zevk alabiliyorum.
1. Her şeyden eskisi kadar zevk alamıyorum.
2. Artık hiçbir şeyden gerçek bir zevk alamıyorum.
3. Bana zevk veren hiçbir şey yok. Her şey çok sıkıcı.

5-

0. Kendimi suçlu hissetmiyorum.
1. Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor.
2. Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum.
3. Kendimi her an için suçlu hissediyorum.

6-

0. Cezalandırıldığımı düşünmüyorum.
1. Bazı şeyler için cezalandırılabilceğimi hissediyorum.
2. Cezalandırılmayı bekliyorum.
3. Cezalandırıldığımı hissediyorum.

7-

0. Kendimden hoşnutum.
1. Kendimden pek hoşnut değilim.
2. Kendimden hiç hoşlanmıyorum.
3. Kendimden nefret ediyorum.

8-

0. Kendimi diğer insanlardan daha kötü görmüyorum
1. Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum
2. Kendimi hatalarım için çoğu zaman suçluyorum
3. Her kötü olayda kendimi suçluyorum

- 9-
0. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
 1. Bazen kendimi öldürmeyi düşünüyorum, fakat bunu yapmam.
 2. Kendimi öldürebilmeyi isterdim.
 3. Bir fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.
- 10-
0. Her zamankinden daha fazla ağladığımı sanmıyorum.
 1. Eskisine göre şu sıralarda daha fazla ağlıyorum.
 2. Şu sıralarda her an ağlıyorum.
 3. Eskiden ağlayabilirdim, ama şu sıralarda istesem de ağlayamıyorum.
- 11-
0. Her zamankinden daha sinirli değilim.
 1. Her zamankinden daha kolayca sinirleniyor ve kızıyorum.
 2. Çoğu zaman sinirliyim.
 3. Eskiden sinirlendiğim şeylere bile artık sinirlenemiyorum.
- 12-
0. Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim.
 1. Eskisine göre insanlarla daha az ilgiliyim.
 2. Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim.
 3. Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı.
- 13-
0. Kararlarımı eskisi kadar kolay ve rahat verebiliyorum.
 1. Şu sıralarda kararlarımı vermeyi erteliyorum.
 2. Kararlarımı vermekte oldukça güçlük çekiyorum.
 3. Artık hiç karar veremiyorum.
- 14-
0. Dış görünüşümün eskisinden daha kötü olduğunu sanmıyorum
 1. Yaşlandığımı ve çekiciliğimi kaybettiğimi düşünüyorum ve üzüleniyorum.
 2. Dış görünüşümde artık değiştirilmesi mümkün olmayan olumsuz değişiklikler olduğunu hissediyorum.
 3. Çok çirkin olduğumu düşünüyorum.
- 15-
0. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
 1. Bir işe başlayabilmek için eskisine göre kendimi daha fazla zorlamam gerekiyor.
 2. Hangi iş olursa olsun, yapabilmek için kendimi çok zorluyorum.
 3. Hiçbir iş yapamıyorum.
- 16-
0. Eskisi kadar rahat uyuyabiliyorum.
 1. Şu sıralarda eskisi kadar rahat uyuyamıyorum.
 2. Eskisine göre 1 veya 2 saat erken uyanıyor ve tekrar uyumakta zorluk çekiyorum.
 3. Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.
- 17-
0. Eskisine kıyasla daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum.
 1. Eskisinden daha çabuk yoruluyorum.

2. Şu sıralarda neredeyse her şey beni yoruyor.
 3. Öyle yorgunum ki hiçbir şey yapamıyorum.
- 18-
0. İştahım eskisinden pek farklı değil.
 1. İştahım eskisi kadar iyi değil.
 2. Şu sıralarda iştahım epey kötü.
 3. Artık hiç iştahım yok.
- 19-
0. Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi sanmıyorum.
 1. Son zamanlarda istemediğim halde üç kilodan fazla kaybettim.
 2. Son zamanlarda istemediğim halde beş kilodan fazla kaybettim.
 3. Son zamanlarda istemediğim halde yedi kilodan fazla kaybettim.
- 20-
0. Sağlığım beni pek endişelendirmiyor.
 1. Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sorunlarım var.
 2. Ağrı, sızı gibi bu sıkıntıları beni epey endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zor geliyor.
 3. Bu tür sıkıntıları beni öylesine endişelendiriyor ki, artık başka hiçbir şey düşünemiyorum.
- 21-
0. Son zamanlarda cinsel yaşamımda dikkatimi çeken bir şey yok.
 1. Eskisine oranla cinsel konularla daha az ilgileniyorum.
 2. Şu sıralarda cinsellikle pek ilgili değilim.
 3. Artık cinsellikle hiçbir ilgim kalmadı.

E- BECK UMUTSUZLUK ÖLÇEĞİ

Aşağıda geleceğe ait düşünceleri ifade eden bazı cümleler verilmiştir. Lütfen her bir ifadeyi okuyarak, bunlar size ne kadar uygun olduğuna karar veriniz. Size uygun olanlar için “Evet”, uygun olmayanlar için ise “Hayır” seçeneğini işaretleyiniz.

	EVET	HAYIR
1-Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum.		
2-Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur		
3-İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.		
4-Gelecek on yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.		
5-Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.		
6-Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.		
7-Geleceğimi karanlık görüyorum.		
8-Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.		
9-İyi fırsatlar yakalayamıyorum, gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiçbir neden yok.		
10-Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.		
11-Gelecek benim için hoş şeylerden çok, tatsızlıklarla dolu görünüyor.		
12-Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi umuyorum.		
13-Geleceğe baktığımda şimdikine oranla çok daha mutlu olacağımı umuyorum.		
14-İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.		
15-Geleceğe büyük inancım var.		
16-Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.		
17-Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.		
18-Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.		
19-Kötü günlerden çok, iyi günler bekliyorum.		
20-İstediğim her şeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.		

F- BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizi tanımlamaya çalışan birtakım özellikler yer almaktadır. Aşağıdaki özelliklerin sizi ne kadar tanımladığına; (1) hiç katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum, (5) kesinlikle katılıyorum derecelendirmelerinden yararlanarak uygun olan seçeneği işaretleyerek karar veriniz.

	1	2	3	4	5
1-Konuşkan biriyim.					
2-Başkalarında hata arayan biriyim.					
3-İşini eksiksiz yapan biriyim.					
4-Karamsar ve hüzünlü biriyim.					
5-Orijinal, yeni fikirler üreten biriyim.					
6-Başkalarına karşı mesafeli biriyim.					
7-Yardımsever, çıkarıcı olmayan biriyim.					
8-Umursamaz biriyim.					
9-Rahat, stresle kolay baş edebilen biriyim.					
10-Çok değişik konuları merak eden biriyim.					
11-Enerji dolu biriyim.					
12-Başkaları ile sürekli tartışmaya giren biriyim.					
13-Güvenilir bir çalışan/iş gören/eleman olabilecek biriyim.					
14-Gergin olabilen biriyim.					
15-Yaratıcı zekası olan, derin düşünen biriyim.					
16-Heyecan yaratabilen biriyim.					
17-Affedici bir yapıya sahip biriyim.					
18-Dağınık olmaya eğilimli biriyim.					

19-Çok endişelenen biriyim.					
20-Hayal gücü yüksek biriyim.					
21-Sessiz kalmaya eğilimi olan biriyim.					
22-Diğer insanlara genellikle güvenen biriyim.					
23-Tembel olmaya eğilimli biriyim.					
24-Duygusal olarak dengeli, kolayca morali bozulmayan biriyim.					
25-Keşfeden, icat eden, yaratıcı biriyim.					
26-Atılgan, girişken bir kişiliğe sahip biriyim.					
27-Soğuk ve mesafeli olabilen biriyim.					
28-Başladığı işi tamamlayabilen biriyim.					
29-Dakikası dakikasına uymayan biriyim.					
30-Sanata ve estetik değerlere önem veren biriyim.					
31-Bazen çekingen, utangaç olabilen biriyim.					
32-Hemen hemen herkese karşı saygılı ve nazik olan biriyim.					
33-İşlerini verimli ve tam olarak yapabilen biriyim.					
34-Gergin ortamlarda sakin kalabilen biriyim.					
35-Rutin, sabit bir düzeni olan işleri yapmayı seven biriyim.					
36-Dışa dönük, sosyal biriyim.					
37-Zaman zaman başkalarına karşı kabalaşabilen biriyim.					
38-Planlar yapan ve bu planları uygulayabilen biriyim.					

39-Kolayca heyecanlanabilen ve sinirlenebilen biriyim.					
40-Düşünmeyi seven, fikirler geliştirebilen biriyim.					
41-Sanata ilgisi çok az olan biriyim.					
42-Başkalarıyla işbirliği yapmayı seven biriyim.					
43-Kolaylıkla dikkati dağılabilen biriyim.					
44-Sanat, müzik ve edebiyatta çok bilgili olan biriyim.					



G- BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sayın katılımcı;

Bu çalışma, İstanbul Şehir Üniversitesi, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Pelin Akmangil tarafından yüksek lisans tezi kapsamında, Dr. Öğretim Üyesi Miray Akyunus danışmanlığında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı, romantik ilişkiye sahip olan bireylerin ilişki içerisinde kullandıkları çatışma çözüm stillerinin bireylerin cinsiyeti, medeni durumu ve kişilik özelliğine göre farklılaşmasını ve bu farklılaşmanın bireyin psikolojik iyi oluş haline etkisini incelemektir

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve formlarda kimliğinizi ortaya çıkaracak herhangi bir bilgi (ad, soyad, doğum yeri vs.) beyan etmeniz beklenmemektedir.

Araştırma yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmektedir. Lütfen soruların başındaki yönergeleri dikkatlice okuyunuz ve her soruyu size en yakın olan cevabı vererek yanıtlayınız. Araştırma içinde yer alan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Her bir formda, yanıtları içtenlikle vermeniz ve soruları doğru ve eksiksiz bir biçimde yanıtlamanız çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir.

Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için İstanbul Şehir Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Pelin Akmangil (e-posta: pelinakmangil@std.sehir.edu.tr) ile iletişim kurabilirsiniz. Çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Yukarıdaki bilgileri okudum ve anladım. Çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman araştırmadan ayrılma hakkımı biliyorum.

Şartları okudum ve kabul ediyorum.

H- ETİK KURUL ONAYI

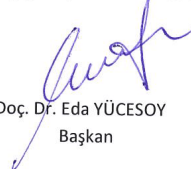
ARAŞTIRMA ETİK KURUL KARARLARI

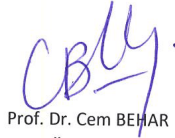
Toplantı Tarihi : 10.10.2019
Toplantı Sayısı : 36/2019
Toplantı Saati : 11:00
Toplantı Üyeleri : Doç. Dr. Eda YÜCESOY
Prof. Dr. Nihat BULUT
Prof. Dr. Cem BEHAR
Doç. Dr. Elif ÇELEBİ
Doç. Dr. Hızır Murat KÖSE
Doç. Dr. Sinem ELKATİP HATİPOĞLU
Dr. Öğr. Üyesi Betül NİZAM
Dr. Öğr. Üyesi Eyyüp Said KAYA

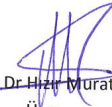
Karar No : 1- İstanbul Şehir Üniversitesi Araştırma Etik Kurulu, proje yürütücüsü Pelin Akmangil tarafından sunulan, " **Romantik ilişkilerde çatışma çözüm stratejileri ve psikolojik iyi oluş: Cinsiyet, medeni durum ve kişilik özelliğinin rolü**" isimli proje taslağını değerlendirilerek, projenin uygunluğuna karar verilmiştir.

Aşağıda isimleri ve imzaları bulunan İstanbul Şehir Üniversitesi Araştırma Etik Kurulu üyeleri, araştırmacı tarafından kurula sunulan yukarıdaki bilgiler ışığında, ekte belirtilen araştırmanın yürütülmesinde etik açıdan bir sakınca görmemektedir.

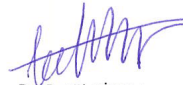

Prof. Dr. Nihat BULUT
Üye


Doç. Dr. Eda YÜCESOY
Başkan

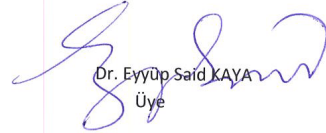

Prof. Dr. Cem BEHAR
Üye


Doç. Dr. Hızır Murat KÖSE
Üye


Doç. Dr. Elif ÇELEBİ
Üye


Dr. Betül NİZAM
Üye


Doç. Dr. Sinem ELKATİP HATİPOĞLU
Üye


Dr. Eyyüp Said KAYA
Üye